

DOT
XV

KAZALO

IDIOT 15
Julij 2015

Odgovorna urednika
Uroš Prah, Tibor Hrs Pandur
Uredništvo

Monika Vrečar, Gašper Torkar, Karlo Hmeljak
Likovna podoba

Katarina Vladimirov
Oblikovanje

Blaž Krump, Pregib
Lektura

Ema Golob, Brina Devetak,
Anja Žabkar, Jonah Corne

Tisk

Littera picta
Izdaja

Paraliterarno društvo I.D.I.O.T., Aškerčeva 2,
1000 Ljubljana; revija.idiot@gmail.com

Podpora

Javna agencija za knjigo Republike Slovenije
Naklada

350

Na spletu
id.iot.si

Vse pravice so pri avtoricah in avtorjih.

- 05 Uvodnik
- 06 Tomaž Hostnik: Križu pot
- 11 Tadej Meserko: Knjiga in javni interes
- 15 Muanis Sinanović: Parrhesiastični poskusi o literarnem polju
- 25 Tibor Hrs Pandur: Postscript Postkairouan
- 28 Vesna Liponik
- 30 Michał Zabłocki
- 33 Vladimir Đurišić: Slavija
- 39 Pier Paolo Pasolini: Iskanje doma
- 41 Veronika Dintinjana: Na nek način
- 43 Jasmin B. Frelih: Public Relations
- 48 Monika Vrečar
- 50 Narlan Matos
- 53 Mikavž Komelj: Sedmi spev iz poeme »11«
- 56 Mohamed Walid Grine: Jobless, Sitting in a Popular Café in Times of Sexual Frustration
- 64 Andreja Štepec
- 67 Jan Krmelj
- 69 Dejan Koban
- 71 Matjaž Zorec
- 77 Marko Paunović: Sporo hodanje u
- 83 Ervin N. Just
- 84 Gašper Torkar
- 86 Blaž Iršič
- 90 Jurij Krajnc
- 91 Nebojša Pop Tasić: Salto mortale (Ples življenja)

DOSTOJNOST

Osebna integriteta je nekaj, za kar smo – takrat v drugem besedišču – slišali, ko je ata gledal poročila, in zaradi česar menimo, da nas napadni nima pravice zlasati na najbolj neroden način. Kot da naš objektivizirajoči govor ne bo zadel ob ves zanikani srd vsa ta leta obupno poniževane živali.

– Uroš Prah

TOMAŽ HOSTNIK

KRIŽU POT

Križ visi na sten.
Križ lisen.
Tih ke oru gor nad grapa,
təžk ke təpla kravja sapa.
Križ lisen.

1. Jezusa ubsodja na smrt

Hudəbam sa te dal u roke.
Drle sa se huj ke srake.
Se še dons puznama take.

2. Jezus uzame križ na svoje rame

Mi tud nosma təžke križe.
Kri ufrisala ti j lica.
Pol pu smrt bu visilica.

3. Jezus pade ta prvič pud križam

Padu si, ke məkra cuna.
Tk ke šleva, k gre z gustilne.
Muke mogle sa bit silne.

4. Jezus sreča svoja mat

Cmerala se j, bleda mat.
Srečale sa se uči.
U enih solze, u drugih kri.

5. Simon iz Cirene pumaga Jezusu nost križ

Kmeta sa t puslal na klanc.
Sred te gužve, u te galam,
člouk i res hudičov sam.

6. Vironika puda Jezusu potn prt

Kri, kri, pusod sam kri.
Ena babnca sej zbala,
de pu smrt te nou spuznala.

7. Jezus pade drugič pud križam

Ke i ta vrh, de b si spučiu?
Spet sa kleclna kulena.
Nbenga nker, de te zamena.

8. Jezus tulaž jiruzalemske žene

Med zvirmi par pləšnih kur.
Vekale sa se za taba.
Zlepa nouš šu u puzaba.

9. Jezus pade ta tretjič pud križam

Kok ldi pud križam pade.
Ti se nis ukol uzeru.
Ti s du vrha prmašeru.

10. Jezusa slečija, pa mu daja pit kis, pumešan z žoučam

Ta čluveška hudubija.
Gor na les sa te zulekl.
Za razstava sa te slekl.

13. Jezusa snamija s križa, pa ga izručija mat

Mat še doug ni šlo u glava.
De živlene tkle mine.
De lde sma take svine.

11. Jezusa prbijija na križ

Ke sa tvoje bele roke,
ke sa snoč še krah lumile.
Zdej s krvjo sa se zmučile.

14. Jezusa pulužija u grēb

Pa s le stopu u večna slava.
Za u grēb sa te učedl.
Kam s udfrču, hmal ma zvedl.

12. Jezus umre na križu

Lep razgled i dol s križa.
Se s zaslužu, de s umru,
ud razbojniku ta pru.

Križ visi na sten.
Križ lisen.
Tih ke oru gor nad grapa,
těžk ke těpla kravja sapa.
Križ lisen.

TADEJ MESERKO

KNJIGA IN JAVNI INTERES

Področje knjige je široko, mi pa bomo skušali spregovoriti o nekem tradicionalnem jedru in pregledali, ali nam morda dostopni podatki ne nakazujejo nujnost sprememb. Nedavno smo dobili raziskavo s samorazlagalnim naslovom Knjiga in bralci V (KiB V), izsledki katere so sumarno dostopni v Poročilu raziskave z naslovom »Bralna kultura in nakupovanje knjig v Republiki Sloveniji«.¹ Poleg tega nam bodo koristili še statistični podatki Centra za razvoj knjižnic² in raziskava ministrstva za kulturo z naslovom Kadri v kulturi³, vse v želji spopasti se z razmerami in razmerji, ki vladajo na področju knjige.

Družba usmerja svoje delovanje v skladu z nekim dogovorjenim javnim interesom. Slednji ni nekaj odkritega, posledica znanstvene metodologije, pač pa prej kot ne Nietzschejanska konstrukcija. Ne bomo se postavljalni previsoko v družbeni strukturi in se spraševali o političnem sistemu, ki ga bomo na tem mestu predpostavili kot danost in izhodišče, v okviru katerega se je treba gibati, in ta sistem naj preprosto ubesedimo v neoliberalizmu. Vprašanje javnega interesa je v okviru te paradigme nekaj potranskega in se zvede ponavadi na močno pravno državo. Jasno pa je, kako delujejo mehanizmi neoliberalizma, in še toliko bolj jasno je, da javno in skupno vedno obstaja in da ga je v okviru tega treba zamejjevati. Ob vsem povedanem se kot prvo vprašanje, na katerega je treba odgovoriti, postavlja vprašanje javnega interesa na področju knjige.

Lestvico javnega interesa bi se skorajda zagotovo dalo merit kar prek količine porabljenih javnih sredstev za določene dejavnosti. Tukaj je visoko kotiranje zdravstva že jasen indikator neke smeri. Kultura je običajno ob sestavljanju vlad tisti najmanj želeni resor, ki se ga stranke skorajda otepajo, predvsem zato, ker se tu pretakajo majhna sredstva. Znotraj kulture bi lahko neki domnevni javni interes iskali na podoben način in kmalu bi ugotovili, čemu se daje prednost, verjetno pa bi pogosteje ostalo odprto vprašanje, zakaj. Ker pa se bomo na tem mestu spraševali o knjigi, velja preučiti predvsem razdeljevanje javnih sredstev v danem okviru.

¹ Poročilo je dostopno na spletnem naslovu: http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/raziskave-analize/samozaposteni_v_kulturi/Bralna_kultura_in_nakupovanje_knjig_v_Republiki_Sloveniji_final.pdf (preverjeno 20. 4. 2015)

² <http://cezar.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>

³ Dostopno na spletnem naslovu: http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Podatki/statisticne_informacije/2014_SI_MK_KADRI_V_KULTURI_V_SLOVENIJI_01.pdf (preverjeno 20. 4. 2015)

Na področju knjige (tukaj govorimo predvsem v okviru humanistike in kulture, kar predstavlja večji delež sofinančiranja knjige) se javna sredstva podeljujejo predvsem iz treh smeri. To je neposredno s strani ministrstva za kulturo, iz proračuna občin ali z Javne agencije za knjigo RS (JAK), ki večino denarja tako ali tako dobi od ministrstva za kulturo. Če JAK razdeljuje denar celotni knjižni verigi, od avtorja do založnika in knjigotržcev, predvsem pa večinoma neposredno, potem ministrstvo in občine podeljujejo denar predvsem oziroma v veliki meri zgolj knjižnicam. Že v tem segmentu je moč opaziti neko struktурno razliko, to je velikega dela knjižne verige, za katero skrbi zgolj ena institucija in drug segment, ki je samostojen na drugem polju. Da bi dobili jasno sliko, kje je pravzaprav javni interes na področju knjige moramo na hitro pregledati še finance. Proračun JAK je za leto 2013 znašal dobrih pet milijonov, na drugi strani pa so splošne knjižnice po podatkih Centra za razvoj knjižnic v istem letu od pristojnih občinskih in državnih organov prejele dobrih triinštirideset milijonov evrov. Samo splošne knjižnice dobijo javnih sredstev skoraj devetkrat več kot celotni JAK, pri čemer se je treba zavedati že povedanega, da JAK skrbi praktično za celotno knjižno verigo, medtem ko so knjižnice postavljene kot neki samostojni sistem, ki pa ima sicer tudi posredni vpliv na ostalo knjižno verigo, a je ta dokaj zanemarljiva, če upoštevamo, da gre zgolj osmina sredstev za nakup gradiva.

Za nadaljevanje je pomembna izposaja in isti statistični dokument Centra za razvoj knjižnic nam da podatke, ki govorijo, da so splošne knjižnice skupaj v letu 2013 izposodile dobrih šestindvajset milijonov enot gradiva. A je treba ta podatek korigitati vsaj dvakrat. Najprej zavoljo metodologije, ki vključuje tudi podaljšanja, ali kot je zapisano v poročilu o KiB V: »V splošnih knjižnicah, ki jih nekaj manj kot četrtnina anketiranih obiskuje do dvakrat na mesec, četrtnina pa nikoli, je bilo leta 2013 opravljenih 22,943.415 izposoj knjig in brošur (vseh izposoj, se pravi knjig in neknjižnega gradiva je bilo 26,405.122, v tem podatku pa je upoštevanih tudi 10,292.883 podaljšanj roka izposoje, ki pomenijo 39 % vseh izposoj).« Če je ta korekcija znana in preverljiva, pa se vedno ostaja vprašanje, koliko knjig si ljudje izposodijo in jih nikoli ne odprejo ali preberejo, pač pa so izposojo opravili, ker izposojanje dodatnega gradiva ni dodatno obračunano in ker se torej s tem ne obremenjujejo, kot se na primer bralec, ki kupuje knjigo in verjetno dobro premisliti, ali si knjigo, preden jo kupi, res želi. Pridobivanje tega podatka bi bilo koristno, a postavimo verjetno konzervativno predpostavko, da je tovrstnih izposoj nekje od 10 do 20 %, ali če se ustavimo na sredini, recimo 15 %. Od dobrih šestnajst milijonov izposojenih enot brez podaljšanj, torej odstejemo še 15 % ali približno dva milijona in pol enot, kar znese na koncu nekje trinajst

milionov in pol izposojenih enot. Kaksno izposojo smo s tem reduktionizmom sploh dobili? Gre za okvirni približek enot, ki bi jih posamezniki bili pripravljeni kupiti. V kolikor ne bi bilo splošnih knjižnic, bi v Sloveniji obstajala vsaj potreba po nakupu tovrstne količine enot (tu so zajete tako knjige kot avdiovizualne enote, katalogi, revije itd.).

Sedaj počasi prehajamo na jedro. Namreč v kolikor delimo javna sredstva, ki so dodeljena knjižnicam, s količino enot po katerih dejansko obstaja potreba, dobimo izračun, da vsaka izposojena enota v knjižnici davkopalčevalce stane dobre tri evre. Številka, ki se nikakor ne zdi majhna in ki postavlja nekaj vprašanj. Naj povemo, da je tu izhodišče zelo konzervativno. Najprej se poraja vprašanje, ali ne bi v izračun morali vzeti celotnega budžeta knjižnic (podobna dilema je bila odprta ob avtorskih prihodkih, ki jih je obelodanil KPK in ki je trdil, da na trgu pridobljena sredstva postanejo javna v trenutku, ko pridejo na račun javne institucije), torej tudi prihodkov od članarin, zamudnin in sorodnega. Nadalje se poraja vprašanje, ali ne bi iz teh skupnih enot morali odšteti še izposoje avdiovizualnega materiala, kajti že etimološko nam beseda knjižnica govorí, da je to institucija, ki naj se ukvarja s knjigo, in ne z drugimi mediji. Četudi zakon predvideva izposojo tega materiala, to vsekakor ni nekaj samoumevnega in v tem članku se postavljamo na raven tehtanja javnega interesa. Torej v koliko bi ostale zgolj knjige brez drugih enot, bi se izposoja ene enote verjetno kmalu približala petim evrom, če bi dodali še članarine in sredstva povečali za druge prihodke knjižnic, pa bi bilo to razmerje še višje. Ta podatek pa je treba primerjati z nekaterimi že obstoječimi akcijami na naših tleh, ali kot stoji zapisano v poročilu KiB V: »/S/erije, ki so v zadnjih letih skušale uveljaviti kvalitetno literaturo z dostopno ceno med 3 in 5 evri (npr. Vrhunci stoletja, Slovenska zgodba, Knjige za vsakogar, ...).« Približujemo se skratka vprašanju, kako smotreno je sploh še delovanje knjižnice, v koliko je njena osnovna dejavnost tako draga, da jo skrjada že lahko zamenja drug sistem, to je sistem tržne prodaje knjig. Namreč v kolikor so akcije, ki so prodajale knjige po 3 evre uspele dokazati, da gre za tržno uspešen model, potem se poraja vprašanje, če se neka knjiga izposoja v knjižnici po strošku tri evre, ali ne bi bilo bolj smiselnega knjigo kar podariti potencialnim bralcem, ob tem pa bi se ustvaril še dobiček. Očitno zapadamo v nekakšen paradosk.

Postaviti si moramo skratka neprijetno vprašanje, komu danes splošna knjižnica v taki obliki kot obstaja, sploh koristi? Javni interes je, kot ugotovljeno, nekaj gibljivega, in v kolikor je javni interes v preteklosti zahteval ustanovitev mreže splošnih knjižnic, je, če nič drugega, vsake toliko časa smiselnovsaj preveriti, ali je kaj takega sploh še javni interes. Slednje

preverjanje bomo še poglobili skozi nekatere druge dostopne številke. Najprej je potrebno zavedanje, da je splošna knjižnica sistem, ki koristi različnim skupinam. V prvi vrsti seveda uporabnikom, ki si lahko za majhno letno nadomestilo, članarino, izposojajo ogromno količino knjig, skorajda neomejeno in brezplačno. V drugi vrsti je na neki način prepoznan del stroke, kot so knjižničarji in ostali zaposleni v knjižnici. Slednji so z državnim financiranjem pridobili status, ki jim zagotavlja mesečno plačo za opravljeno delo. Največji skupni strošek splošnih knjižnic pravzaprav tudi predstavlja masa plač, in sicer nekaj več kot 60 odstotkov, potem so tukaj različni obratovalni stroški in nekako proti koncu je še nabava gradiva. Skratka, knjižnica je primarno odnos med knjižničarjem in obiskovalcem knjižnice. Prvi izposoja in dobiva za svoje delo javna sredstva, drugi si izposoja, in sicer po zelo nizki ceni, in je spet posredno subvencioniran. In potem je tu še tretji večji element, ki pa je nekako pozabljen oziroma iz tega sistema izvržen in postavljen v drug sistem. To je avtor knjige ali drugega gradiva. Slednji naj bi sicer prejemal ob svojem uspešnemu izposojanju knjižnično nadomestilo, a je to v primerjavi z drugima dvema deloma sistema majhno, sploh pa postane kakorkoli dobičkonosno zgolj v ekstremnih primerih. Ali če pogledamo številke. Stroški bruto osebnih dohodkov ali plač so za splošne knjižnice v letu 2013 predstavljeni skoraj devetindvajset milijonov evrov. Vseh zaposlenih v splošnih knjižnicah je bilo v istem letu okoli tisoč dvesto. Slednje razmerje nam pove, da je bila povprečna letna plača zaposlenega v knjižnici štiriindvajset tisoč evrov bruto. In nadalje, število izposojenih enot že imamo (vzeli bomo najprej številko šestindvajset milijonov enot, kar je izposoja vseh enot s podaljšanjem skupaj), in če to delimo s številom zaposlenih, dobimo, koliko enot v poprečju izposodi zaposleni v knjižnici, kar znese enaindvajset tisoč enot. Ali če vzamemo samo strokovne delavce, torej knjižničarje, ki jih je skupaj okoli devetsto, potem na enega delavca pride devetindvajset tisoč enot izposoje. Če vzamemo samo izposoje brez podaljšanj, torej šestnajst milijonov enot, pa pride na zaposlenega dobrih trinajst tisoč enot izposoje, ali če upoštevamo zgolj knjižničarje, potem to znese slabih osemnajst tisoč enot.

In kaj smo dobili s temi številkami? Dobimo primerjavo za plačilo dela. Medtem ko dobi knjižničar letno plačo skoraj petindvajset tisoč evrov bruto, dobi slovenski avtor, recimo Desa Muck, ki je med najbolj izposojanimi avtoricami, iz naslova knjižničnega nadomestila za štiriinpetdeset tisoč izposoj njenega gradiva oziroma šestindvajset tisoč izposoj za nadomestilo, dobrih štiri tisoč evrov plačila. Če bi primerjali zgolj kvantitativno, je dejanje izposojanja, približno petkrat bolje plačano od dejanja pisanja. Vsekakor razmerje, ki se zdi prenenetljivo in če nič drugega bi veljalo stremeti k večji uravnoteženosti.

Za knjižnično nadomestilo v vseh oblikah, torej za štipendije in nadomestila, pa v končni fazi ni namenjena niti tridesetina sredstev, ki so namenjena za samo dejanje izposojanja. K temu moramo dodati disproportionalna sredstva Javne agencije za knjigo RS glede na knjižničarstvo kot celoto in kmalu pridemo do spoznanja, da je avtor v celotni knjižni verigi potisnjen na margino. Javna sredstva, ki so namenjena avtorju posredno ali neposredno, so v primerjavi z drugimi členi knjižne verige zanemarljiva, praktično sramotna pa so v primerjavi s plačilom najbolj plačanih segmentov dela. Ob tem se moramo nehati sprenevedati in povedati, da je avtor naposled eno ključnih koles, ki vrti celotno verigo, sistem pa ga, kar se tiče plačila, pogosto postavlja v najslabši položaj.

Izpostavljeni problemi pa niso edini in so prej kot ne specifika našega prostora. Tu so naposled druge struktурno globlje dileme, na katere sploh ne bomo skušali odgovoriti, in jih bomo zgolj nakazali. Gre za vprašanje obstoja knjižničnega sistema v luči digitalizacije. Gre tudi za vprašanje fizičnega izposojanja gradiv v času, ko se v trgovinah ob posebnih blagajnah lahko že sami znajdemo v vlogi trgovca. Gre skratka za vprašanje avtomatizacije in problema izginjanja sektorja belih ovratnikov, ki so si ga skupaj z Immanuelom Wallersteinom zastavili nekateri v delu Ali ima kapitalizem prihodnost?

A vrnimo se k osrednjemu vprašanju, to je pregledu javnega financiranja in javnega interesa na področju knjige. Slednji se močno koncentriра na knjižnice, ki naj bi zagotavljale pravico do branja. A se je očitno dogodil obrat, ko je postalna pravica do branja bolj pomembna od vprašanja, kaj bodo posamezniki sploh lahko brali. Pisanje je tako postavljeno za pravico do branja in s tem pademo v zanko in spiralno slabšanja kakovosti izdanih del, kar posledično postavlja pod vprašaj tudi samo strokovne delavce, torej knjižničarje, ki jih je skupaj okoli devetsto, potem na enega delavca pride devetindvajset tisoč enot izposoje. Če vzamemo samo izposoje brez podaljšanj, torej šestnajst milijonov enot, pa pride na zaposlenega dobrih trinajst tisoč enot izposoje, ali če upoštevamo zgolj knjižničarje, potem to znese slabih osemnajst tisoč enot.

In še zadnji obrat v zgodbi. V raziskavi KiB V je ob podatkih o domači knjižnici zapisano: »Že res, da količine knjig niso zelo velike, vendar se je izkazalo, da ljudje imajo domače knjižnice, četudi še v zametkih. To je spodbudna ugotovitev,

saj raziskave kažejo, da sama prisotnost in velikost domače knjižnice pomembno vplivata na uspešnost in izobrazbo otrok in je ta dejavnik celo pomembnejši od izobrazbe staršev.« V kolikor je to pomemben dejavnik, potem bi veljalo razmisljiti o povečevanju domačih knjižnic, in ne o spodbujanju obiskovanja javnih knjižnic. Prav tako naj bi obstajala povezava med velikostjo domače knjižnice in željo po nakupu knjig. »Zviševanje knjižnih nakupnih navad se začne pri domačem posedovanju več kot 100 knjig, nadalje pa se še bolj strmo dviguje z večanjem števila knjig, ki jih imajo doma. Razmerje med številom posedovanih knjig in knjižnimi nakupnimi navadami je bilo v tej anketi nedvoumno potrjeno.« Knjižnica torej na neki način posega v strukturo želje po nakupovanju knjig, saj se z dostopnostjo knjige za nizke stroške drugod, manjša potreba po posedovanju knjige. Napisled pa je problem ravno v tem, da je izposoja knjige zgolj fiktivno nizka, češ po plačani članarini so knjige brezplačne, a dejansko je strošek veliko višji, saj je k temu treba pritišti še vse ostale stroške obratovanja, ki se financirajo posredno prek davkov.

V kolikor je izposoja v knjižnici postala tako draga, da jo skorajda brez težav nadomesti trži model take ali drugačne sorte, pa se resno pojavlja vprašanje, ali ne bi vsaj del sredstev, ki jih namenjamo knjižnicam, počasi veljalo pričeti prelivati v drugačne oblike zagotavljanja možnosti branja zainteresirani javnosti. Kot je razvidno, bi se s tem krepile tudi nakupne navade, napisled pa bi pridobila celotna knjižna veriga, saj se denar ne bi ustavil na enem mestu, pač pa bi se prelil do vseh akterjev. Tudi avtor bi s tem pridobil, razbremenili pa bi se vsi segmenti trenutne neposredne javne porabe. Ali če se izrazimo metaforično, bolj, kot da voda v obliki denarnega toka finanira zgolj eno dejavnost v nekem ločenem meandru, je smiseln prelivanje sredstev organizirati od vrha navzdol kot slap, ki ima pod seboj številna mlinska kolesa, do katerih pride ta večni obračajoči element.

Zaključiti moramo vseeno uravnoteženo. Kljub vsemu velja opozoriti, da knjižnic ne moremo kar ukiniti, saj je tu problem hranjenja knjig, dostopnost starejših del itd. A bi najverjetneje lahko brez večjih pretresov oblikovali sistem postopnega prehajanja v močnejše subvencioniranje prodaje knjig in manjšanje podpore izposojanju, ki je v obliki, kot je zdaj, preprosto predrago, poleg tega pa so še drugi sistemski nastavki, ki knjižnicam napovedujejo korenite spremembe. Ta prispevek je v prvi vrsti izhodišče, ki opozarja na problematične točke in predlaga določene smeri, ki bi lahko predstavljale rešitev, a je treba pred konkretnimi dejanji ob pomoči pristojnih institucij izvesti še poglobljene analize in projekcije, ki pa bodo skoraj zagotovo pokazale na nujnost nove realnosti.

MUANIS SINANOVIĆ

PARRHESIASTIČNI POSKUSI
O LITERARNEM POLJU

Ljubljana je stari Jeruzalem. Na njeni Golgoti je umiralo in stokalo premnogo vrlih ljudi. Toliko teles s posekanimi glavami ne srečaš v tujini, če šteješ v razmerjih. Tu se zbirajo najnižji in najvrlejši vplivi sveta.

Vojko Gorjan – *Planetarium*

Sedaj vem: v imenu teh ljudi sem upravičen za najvišjo strogost. Ena morala mora biti: tej zalegi se ne sme prizanašati. S tem bi se ji dajalo samo potuho. – Jaz sem že apriori tega mnenja. Strangolieri!

Vladimir Bartol – *Literarni zapiski*

Razlika med poezijo in govorništvom je, da si pripravljen ubiti sebe namesto svojih otrok.

Audre Lorde – *Moč*

Vojko Gorjan je eden tistih slovenskih literatov, pišičih v sedemdesetih, ki v aktualnem imaginariju lokalnega literarnega polja zasedajo precej ambivalentno mesto: kljub intenzivnosti svojih literarnih govoric, njihovi izvirnosti, lucidnosti in prebojnosti pri v literarno polje na novo vstopajočih agensih ne nastopajo kot referenčne točke ali zgledi estetske in etične pisateljske drže, medtem ko na drugi strani na varni distanci zasedajo pozicijo »nerazumljenih genijev«. V ta krog lahko prištejemo še denimo Vladimira Memona in Jureta Detela. Nadalje pa poznamo številne predhodnike in naslednike tega Gorjanovega kroga iz sedemdesetih, ki so v primerjavi s svojimi sodobniki producirali neprimerno prodornejo literaturo in bili potem za desetletja izrinjeni na obrobje literarnozgodovinske karte ali pa že kar pozabljeni: spomnimo se primerov Prešerna in Kosovela kot Gorjanovih predhodnikov in skoraj povsem pozabljenne vrhunske pesnice Tatjane Soldo kot njegove naslednice (vsi so umrli tako imenovane prezgodnjne smrti).

Verjetno bi bila Gorjan in Memon še vedno pozabljeni, deloma pozabljen pa tudi Detela, če ne bi njihove zapanjive v zadnjih letih z odkrivanjem in objavljanjem osvetlili literarni akterji, kot sta Andrej Medved (založba Hyperion) in Miklavž Komelj. Tudi objava romana *Planetarium* in nekaterih drugih proznih del iz Gorjanove zapanjive pri založbi Beletrina leta 2013 je plod Komeljevega raziskovanja in urejanja. Gorjan, ki so ga založbe v času njegovega življenja sicer redno zavračale,

je *Planetarium* posdal v objavo založbi Obzorja leta 1975, sočasno pa je založbi Mladinska knjiga posdal zbirko kratkih zgodb *Čarobno življenje* – mesec in pol za tem je po življenju, zaznamovanem z mučenjem psihiatričnih institucij, denimo z elektrošoki, in po številnih zavrnitvah v literarnem polju, storil samomor. Objavo obeh knjig sta založbi kasneje zavrnili.

Gorjan in sorodni avtorji po posmrtnih objavah zasedejo mesto nekakšnih kulturnih figur in postanejo trendovski za peščico domačih literarnih »alternativcev« – vstajajo kot polmitološke avtorske funkcije, obenem pa jih tudi etablirani literarni publicisti tu in tam obravnavajo kot tiste, katerih *pomen je bil v njihovem času spregledan* (kar naj bi sugeriralo, da danes več ni). Med obema paradigmama sodobne recepcije obstajajo pomembne kvalitativne razlike, ki pa imajo podobne rezultate. Druga se ujema s klasičnim mehanizmom, ki ga je Gorjan opisal z dvema povedma v spremnem pismu Mladinski knjigi: »*Prisrčno upam, da bodo dela pri odboru in občinstvu sprejeta z ljubeznijo, s kakršno so bila negovana in ustvarjena. Naj Slovenija ne bo več omadeževana z nečastnim odnosom do svojega ustvarjalca, na (sic) hrbtnu katerega potem gradi svojo prihodnost.*« Grajenja takšne prihodnosti si ne smemo predstavljati v obliki lucidnega, študioznega in analitično preciznega branja, temveč v specifični strategiji kanonizacije, ki se utruje retroaktivno: nenevarno posmrtno vključevanje avtorjev v kanon je izključno nominalna praksa in obenem performativna gesta, ki zabriše tiste zgodovinske singularnosti, v katerih so avtorji delovali, s tem pa njihovo avtorsko singularnost za zgodovinsko kontinuiteto slovenskega literarnega polja. Znotraj kultne recepcije nastopajo dela omenjenih avtorjev kot zaklad izbrancev, kot nek tip »fuck off« mainstream delu literarnega polja, ravno s tem pa se utrujejo na obrobju literarnozgodovinske karte. Ne preidejo v fazo podrobnih analitičnih obravnav in ne porajajo analitike te same umeščenosti na obrobje.

V obeh primerih ostane vprašanje, zakaj so imeli avtorji, kot je Gorjan, v lastnem času težave s pripoznanjem, neodgovorjeno ali nepopolno odgovorjeno, s čimer se binom aktualnih posvečenih literarnih avtoritet (po pravilu nizke literarne vrednosti) in spregledanih klasikov »*teles s posekanimi glavami*« zgodovinsko reproducira. Obenem lahko ta dela v krajsih obdobjih po objavi zasedejo mesto neproblematične tržne niše na književnem trgu. V času, ko nezadovoljstvo agensov v literarnem polju in nezadovoljstvo bralne publike (ki imata v Sloveniji oba šibko avtonomijo) nad aktualno produkcijo narašča, nastopijo omenjene knjige kot začasni sedativ. S tem lahko morda razložimo, zakaj se je za objavo *Planetariuma* odločila Beletrina kot izrazito komercialna založba (ki pa obenem vzdržuje kulturno distinkcijo).

Miklavž Komelj je *Planetariumu* zapisal standardno luciden eseji, poln presenetljivih dialektičnih obratov, pojmovnih abstrakcij in tudi erudicije. Kolikor že so Komeljevi teksti v zatohlosti domačega literarnega dogajanja pomembni, pa se tudi v njih razkriva določena problematika. Reci, da Komelj piše standardno lucidne eseje, pomeni tu tudi reči, da piše predvidljive eseje – oba pridevnika se v tej konotaciji kljub presenetljivosti »dialektičnih obratov« ne izključujeta. Kolikor Komelj v tem polju razpira percepcijo literature, večkrat tudi zapira vpogled v specifično funkcioniranje literarnega polja, zaradi katerega je razpiranje percepcije literature sploh potrebno. Na nekem mestu v spremni besedi zapisa sledeče:

»A Gorjanovo spoznanje o premajhnosti Ljubljane ni imelo nič skupnega s tistimi tožbami nad premajhnostjo tega prostora, ki jih pogosto slišimo iz ust provincialcev, ki se tolažijo s tem, da je drugje čisto drugače.«

Lucidnost te izjave nas lahko zaspeli za številna problematična mesta v njenem konotativnem polju, ki že nezavedno konstituirajo pogled na izjavo kot lucidno in ki kažejo na problematičnost kultne recepcije, kakršna je bila nakazana. Poglejmo formulacijo na koncu povedi: »[...] ki se tolažijo s tem, da je drugje čisto drugače.« Tolažbo s to popolno drugačnostjo lahko verjetno pripisemo predvsem provincialnim liberalcem, katerih kritika je zamejena s tožbo nad neupoštevanjem »modrih« – tj. polizobraženih – nasvetov provincialnih publicistov (primer: <https://fokuspokus.si/article/506?v=sloveniji-je-veliko-pametnih-ljudi-mi-pa-intervjuamo-njihove-frizerje>) nad mankom pravne države, skorumpiranostjo političnih elit, zagovednostjo množičnega glasbenega okusa, ki da generira ekonomske krize (<http://www.del.si/mnenja/blogi/dragi-narat.html>) in podobno. Tovrstna prazna upanja po popolni drugačnosti razmer v tujini izhajajo iz neustreznosti kritike domačih razmer, utemeljeni na distinkciji med malomeščanskim – urbanim – kulturnim okusom in provincialnim okusom množic z vasi in manjših krajev. S tega vidika gre za izrazito provincialno kritiko; možna je le v razmerah neobstoja tradicije nacionalne buržoazije (in njenih od malomeščanskih vsekakor bolj prefinjenih kulturnih habitusov), ki razpira konstitutivno travmo urbanih malomeščanskih elit – ta pa rezultira iz vsespolnega omalovaževanja podeželskih (ali klasično proletarskih) kulturnih navad, ki jim ne sopostavlja alternative (sic), temveč z njimi tvori *protislovno enotnost*. Želja po instanci dopolnitve lastne elitnosti v avtentično elitnost, ki zaradi zgodovinske perifernosti slovenske družbe umanjka, se projicira skozi elitistične kulturne prakse in večni tek za vozom razvitih, urbanih, zahodnih metropol. Paradoksalno pa je, da ravno želja po dinamiki urbanega življenja te elite žene k

popolnemu zapiranju pred prednostmi, ki jih ponujajo kulturno diferencirane svetovne metropole. Da jih vodi v progresistično dokso, utemeljeno na strogi kulturni delitvi med podeželskim in urbanim kot malomeščanskim, kjer pa je to malomeščansko odrezano od metropolitanskega. Tisto, kar se v metropolah prepleta – buržoazni kulturni vplivi, vplivi s podeželja in vplivi srednjega razreda, je v Ljubljani ortodoksnos zamejeno s hegemonijo provincialnih srednjeražrednih frustracij (več na slediči povezavi: <http://www.bilten.org/?p=1978>).

Verjetno je ta pojav eden od dejavnikov, ki oblikujejo Ljubljano kot Golgoto za številne »vrle ljudi«. Gorjan res ne zatrjuje, da je drugje »čisto drugače«, nedvomno pa zatrjuje, da je drugje zagotovo bolje: »*Toliko teles s posekanimi glavami ne srečaš v tujini, če steješ v razmerjih.*« Tisti bolj sofisticirani slovenski intelektualci, ki jih žene v tujino, se seveda zavedajo obstoja oblastnih mehanizmov v vsaki konkretni družbi in devastaciji, ki jih za kvaliteto življenja njihovih predstavnikov prinaša obstoj kapitalskega razmerja; a zaradi večje kulturne diferenciranosti metropol (ki seveda ne kolerira nujno z večjim številom prebivalcev) upravičeno računajo na večje razumevanje in boljše pogoje dela. Ne smemo zamenjevati vulgarne, psevdoznanstvene kritike denimo Mazzinija, ki vseskozi zdrseva v esencialistično nacionalno karakterologijo, z znanstveno utemeljeno kritiko oblastnih mehanizmov v slovenski družbi, kakršno podaja Taja Kramberger (kot se to zgodi v slediči kritiki zadnje pesniške zbirke omenjene avtorice: <http://www.ludliteratura.si/kritika-komentar/slobo-brez-konteksta/>); s tem zdrsevamo v neracionalno lokalno nediferenciranost, v kateri se progresistična doksa druži z abstraktnostjo njene kritike (glej prispevek Jerneja Kaluže in Aleša Mendižeca z naslovom Slovenski filozofski Triglav – kdo zdaj tu laže: <http://torekobpetih.si/komentar/slovenski-filozofski-triglav-kdo-tu-zdaj-laze/>) – s tem tvegamo, da se zapletemo v zavozlanost lokalnih oblastnih mehanizmov, ki neprestano prelimajo upor v mračnjaško samozadostnost, progresijo v trdoživo hierarhizacijo, ki parazitira na videzu te progresije. Verjetno Gorjan s tistimi »njavrljejšimi vplivi« sveta, ki so v Ljubljani sopostavljeni »njajnijžim«, kaže na vir teh vrlin; ker se v provincialni slovenski družbi desetletja reproducirajo videzi planetarnih ideoloških spopadov, ki služijo pozicioniranju lokalnih elit v vsakokratni mednarodni politični delitvi, so te ideologije kot videzi ideologij, torej osiromašene, s kritične perspektive dostopnejše za lucidno rezoniranje – in ravno ta lahketnost kritike ljudi, ki preživijo ljubljansko Golgoto, nosi potencial planetarne relevantnosti.

Skozi pregled konstitucije literarnega polja na Slovenskem bomo v tem eseju poskušali izpeljati ugotovitev, da je v aktualnih razmerah literarnega polja internacionalizacija delovanja

naprednih slovenskih književnikov nujna. Preprosta razlika v predikatu »čisto« in »nekoliko« (drugače) lahko prinaša neverjetno različen nabor posledic za literarno – in ne samo literarno – prakso.

Umikamo se torej izhodiščem pojmovnih abstrakcij in njihovih indiferenc ter se spuščamo v diferenciacijo in skrb; mažemo si roke z najkonkretnejšim in najaktualnejšim, da se nam odpre pogled v abstraktnost neke strukturiranosti in v »dolgo trajanje« neke zgodovine.

PRIMER MODRA PTICA IN SODOBNA LITERARNA KRAJINA NA SLOVENSKEM

Leta 2011 je pri založbi Sophia izšla knjiga Taje Kramberger in Braca Rotarja, naslovljena *Nevidne evidence* in podnaslovjena *Mislišti idola Tribus*. Gre za sklop študij, v katerih se avtorja zgodovinskoantropološko in sociološko ukvarjata z analizami oblastnih dispozitivov na različnih poljih slovenskega družbenega prostora: na literarnem polju, akademskem polju, znanstvenem polju; vključeni so prispevki na temo pravice in tolerance, obravnave neoliberalne ideologije in tudi prevod Foucaultovega *Uvoda v nefašistično življenje*. Ob nezgrešljivi prepletosti vseh obravnav se tu osredotočamo na študijo Taje Kramberger z naslovom *Kdo je za koga reprezentativ in zakaj* (dostopne tudi na tem spletnem naslovu: https://tajakramberger.files.wordpress.com/2013/11/1_7-pdf_mp-rotar-kramberger-nevidne-evidence-2011.pdf), ki obravnava umeščenost založniško-revijalnega projekta Modra ptica v tridesetih letih v tedanjem slovenskem literarnem polju oziroma v literarnem polju Dravske banovine, kot se je tedanja upravna enota, ki je pokrivala večino današnjega slovenskega ozemlja, imenovala.

»Uredniška politika Modre ptice je izhajala iz spoznanj o nevzdržnosti neprestanega kroženja enih in istih družbenih reprezentacij, o nujnosti odpiranja avtarkičnega in getoiziranega prostora za druge, drugačno zasnovan in drugače organizirane vednosti (ponovimo: založba Modra ptica v dvanajstih letih izda 58 knjig, od tega 4 ponatis), o nujnosti konfrontacije različnih gledišč, nazorov in naposled tudi o nujnosti vključevanja žensk v uredniško politiko revije,« zapiše Kramberger na strani 148.

Spoznanje o nevzdržnosti kroženja takšnih družbenih reprezentacij se vedno močneje vključuje tudi v dejavnosti nekaterih domačih avantgardnih avtorjev (denimo kolektiva IDIOT in spodaj podpisanega), obenem pa je s tem spoznanjem

v trenutnih okolišinah zaznamovan tudi kolektiv Tribune. Analiza delovanja Modre ptice in njenega položaja v tedanjem literarnem polju, kakšnega podaja Taja Kramberger, odpira vpogled v dolgo trajanje načinov reprodukcije tega literarnega polja, v trajanje, ki še traja, obenem pa v neposredno povezanost oblastnih mehanizmov tega literarnega polja z oblastnimi mehanizmi na drugih poljih v slovenskem družbenem prostoru, s katerimi je uspelo tudi zavojevanje Tribune. Slovensko literarno polje ima namreč vseskozi šibko avtonomijo ali pa avtonomije sploh nima. Bourdieu literarno polje definira kot »polje sil, ki delujejo na vse, ki vanj vstopajo, in to na diferencialni način in glede na pozicijo, ki jo v njem zasedajo«. Polje je tudi področje »konkurenčnih bojev, ki kažejo tendenze k ohranitvi ali pa transformaciji polja sil«. V kolikor je neko polje avtonomno in potem močno, ugotovljata Bourdieu in Bachelard, proizvaja spoznavne revolucije, ki redistribuirajo sile v skladu s pridobljenimi spoznanji. Neavtonomno polje je bilo, kot izpričuje analiza T. Kramberger, tudi literarno polje Dravske banovine in kot takšno globoko potopljeno v obstoječa družbena razmerja – torej vpleteno tudi v njihovo reprodukcijo.

Ena ključnih predpostavk kolektiva Modre ptice je bila predpostavka o suvereni zmožnosti občinstva, da prepozna kvalitetno prevodno in domačo literarno produkcijo ter da se je zmožno z lastnimi intelektualnimi orodji suvereno orientirati po idejni krajini lastnega družbenega okolja, v kolikor je za to uresničen predpogoj dostopnosti relevantne literature. To prepičanje je dialektično oblikovalo njegovo uredniško politiko; predpostavka o suverenosti občinstva je prispevala k prevajjanju sodobnih klasikov iz planetarnega konteksta (tako avtorjev, kot je Knut Hamsun, kot tudi v revijalnih objavah tedanje afriške literature) in objavljanju nekonformnih domačih avtorjev, obenem pa je bilo ravno tovrstno prevajanje pogoj za uresničenje in kultivacijo te suverenosti. Široka popularnost (na katero kaže že prej navedeni citat Krambergerjeve) izdaj Modre ptice in široko razvijana naročniška mreža (paradigma naročniške mreže je tendirala k večji povezanosti uredništva z bralci) je to predpostavko potrjevala.

Finančno stabilnost založbi so zagotovili nekateri premožnejši ustanovitelji (Ivan Jelačin ml., Pavel Debevec ...), kar je bil kakopak glavni razlog, da je uredništvo lahko svojo politiko nemoteno uveljavljalo dobro desetletje (1929-1941); s tem se je precej približalo transformaciji literarnega polja in širšega okolja, ki je neprestano generiralo *status quo*. V tem obdobju je deloval tudi feministični kolektiv Belo-modre knjižnice, katerega cilj je bil v revijalni in književni obliki objavljati literarna dela domačih in tujih avtoric; po poznanstvih in mehanizmih delovanja (naročniška mreža) je bil tesno povezan

z uredništvom Modre ptice (v katerem so seveda delovale tudi ženske).

Ti učinki so v ljubljanskem provincialnem okolju sprožili številne naskoke z »intelektualnimi sredstvi« (dejansko anti-intelektualnimi), sredstvi manipulacije in mreženja, katerih namen je bil ohraniti neavtonomijo domače publike in vzpostaviti izolacijo le-te od uredništva Modre ptice. Eklatanten primer oblastne diskurzivne prakse predstavlja denimo članek Slavka Škerla, objavljen v reviji *Slovenec*, v katerem je ob začetku izdajanja drugega letnika revije ocenjen doprinos prvega letnika in prve izdaje drugega:

»Zamišljena je bila izvrstno kot vez med naročniki knjig »Modre ptice« in založništvom ali preprosteje povedano kot nekak reklamni organ za knjige, a že v prvem letniku se je skušala povzeti na višino leposlovne revije, v katero se nadalje razvija. Leposlovna revija pa mora imeti enotno idejno in temeljno potezo, da opraviči svoj obstoj. Ali je glasilo neke generacije – ki je morda še tako heterogena – ali pa mora biti na kak drug način glas in vez v eno – pa magari še tako širokogrudno zastavljeni smer. Ako hoče biti plodna in živet, ne more združevati pod istim krovom slučajno na kup znesene mešanice, četudi je vsak posamezni del kvalitativno še tako dober. Ne vidimo nuje, izvirajoče iz potreb našega narodnega organizma, ki bi opravičevala obstoj te revije pri nas – ampak samo zase hvale vredno ambicijo založništva.

Uvodna beseda Janeza Žagarja je lepa, samo konkretnost ji manjka – konkretnost glede na revijo samo, mislim. V splošnem je vse prav, kar piše, kaj ima »Modra ptica« opraviti s tem, kakšna je, ni jasno.«

»[...] Ob Vl. Bartolu in njegovih črticah se bo treba o priložnosti delj časa pomuditi – ne zato, ker bi bile posebno dobre, marveč zato, ker je uvedel pri nas nov »genre« pisanja: magazinski. »Nenadejan uspeh ge. Dobrovske« je zopet izrazita magazinska storija. Tega odkritja nismo posebno veseli.«

V izsekih iz članka (v drugih naletimo na neargumentirano klasifikacijo objavljenih avtorjev v skladu z ideoškimi predpostavkami avtorja, ki jo Kramberger grafično prikaže na strani 125) lahko prepoznamo kar nekaj diskurzivnih strategij, s katerimi se sooča tudi agens, ki danes vstopa v literarno polje. V prvem odstavku denimo naletimo na generacijsko vprašanje, ki je tesno povezano z nacionalnim vprašanjem. V zadnjem obdobju je bila v številnih prispevkih in pogovorih kritično ovrednotena generacijska pospolitev, ki trenutno prezema literarno polje (primer: <http://radiostudent.si/kultura/dlakoz-jezika/bur%5BEuji-kriti%C4%8Dni-glasovi-in-nasprotna>

smer). Tovrstno pospolitev predstavlja enega ključnih mehanizmov homogenizacije domačega literarnega polja in polja oblasti – učinke te homogenizacije v priloženem članku elokventno opisuje Aleš Mendižavec: »Problem je v tem, kakšne svetove ustvarjajo in KAKO ta imena delujejo: kot glas nemočne generacije. Toda ta glas je performativen. Zaradi glas generacije so vsi, ki naj bi bili ta generacija, ostali brez glasu. S tem, ko se glas generacije stalno nekaj dere, utiša ostale glasove in jih dela nemočne – generacija je dejansko nemočna zaradi glasov generacije.« Razvidno je, da Mendižavec operira z nekim pojmom generacije, ki je različen od pojma generacije, katerega specifične učinke opisuje: v enem primeru gre za ideološki konstrukt, ki totalizira populacijo določene starosti v ideoškemu, intelektualno, po življenjskih navadah, materialnih sredstvih in potrebah poenoteno družbeno skupino, ki preči vse tovrstne realno obstoječe razlike in ki proizvede vsakokrat nov glas generacije, v drugem primeru pa gre za odziv na to vzpostavljenou totalnost, v kateri pripadniki starostne skupine, ki se v omenjenemu razlikujejo, kot participirajoči individui lahko le obmolknejo. Nenadoma se zgodi fašistoidni govor glasu generacije, ki govorí v imenu njemu popolnoma tujih individuov: »Po svoje smo invalidna generacija, ker nismo imeli priložnosti naučiti se delati ter sprejemati odgovornosti v finančnem in delovnem smislu. Smo generacija nemočnih,« zatrjuje Katja Perat, eden od glasov generacije. »Zelo preprosta shema: jaz, ergo družba. Diskurzivna prva oseba ednine se podaljša, se razpone v množino. Ustvari si svoj »mi«, svoje ljudstvo in se okliče za »voditeljico«, vodjo, karkoli, samo da je ime, ki vodi,« piše Mendižavec. Starejše avtoritete jo pri tem posvečujejo; na nekem mestu denimo Peter Kolšek izjavlja, da naj se, če želimo slišati, kaj si o svetu misli mlajša generacija, obrnemo na Katjo Perat.

Biti del generacije, to je elite mlajših državljanov, pomeni biti na karierni odskočni deski in imeti bližnjico za dostop do »realne« oblasti. Generacijske razlike so najprej fenomeni zaprtih skupnosti; relacija idej neke starostne skupine do idej druge starostne skupine je lahko relevantna le znotraj zaprtega miljeja, za katerega je enakost idej predpostavljena. V trenutku, ko to relevantnost pospolimo onkrat njegovih meja, tvorimo ničto točko, ki kondenzira nezdružljivo z namenom neparticipatornega tvorjenja hegemonstega projekta. Podobno je z nacionalnimi skupnostmi, ki kondenzirajo celoto razrednih in drugih razlik z namenom vzpostavitve hegemonstega projekta, na podlagi katerega se zažene cikel kapitalske akumulacije (hegemonski projekti, ki odločajo o posameznih regulacijah kapitalskega razmerja, se po Gramsciju vedno vzpostavljajo na terenu civilne družbe). Govoriti v imenu generacije ni nič manj fašistoidno, kot govoriti v imenu nacije. Ko dosežemo neko svobodo govora v imenu generacije, smo

dosegli tudi svobodo nameščanja privilegiranih predstavnikov te generacije; v dokščinem polju pa je strategija vsakokratnega nameščanja nujna. Taja Kramberger literarno polje opredeli s prevlado sholastično-mnemoničnega habitusa; abstrakcija dokse in njeno mnemonično učenje (predrefleksivno učenje referiranja na obča mesta te abstrakte dokse), zaradi njene neprestane ogroženosti, ki izhaja iz njene intelektualne omejenosti, zahteva nameščanje izbrancev, ki jo bodo reproducirali; bolj kot je neka doksa intelektualno omejena, bolj »izbrane« ljudi zahteva. Ljudi, ki so pripravljeni zastaviti svojo intelektualno in osebnostno integriteto z namenom njenega fanatičnega reproduciranja. In bolj kot je zahtevana izbranost reproducenentov dokse, bolj je zahtevano izločanje posameznikov, ki v polje vdirajo s kritično-refleksivnim habitusom. Pravimo, da je enako fašistoidno govoriti v imenu generacije, kot govoriti v imenu nacije; v veliki meri tudi dejansko gre za govor o isti stvari. Glas generacije je tudi glas nacije, nacije neke prihodnosti, ki je zaradi reprodukcije ključnih mehanizmov nacionalne družbe vedno tudi preteklost; nameščeni glasovi generacije vnašajo svojo »mladost« kot arbitarni socialni kapital in svojo seznanjenost z lastnimi eksistenčnimi problemi, ki jih ostalim posredujejo skozi sholastično-mnemonično matrico kot univerzalni nacionalni problem. Nikoli ni prevprašana sama struktura polj, struktura domačih elit in njihove diskurzivne strategije – prevprašana je samo upravičenost ideoških trendov starejših posvečenih pripadnikov elit, ki posvetijo mlajše, da jih prevprašajo, vendar nikoli eksplicitno. Tibor Hrs Pandur piše, da naj bi Uroš Zupan Katji Perat nekoč povedal: »Ti si naslednja jaz.« (<http://www.ludliteratura.si/esej-kolumna/kako-sem-skoraj-obupnad-slovensko-kritiko/>) Tudi če se to ni zgodilo eksplicitno verbalno, v kar lahko dvomimo (lahko si je tudi predstavljal, kako se ta ugotovitev Zupanu zgodil kot kvazimistično razodjetje in kako si za to izjavo predstavlja, da je posebno »witty« – k temu se vrnemo pozneje), se je to zgodilo z drugim tipom performativne geste.

Vsak agens, ki vstopa v literarno polje, se takoj sooči s potrebo po zasedbi nekega strukturnega mesta, ki mu ga pripše polje. Jure Detela je pisal o kulturniškem fevdalizmu: kulturniška mašinerija vsakokrat agenu pesniku, ki v polje vstopi z literarnim delom, pripše funkcijo produkcije neke specifične poetike, ki je opredeljena skozi sholastične kriterije, kakšne producira akademija s študijem primerjalne književnosti (ko se je v času pesniške krize spodaj podpisani srečeval z urednikom zbirke Prišleki, ki izhaja pri LUD Literaturi, mu je bilo na podlagi nekaj vzorcev verzov, ki jih je posredoval, s strani urednika malodane ukazano, kako mora pisati, v stilu: »To je tvoje mesto.« Podobna zgodba je bila s prvo pesniško zbirko avtorja, s katero je vstopal v literarno polje, z vsaj

tiho željo po zasedenju neproblematičnega mesta mladega pisca o manjšinskih zadevah, psevdourbanem sentimentu itd.). Zaradi omejenosti distribucije teh strukturnih mest pa prihaja do potrebe po proizvodnji struktturnih mest za agense, ki jih Taja Kramberger imenuje surogati. Surogati predstavljajo preparirane nadomestke za novume, ki v polje vstopijo z izvirnostjo, politično preciznostjo in intenzivnostjo svojih literarnih govoric in kot taki ne morejo biti sprejemljivi.

»Surogatna literatura, v dispozitivu katere pozicije agensov zasedajo politično ali spontatno mentalitetno ustrežni agensi-nameščenci (submisivni in poslušni), katerih primarna skrb sta najprej hitra **vertikalna mobilnost in nato socialna letargičnost**, je zaradi drugih specifičnih deformacij slovenskega literarnega polja, začenši z njegovo neavtonomnostjo in antiintelektualnostjo, nenehno v prednosti in ves čas hegemonizira družbeni prostor ter ogroža **tiste agense v literarnem polju**, ki jim literatura ne pomeni karističnega oprijemka ali sredstva za plasiranje lastne znamke, temveč se za svoja besedila in spoznanja dejansko literarno, to je mentalno in eksistenčno, angažirajo,« pravi Taja Kramberger (poudaril pisec članka).

Enega od teh novumov je v tridesetih letih predstavljal Janez Žagar, ki ni pripadal tedanjim ljubljanskim maloburžoaznim družinam, kakršne že dolga desetletja producirajo literarne agense (v raziskavo družinskih debel se tu ne bomo spuščali, je pa družinske povezave vplivnih agensov mogoče na marsikater primeru odkriti že s preprostim googlanjem; ne gre nam za apriorno oobsodo pomoči sorodnikom, saj so lahko ti za določeno funkcijo dejansko usposobljeni; poskušamo samo nakazati, kako se v kontekstu klientelne reprodukcije literarnega polja na Slovenskem odvija družinsko mreženje) in ki ga je do ustanovitve Modre ptice ter položaja glavnega urednika pripeljal izključno lastni eksistencialni angažma, drug takšen novum pa je predstavljal Vladimir Bartol, Žagarjev najtesnejši pomočnik. Oba sta bila deležna hujših mahinacij s strani literarnega polja. Ena od njih je bila malverzacija pri nesprejetju Žagara v PEN klub ... Nadalje pa se je nad obema začela vršiti medijska vojna in predvsem izolacija prek govoric. Širjenje govoric je zaradi majhnosti prostora ena najučinkovitejših strategij za denunciranje prodornih intelektualcev v provinci; ta strategija omogoča, da se izključevanje ne ohrani v pisnih virih in uradnem zgodovinopisu, ki počiva na amneziji. Ena takih amnezij v uradni zgodovini se denimo pojavlja v kontekstu kulturnega molka leta 1941, ki je nastopal ob okupaciji; ta kulturni molk je bil ideja uredništva Modre ptice, danes pa ga pripisujemo krogu Josipa Vidmarja. Zato je Vladimir Bartol izvajanje te strategije beležil v svoj dnevnik.

V drugem citiranem odstavku Škerlovega članka lahko vidimo, kako se amnezija že v začetnih fazah pridružuje medijskim diskurzivnim formacijam. Škerl menda ne dojame konkretno vrednosti Žagarjevega uvodnika; morda je lepo napisan, a manjkaj naj bi mu konkretnost. Naj si bo ta poziv posledica dejanskega nerazumevanja Žagarjevega pisanja, pretvarjanja o nerazumevanju ali spleta obojega, gre za postopek, ki je učinkovit pri odpravi posameznih agensov in ki je opazen še danes. Poglejmo si primer že posredovane kritike najnovejše zbirke Taje Kramberger, ki jo je napisal Rok Smrdelj: <http://www.ludliteratura.si/kritika-komentar/slovo-brez-konteksta/>. V njej je izpričano ravno takšno domnevno nerazumevanje konteksta; kljub temu da ima avtor na dosegu roke študijo Taje Kramberger, na katero se tu sklicujemo, številne njene intervjue in podobno, se ne sramuje zapisati sodbe o odsočnosti konteksta in tej sodbi dodati še nekaj moralističnih puhlic. Tudi izkušnje pisca pričujočega teksta so podobne. Pred nedavnim mu je ob neki polemiki urednik zbirke Prišleki brez kakšnegakoli sramu povedal, da kljub udeležbi nekaterih pogovorov, na katerih je avtor tega teksta debatiral, in ki so se tematsko navezovali na političnost literature ter na vprašanje diskurza o generaciji, še vedno ne razume, v čem je problem, pri čemer naj bi to njegovo neargumentirano nerazumevanje služilo kot kriterij resničnosti in relevantnosti teh pogovorov. Formula je sledenja; če sam kot noj ob nevarnosti vkopljem glavo v zemljo, nevarnost ne obstaja. Ni odveč poudariti, kako obremenjujoče je to za agensa, ki v polje vstopa s kritično-refleksivnim habitusom. Avtorji tovrstnih izjav nimajo nobenih zadržkov pri priznanju, da so takšnemu kritično-refleksivnemu agensu prisluhnili. Urednik zbirke Prišleki se je dejansko udeležil pogovorov, tudi Rok Smrdelj je, kot priznava v debati, ki se je razvila pod njegovim kritiko, držal v rokah teoretsko delo Taje Kramberger in prebral nekaj člankov ob kadrovski čistki na Univerzi na Primorskem, s katero je bilo iz akademskoga polja odstranjenih nekaj kritičnih intelektualcev, med njimi tudi ona sama. A učinki so popolnoma enaki, kot če te seznanjenosti ne bi imeli; fizična prisotnost ali odsočnost je že vnaprej opredeljena z istim rezultatom, ki izhaja iz trdovratne »nojevske«-taktike, brzčas posledice spleta omejenosti, antiintelektualizma, zavestne in nezavestne odločitve o vnaprejšnjem ignoriraju, ki je za preživetje vplivnih (mnemonično-sholastičnih) agensov strukturno nujno. Tudi sam Škerl v prvem odstavku nominalno priznava možnost heterogenosti »generacije«, a še vedno zahteva unitarnost njenega nastopa – kako naj bi se to protislovje udejanjilo, nikjer ne razloži. Postavljena je samo performativna zahteva, vsebina te zahteve pa se ne more uresničiti v nobeni dejanskosti. Performativna zahteva vzpostavi svojo dejanskost, po kateri tisti, ki se takšnemu nemogočemu unitarnemu projektu ne pridružijo, obveljajo za ljudi, ki govorijo nerazumljivo ali ki na sodelovanje niso

pripravljeni, projekt (ki je po sebi zgolj fikcija) pa ostane hegemonično področje izbrancev, ki so bili za to izbrani že prej. Po arbitarnemu kriteriju »tega smo veseli«/«tega nismo veseli« v tretjem izseku citiranega odlomka pa se seveda ocenjuje še danes. Ko se je avtor tega zapisa pred leti pogovarjal o vrednosti pesniškega prvenca Uroša Praha, mu je denimo isti urednik Prišlekov odvrnil z neveselo grimaso in priznanjem: »Ne maram radikalnosti.« To je bilo vse.

Medijska vojna proti Bartolu je nadalje seveda privzela hujše oblike. Ko je v času uprizarjanja njegove drame Lopez publika drla na ogled predstave, se je iz medijev usul poenoten plaz uničujočih kritik; tem kritikam publika sprva ni sledila in se je predstave še vedno množično in navdušeno udeleževala. A s pomočjo drugih prijmov se je negativna simbolna reprezentacija Bartola sčasoma utrdila. Lahko ji sledimo še danes, recimo v primerih, ko domači lakanovci zaničajoče udrihajo čez Bartolovo razumevanje ideologije in *Al Alamutu* in *Al Arafu* (ki predstavlja samo del njegovega opusa) in ga na tej podlagi odpravijo kot nerelevantnega pisca. Res je, da v *Al Alamutu* in *Al Arafu* lahko opazimo neko kritiko ideologije, ki izhaja iz popolnoma napačnih predpostavk o ideologiji kot nečemu, kar izumljajo oblastniki in s čimer pitajo fanatike, ki so pripravljeni zanjo umreti, in vsekakor bi lahko Bartolu očitali tudi orientalizem. A *Alamut* je bil denimo izdan v tridesetih letih, v času, ko je bila teorija ideologije praktično v prahistorični fazi; po drugi strani pa lahko deloma vzorce, ki reproducirajo literarno polje, opazimo opisane tudi v *Alamutu*: agensi v literarnem polju so podobno iracionalni in antiintelektualni, hierarhizacija je podobna, na vrhu hierarhij stojijo podobne svečeniške avtoritete, le tega ni, da bi dokso izumljale te avtoritete in z njoi pitale agense, temveč nastaja spontano in se implementira na okostje, kakršnega že ves čas opisujemo. Tretja stvar pa je v tem, da je Bartol dejansko prvi pisec, ki je na Slovenskem (za Modro ptico) pisal pertinentne tekste o Freudu, ki je podlaga za delo sodobnih slovenskih lakanovskih teoretikov ideologije. Konkretni učinki njegove intelektualne prakse ostajajo v svoji zdiferenciranosti spregledani, Bartola je treba na podlagi desetletja dolgih reprezentacij preprosto odpraviti (naj si bodo to reprezentacije o Bartolovi nekompetentnosti ali reprezentacij kulnosti, kakršne smo opisovali na začetku tega spisa). V tem primeru znova napotujemo na članek Jernea Kaluze in Aleša Mendiževca.

Ignoriranje, izključevanje, klientelna diseminacija struktturnih mest in surogatov so osnovni mehanizmi reprodukcije literarnega polja. Vrnilo se za trenutek k surogatom. Bartolov surogat je bil v njegovem času Ludvik Mrzel; surogat Taje Kramberger je denimo Katja Perat. Natanko v času, ko so se odvijale vsesplošne gonje proti Taji Kramberger, je Katja

Perat nastopila kot zgled »politične pesnice«, kot prvo ime »sistemske kritike«, kot »borka«, kot »kraljica proletariata«, feministična pesnica, skratka atributi, ki bi jih, če bi čutili potrebo po tovrstni patetiki, lahko pripisali poeziji in drugim oblikam intelektualnega angažmaja Taje Kramberger. V trenutku, ko je Katja Perat na prireditvi Pranger, očitala odstopnost Taje Kramberger in s tem pomanjkanje intelektualne drže (torej pomanjkanja drže, ki jo je Taja Kramberger v svojih bojih v času vsesplošne ofensive intenzivno izkazovala), se je performativno zakoličila kot njen surogat (eden od njih in predvsem literarni surogat ter surogat javne intelektualke; različni agensi imajo lahko večje število surogatov na različnih poljih in skozi različne mikrokontekste).

Nasploh je slovenska družba prepredena s surogati: Marcel Štefančič Jr. je s svojimi retoričnimi strategijami surogat kritičnega TV voditelja, Gregor Repovž je z vihtenjem peresa proti neoliberalizmu (onkraj kompleksnosti njegovih vsakokratnih konkretnih upodobitev in neproti temeljnima kapitalističnim mistifikacijam in izkoriščevalskim odnosom ter s pozivanjem k njihovi odpravi, kar je eden od kriterijev za prepoznavanje pseudoantikapitalističnega govora; boji proti neoliberalizmu so v slovenskem prostoru večinoma boji proti uničujočim učinkom neoliberalizma za javni sektor, v katerem se klientelno reproducirajo deli srednjega razreda) surogat levičarskega novinarja, surogatov feminizma (glej prispevek Pie Brezavšček z naslovom *Gnili feminism in ekonomija lajkov*, kmalu objavljen v 3buni), ne nazadnje je Ana Pavlič surogat progresivnega uredništva Tribune. Obstoj surogatov kot skrivnostnih genialnih pojavnosti ali »self-made people« teži k zabrisovanju sledi bojev na posameznih poljih, njihove dejavnosti so epifenomenalne. Obenem obstoj teh surogatov vodi v cenzuro. Namreč, kadar se denimo pojavi ideja za notranjo kritiko levice, njenih dispozitivov in notranjih hierarhizacij, jo je v deklarativno levičarskih medijih praktično nemogoče objaviti; tega na tem mestu ne moremo dokazovati, je pa to v ljubljanskih intelektualnih in alternativnih krogih javna tajna.

Način, kako se potreba po vsakokratni vzpostavitvi amnezije odvija v sodobnosti, lahko opazujemo denimo na primeru Facebooka. Pred nedavnim so se v kritiko literarnega polja vključili tudi nekateri posamezniki, ki na njem ne delujejo; tu sta denimo Jernej Kaluža in Aleš Mendiževč, sodelavca Tribune in Radia Študent. Kmalu zatem se je začelo v kaotični prepletenuosti tega omrežja šušljati o nujnosti po biti del literarne scene, če želiš o njej pisati. In ko je Mendiževč v kritiko Airbeletrininega diskurza vključil nietzschejsko konцепcijo, je začelo brbotati od posmeha nad Nietzschem, njegovo zastarelostjo in podobnega. Ne prihaja do neposre-

dnega referiranja, in če kritičnim posameznikom uspe objava kritičnega prispevka, je vse storjeno, da ta ne bi dosegel širšega občinstva (strategija skrivanja tovrstnih prispevkov na družbenih omrežjih in prekomernega izpostavljanja prispevkov, ki so bili povod za polemični odziv). Facebook v tem primeru na svoj način nadomešča kanal ustnega izročila in razkriva njegove osnovne predpostavke in namene, a, zaradi svoje fluidnosti toliko bolj otežuje arhivizacijo in redno spremeljanje opisanega dogajanja.

S takšnimi primeri se scena vzpostavlja kot *getto*; v odnosu do mednarodnega okolja kot posebnost, ki z njim komunicira prek posebnih izbrancev, ki jih prefiltrirajo opisani avtarkični mehanizmi; plasiranje slovenskih književnikov v tujino je namenjeno utrjevanju njihove moči navznoter, ravno tako pa je tudi s prevajanjem tujih književnikov. Vse mora iti skozi sito getovske elite; da bi v državi obstajali heterogeni pogledi na literaturo, heterogene literarne in organizacijske prakse, se zdi praktično nepojmljivo. Urban Vovk denimo v uvodniku revije Literatura iz leta 2010 brezkompromisno zapiše:

»Čeprav sem precej zadržan tudi do pojava, ko izvozni plasmajti deželnih literarnih pridelkov prehitevajo domačo kritičko preverbo in obstoječe modele vrednotenja – avtorji, ki se doma nikoli niso povzpeli niti do nominacije za katero od ne tako redkih nagrad, po moji oceni težko kaj prispevajo k moči literarne reprezentance na njenih čezmejnih desanthi –, se zavedam, da lahko moja intimna intimna prizadevanja za usklajeno, premišljeno in načrtovanovo izstreljevanje domačih literarnih projektilov na tuja ozemlja padejo na plodnata le ob uspešnem sodelovanju vseh »podsistemov«.« (Poudaril spodaj podpisani; opazovanje metaforike v tem izseku je ključno za razumevanje anitintelektualne diskurzivne formacije.)

Kar tako, brez kakšnegakoli sramu, Vovk implicira obstoj potrebe po nekakšnem premišljenem in uniformiranem plasiraju getovske »reprezentance«, ki jo izbirajo lokalni selektorji. Zamišlanje tovrstne paradioge nacionalne kulture in nacionalne skupnosti kot normiranega skupka homogenih praks (denimo prek incestuoznega in po kriterijih prepodobnega skupka preštevilnih literarnih nagrad) v 21. stoletju, na polju, ki bi po svojih izhodiščnih imperativih naj bilo progresivno, sega onkraj vsakrnega *logosa*.

Komelj v spremnem zapisu k Planetariumu takole opisuje svojo izkušnjo: »[...] sam sem v devetdesetih letih doživel, da me je urednik antologije svetovne poezije v izborih slovenskih pesnikov, ko sem v svoj izbor hotel uvrstiti tudi pesem Jureta Detele, zavnili, češ, to je vendar antologija svetovne poezije, »mi« smo pa »mi«, torej nekaj, kar ni del sveta, kar nima

nobene zveze s svetovno poezijo!«

Taja Kramberger na že omenjenem grafu na 125. strani prikaže tovrstno distinkcijo na »domači« in »tuji« svet: domači seveda funkcioniра po dispozitivu nameščencev, ustreznih zunanjemu svetu, in ostaja nemisljen, medtem ko tuji vztraja kot posvečen, mitološki, nemisljiv.

NEOLIBERALNA GODLJA

Do zdaj opisani dispozitivi so na literarnem polju, kot kaže univerzalni. V času Modre ptice so se jih posluževali tako konzervativni kot liberalni agensi in tudi komunistična revija Sodobnost, ki je na podlagi političnega kapitala po vojni zasedla mesto privilegirane literarne institucije (sodobni analog tovrstnemu delovanju bi lahko bila denimo revija Razpotja, katere uredništvo zavzema konzervativna stališča, a nima nobenih težav pri reprodukciji največjih banalnosti z liberalnega literarnega polja prek objavljanja tovrstnih banalnosti v člankih agensov s polja, do sodelovanja – tuljenja v isti rog – z njimi na pogovorih in podobno). Tako je Modra ptica zdrsnila v pozaboto kot minorni, obrobni projekt iz tridesetih, ki ni za literarno polje predstavljal nikakršnega večjega preloma. Na drugi strani pa socialistični kulturni aparat v Jugoslaviji, kjer je konцепcija državljanstva ločena od konцепcije etnične pripadnosti, privzame vlogo varuha in reševalca nacionalnega vprašanja. Kot ugotavlja Primož Krašovec v spisu *Brecht in (post)socialistični kulturni aparati* na primeru recepcije Brechta, tedanji kulturniki (predvsem literati in filozofi) vodijo simbolno vojno, ki sega tudi na področje kanonizacije; Brecht kot komunistično opredeljeni avtor je zaradi evidentnih razlogov sprejemljiv, zaradi svoje nevčlanjenosti v komunistično partijo (tu je zanimivo poudariti protislovje med precej avtoritarnim Brechtovim opevanjem partije ter potrebe po vključenosti v partijo – ki ga podpirajo recimo tudi lakanovski teoretički – in njegovim nečlanstvom v njej) ter naklonjenosti Sovjetski zvezzi. Skratka, kanonizacijska recepcija je odvisna od realpolitičnih dejavnikov. Strategija tovrstnih simbolnih vojn se v postsocialističnem obdobju še priostri. Mnogi disidentevi kulturniki, ki so bili v času Jugoslavije podprtji z državno pomočjo, postanejo v postsocialističnem kontekstu pomembni sotvorci osamosvojitvenega hegemonškega projekta – spomnimo se Majniške generacije in pijanega navdušenja literatov nad odcepitvijo od balkanskih ljudstev, spomnimo se, kako hitro je bil konec osemdesetih med nekaterimi mlajšimi kulturniki popolnoma nekritično sprejet fukuyamovski mit o »koncu zgodovine«.

Ta mit kot ideološka opora iz »posvečene tujine« je

konstitutivno implementiran na tukaj opisano dolgo trajanje oblastnih dispozitivov v literarnem polju. Antiintelektualizem je speljan skozi predpostavko o koncu resnic in neadekvatnosti družbenih teorij, da bi razložile svet, v katerem se nahajamo – samo zato, da bi teoretske razlage nadomestil kult subjektivne izpovedi razumevanja stvarnosti, ki se nato pospoliši na izbrano populacijo, ki ji je onemogočen govor. Trdo intelektualno delo, ki spremlja literarno, je nadomeščeno z iskanjem avtentične »izkušnje.« Osebno počutje in banalni osebni kompleksi predstavljajo privilegirano literarno-intelektualno snov. Ni odveč poudariti, da za agense, ki prihajajo iz drugačnih habitusov, tako posredovano izkustvo ne predstavlja nobene novosti, saj je njihovo po navadi bogatejše in bolj raznoliko. Vsespološno prisotna hipsterska ironija, ki naj bi subvertirala kakšno diskurzivno prakso, ostaja za druge popolnoma suhoparna in brez soli humorja (na podlagi tako postavljenih koordinat smešnega pa so vsi, ki jim takšna ironija ne predstavlja ničesar duhovitega, prej nezrelega in bebevega, označeni kot ljudje brez humorja). Primer takšnega banalnega iskanja avtentičnega osebnega izkustva je recimo zgodba Ane Schnabl, zmagovalke natečaja za kratko zgodbo pri Airbeletrini – <http://www.airbeletrina.si/clanek/mdma>. V svetu domnevnih simulakov, razpršenosti subjekta, postkolonialnih ali drugih identitetnih politik, namenjenih postmodernemu formiraju kulta osebnosti, se agensi v svojih literarnih tekstih gibljejo od ene identitete do druge, formirajo banalne osebne težave in okoli njih estetizirano osredijočjo banalni govor, ki ne zdrži preverbe izkušnje tistih posameznikov, ki so jim omenjene identitete po naključju rojstva ali po uničljivosti družbenih dejavnikov pripadle in jih morajo nositi kot križ; nasprotno pa v literarnih tekstih obstaja tendenca po tem, da bi se v vsakega avtorja fiksiral neki imaginarni križ, s katerim bi vstopal v odprtou družbo liberalne demokracije. V nemoči, da bi se vzpostavila progresivna kolektivna praksa, namenjena odpravi družbenih nepravilnosti, v vsespološni individualizaciji v času neoliberalizma (ki sega vse od individualnega bančnega računa do spremenjanja klasičnih prostorsko-časovnih percepциj) se, s sintagmo Gillesa Lipovetskega, znajdemo v »družbi doživetja.« Avtentično izkustvo, izcrpano iz kolonialnega trpljenja, trpljenja (ali uživanja) vsakršnih odvisnikov, je postavljeno na trg kot eden od artiklov, namenjenih povečevanju socialnega kapitala. To kupljeno »avtentično« izkustvo je potem v svoji »avtentičnosti« sopostavljeno vsakršnemu intelektualizirjanju – to je lucidnemu in konceptualnemu analizirjanju družbenih razmer, in služi reprodukciji prav tistih dispozitivov literarnega polja, kakšnega poznamo že iz tridesetih let.

Vzporedno z iskanjem avtentične izkušnje v prozi se prozaizira tudi poezija oziroma se spreminja v poligon za plasiranje reklamnih sporočil. Poesija se spreminja v reklamna gesla.

Poglejmo samo nekaj naslovov pesniških zbirk iz zadnjih let: *Najboljši so padli*, *(U)sodno tolmačenje*, *Iskanje hrane*, *Davek na dodano vrednost*, *Podaljšano bivanje* in še bi lahko naštevali ... Ne trdimo, da so si pesmi v vseh teh zbirkah kvalitativno podobne ali po moči poetičnega izraza vse slabe. Trdimo samo, da naslovi teh zbirk nastopajo kot reklamna sporočila za knjižni artikel. Diskurzivni prijemi so enaki kot tisti v reklamah; vzamemo neko splošno uveljavljeno frazo in jo v slogu binarnega eksperimenta mistificiramo; prestavimo neko frazo iz določenega konotativnega polja v drugega, s čimer naj bi to konotativno polje razširili. Mogoče se konotativno polje kvantitativno dejansko razširi, vendar ostane trdno zacementirano v odnosu do eksplorativne označevalne verige, ki ji je zdaj pripisan usodni pomen znotraj ideologije sodobnega kapitalizma. S preprostim premikom označevalne verige in/ali s preprostim poigravanjem z besedami je doseženo, da se prvotni pomen, prestavljen v drugo konotativno polje, za vekomaj zapre. Gre za nekaj podobnega tistemu, kar smo zgoraj opredelili kot demistifikacijo z mistifikacijo. Te diskurzivne strategije kot eksplorativne umetnosti se že dolgo poslužuje marketinška industrija. Reklame vedno odprejo določen presenetljiv pomen, zato da bi ga zakoličile v konotativnem polju, katerega edino razprto sporočilo je: kupite naš izdelek.

Pri agensu kot je Katja Perat se tovrsten reklamno-retorični diskurz širi na celoto pesniškega dela in javnega izrekanja: sporočila, ki jih podaja, so preprosto reklame, recimo reklame generacije. V zvezi z reklamiranjem generacije je treba izpostaviti še dva vidika, ki ju pri prejšnji analizi diskurza o generaciji nismo. Joachim Hirsch, eden najvidnejših teoretikov države iz kroga tako imenovanega novega branja Marx, v delu Gospodstvo, hegemonija in politične alternative opozarja na določeno politično-simbolno strategijo sodobnih političnih strank. V postfordističnem režimu regulacije kapitalskega razmerja stranke ob izgubi realne moči parlamentov in ob totalni diferenciaciji trga delovne sile ne zmorcejo več nagovarjati nadrazrednih interesov širokih množic, zato se pretežni del njihovega delovanja reducira na produkcijo marketinga, s katerim nagovarjajo abstrahirane družbene skupine; to so lahko recimo okoljevarstveniki ali »generacije.« V slovenskem prostoru je nagovarjanje »generacije« še posebej produktivna reklamna praksa, saj je v veljavi krizni zakon (Primož Krašovec), ki prepoveduje zaposlovanje novih kadrov v javnem sektorju, ki je bil desetletja področje klientelne reprodukcije delov srednjega razreda; na ta način generacijski problem nastopa kot problem internega spopada znotraj neke kaste. To je še en pokazatelj, s kakšno lahkoto se vsakokratne družbene razmere povežejo s starodavnimi oblastnimi dispozitivi literarnega polja; generacijski problem je bil, kot smo pisali, od nekdaj stvar delegiranja nameščencev, ki bodo

reprodukirali lokalno dokso.

Polygoni za plasiranje tovrstnih nameščencev so v obdobju trdga neoliberalizma vedno številčnejši. Nastajajo novi mednarodni literarni festivali, obstoječi pa širijo svoje mreže. Tu so denimo Dnevi poezije in vina, Fabula (znova Kaluža in Mendiževac), nov projekt Versopolis kot platforma za mednarodno mreženje (»uveljavljanje«) pesnic in pesnikov (poglejmo si, kakšne marketinške prijeme in reklamno psevdomističko denimo povzema Versopolis prek izjave samih pesnic in pesnikov, ki ga promovirajo na naslednjem posnetku: <https://www.youtube.com/watch?v=fNUEL7yZRWs>). Ni naključje, da vse te projekte organizira Beletrina, ki je pomembno prispevala tudi k zavojevanju Tribune. Ravno tako sta bila ključna za organizacijo festivala EPK vodilna predstavnika te založbe. Vsi omenjeni projekti delujejo po principu parakapitalističnega črpanja kulturnih sredstev posameznih držav, ki se istočasno izogibajo državnim regulacijam in se podajajo na mednarodne razpisne terene; privatne družbe na podlagi delegiranja nameščencev tvorijo ideoološko-poslovne komplekse, ki z vzpostavljanjem vsebinsko siromašnih, a megalomanskih projektov, ponudijo izjemno karierno odskončno desko domaćim surogatom.

Kulturna distinkcija je *sine qua non* takšnega delovanja, saj kulturna industrija za akumulacijo ekonomskega kapitala potrebuje upravičenje v kulturnih kriterijih. Bolj kot se denimo Beletrina in Kinodvor komercializira, večja je potreba po utrjevanju malomeščanske kulturne distinkcije prek marketinških aparatov in poskusov regulacije življenskih praks lokalnih prebivalcev. V kriznem obdobju na Slovenskem se ta praksa širi tudi na polje teoretske produkcije. Kdorkoli je zmožen na to prakso opozoriti in s kvaliteto lastne produkcije opozoriti na lažnost kulturne distinkcije, postane za elitne kulturne parakapitaliste moteča instanca.

To je bila v našem primeru Tribuna.

Iz vsega opisanega je razvidno, da se je zmožna lokalna matrica izključevanja in zatiranja prilagoditi precej raznolikim družbenenim formacijam; na monarhično, realnosocialistično in neoliberalno. Iluzorično je pričakovati, da bi lahko upori, če se osredotočajo na premagovanje zgolj lokalnih avtoritet, transformirali različna polja v slovenskem družbenem prostoru: nasprotno, veliko bolj verjetno je, da bodo aktivisti, ki to na neki točki poskušajo, podlegli pritisku in sami postali tovrstne avtoritete. Sreča v nesreči neoliberalne regulacije je, da z internacionalizacijo državnih aparatov, pohitrenjem, pocenitvijo, in širtvijo komunikacijskih omrežij (internet), omogoča lažo internacionalizacijo tudi progresivnim umet-

niškim in aktivističnim skupinam, s tem pa ruši tudi distinkcijo med posvečenim in nedostopnim »tujim« ter nemšljenim in getoiziranim »domačim«.

Ni mogoče končati z drugim kot s preprostim pozivom, da se ta priložnost izkoristi in da se dobre prakse internacionalizacije literarnega polja (Literodrom, IDIOT) le še širijo. Tu seveda ne gre za operiranje z neoliberalno logiko ali za širjenje paranoje; gre za poskus lucidnega vpogleda v omejitve, ki stojijo v Sloveniji na poti progresivnim intelektualcem/literatom in za eksploracijo hrbitne strani neoliberalistične regulacije, za željo po izkorisčenju možnosti, ki jih odpira kot zanj kolateralno škodo.

POJASNILO

Namen tega prispevka nikakor ni spodbavati osebno integriteto v njem omenjenih agensov, zanikati njihovo osebnostno kompleksnost, jih psihologizirati in podobno. Njihova imena so uporabljena kot imena agensov v namene očrtanja strukture. Skratka, dosledno sem poskušal ločevati osebnostno od strukturnega, pri tem sem se trudil, da ne bi popuščal ne v smer strukturnega ne v smeri osebnega.

TIBOR HRS PANDUR

POSTSCRIPT POSTKAIROUAN

Barbed-wired Squares of Liberty
The French in full battle gear guarding their Embassies

Aphrodizzy jasmine fills the air with sex
But the only ones free to fuck in Tunis are the birds

Trees tremble in birdsong
The Police hang around the streets in armoured vans
Bored and underpaid
No one left to torture
Except their children and wives
More subtly
Of course
Behind four walls

While the constitution is being drafted
And slavery is not being abolished

While three fascist religions crash into one another
Without any possibility of resolve

While the dictatorship hasn't really ended
And the real revolution hasn't even yet begun

With the first democratic elections serenely on the way
People taught through force to pray
While their dreams with their unrealised passions
Rot in the streets with the trash

Around the corner in the Tunis Palace
Euro-Maghrebian writers
Are saving the world in a four-star hotel

We talk about the freedom of speech
The courage the horror
And the democratic struggles of our age
We make friends
Network and laugh and get drunk together
Exchange intercourse
Intercourse exchange
All expenses paid

On the last night as Kairouan shut down
With its last beer and Hotel
Roman Rops crystallized something that's been brooding in my head
For years
We forgot to mention

As Ulrike Meinhoff said: it is madness
To talk about the right things
To the wrong people
Faced with pure fascism no dialogue is possible
We seem to have forgotten to mention
The essential cluster-fuck of the Middle East
Where no dialogue is possible
And every attempt to enlighten fails
Between the leaders or their sycophants
And the people no dialogue is possible
It is only possible among people who think alike
And dare to differ

While two extreme religious fascisms clash
Without any possibility of resolve for millennia
Fuelled by the oil-lust of third parties
All dialogue is useless
All attempts at compassion and free speech
Seem to only drain the energies from the messengers
While empowering the self-declared masters
An elemental trap
Rops says
If we have learned anything it is this
That has been confirmed
Fascism is being forced into deciding
Only between these three options:
To war, to exile or perish now

The Police escort the insane off the streets
In fits of rage for lack of better institutions
While artists drink themselves to death in feats of quiet
desperation

Who would dare to speak out and throw their bodies on the
line
Without protecting their identity
And staking their life for the enunciation of truth
While religious fascists interpret any transgression from their
scripture
With the punishment of death?

And then we're forced to go back
And cry in public
Amid the eternal neon of airports
Lost unachieved unattainable
Innocence
Blindnesses we will never hack
For women who will never escape
The internalized gazes
Of cramped up

Sad
And lonely monks
Of this wretched and sad
Medieval medina
Which no congress of eager Europeans
Can save

Coming from Africa
They should introduce crying-rooms
Instead of prayer-rooms at airports

I'm fed up with hiding my own tears
My desires
My dreams
My touches
My internal relations
My violations
My violence
My repressions
Of my depressions
My depths and my debts

So this forced uncontrollable suffering
This teary aftermath
Is a pathetic coming to European
Terms with the fact that
We are
Against this
Completely powerless
No matter what we
Dream up
To say

Empty highways
The Fascism of Industry
Again

Kairouan, Frankfurt, Ljubljana; 3. 12. 2014

VESNA LIPONIK

POSTULAT

s krčevitim petjem
s petjem
slanim razbrazdanim
se pretrga
organska snov
ki smo živel v njej
do predane nejasnosti
odpovedani
določitvi
s petjem
s krčevitim petjem
se prebije
privre
vzpostavi
struga
da vstopi v kljuko
razdalja
ki pritrdi način
najbolj noter
v najbolj
izhod išče

da bi samo rad
zvenel
ne samo
stisnjjen

POSEGI

ne da bi snela
odrezano (medvedjo) glavo
ne da bi jo od takrat sploh kdajkoli snela
iz porajajočih pokrajin
(mehkost grudasta sprjeta
mezi v glas)
drem korenine *starega elstarja*
rogovilaste niti
sveže tople palice
(znotraj še mečava)
v zmernih padcih
dražljajih rok
izpostavljenost
kot zasnutek
verjetja
pravočasna zalotitev
snovi

ki se drveče zarečejo
v nekaj negibnega
poslušanje
kako glas ni del
kako se sveti
brez file brez glave
in na kolenih
z gomazečima rokama
iz grla
v srh preložena
ljubeča sovražnost
pojemanja

POSEGI

smeh
čisto objestno
vrečanje
od nekod drugod
trešči ob
nevideno vse
preusmerjeno vse
histerična teža razgrne
hrbet
v razkopavanje
rodotvitnih mastnih
grud
bitja sega
bitja prihaja
bitja
korakajoča truma
kam še
kam vse še
kaj naj se dam
v vse to
kam naj dam vse to
teror prisotnosti

POSEGI

ko si prišel
do luknje
ko si skopal
prekopal izril
si varoval

MICHAŁ ZABŁOCKI

Prevod KATARINA ŠALAMUN BIEDRZYCKA

Dragi Septimus
Pišem Ti o privatni zadevi ker vem da mi boš prisluhnil
Pomisli kaj se mi je nedavno pripetilo
Dobro poznaš moje življenje in ni mi treba posebej obujati starih dogodkov
Na potovanjih iz province v provinco v cesarjevi službi
Sem v bistvu ves čas ostajal samoten
Poročen v Rimu česar se dobro spominjaš sem vendar odpotoval sam
Vzrok je bil ta da Klavdija Tarkvinija ni hotela zapustiti dvora
Zahteval sem razvezzo in jo dosegel
Zdelo se mi je da je to bolezen civiliziranih žensk
In da bom izven Rima našel predano življenjsko družico
Ampak vedno se je dogajalo eno in isto
Ko sem že koga spoznal sem moral spet odpotovati
One pa so vedno imele kaj bolj važnega:
Družino dediščino ali pa lastne bogove ki jih niso hotele zapustiti
Vsakokrat razočaran sem zmeraj odrinil samoten
Dokler nisem na koncu obupal da bo kdaj kaj drugače
Dragi moj Septimus, svet je bolan
Prav tebe mi najbrž o tem ni treba prepričevati
Ampak pomisli do česa je nedavno prišlo
Naše ladje so zavile v mesto Filipi
In ker je to italska kolonija je bilo kot da sem kar naenkrat v Rimu
Tako sem tudi dobil pošto z vseh strani sveta
In predstavljam si moje začudenje ko sem odprl sedem dolgih pisem
Vse od žensk iz najbolj različnih provinc
v tem tudi od častivredne Tarkvinije
In vse v malo različnih besedah ampak z istim pomenom pišejo:
Pripravljene smo da odrinemo s tabo
In kaj na to praviš Septimus mili?
Samo prosim ne napiši česa takega:
Odgovori vsaki naj priputuje
Sam pa jo ucvri v severno Galijo
Čeprav bi bila verjetno to najboljša rešitev

Dragi Kvintus
V odgovoru na tvoje pismo
Ki priča o tvojem zaupanju vame
Ki pa je tudi zanimiv doprinos k preučevanju sodobnosti
naj mi bo dovoljeno spomniti te na Papinianovo knjigo o ženskah
Ki sva jo skupaj preučevala pred petindvajsetimi leti
Prevzeta tedaj od kulta matere zemlje
sva z veliko rezervo sprejemala njegove stavke
Ki pa jim danes velja pritrditi
Kult rojevanja plodnosti in sploh vsega kar je povezano z naravo
Sem je treba vključiti zdravje naše some in verjetno celo tudi psyche
Ta kult nikoli ne bo mogel zasenčiti kulta visokega neba
Se pravi vsega kar je boljše oddaljenejše in neodstrto
Veliki ideali so vedno bili in bodo izven dosega zdravih živali
In se niso niti sanjali najbolj plodnim med njimi
Ko bi telo ne šlo za duhom mi kot Rimljani
Nikoli ne bi vladali polovici sveta
Če moški odrine in ženska ne more za njim
Je zelo dobro in prav tako naj bi bilo prav
Ker se zlato preizkuša v zelo vročih posodah
So to bile žlahtni koščki rude ampak v ognju so morale zgoreti
In končno so najbrž dosti razumele o življenju
Zato hočejo odriniti s tabo in vse drugo zavreči
Ampak dve podrobnosti sta ki povzročata da je ta napor zaman
Prvič čas beži in se nikoli ne vrača
Tako kot si bil pripravljen vsaki od njih dati priliko
Ti bo sedaj ko si se razočaral težko spet najti čustvo
Drugič pa da bi ne samo odrinile ampak tudi pri tem vztrajale
Bi se morale skupaj s tabo pokloniti boštvo visokega neba
Na to pa zagotavljam ti nobena ni pripravljena
One hočejo samo spet najti izgubljeno priliko
Ampak v bistvu se sploh niso spremenile
Ne molijo vsak dan za lastno poboljšanje
In ne polagajo vsak dan računov za svoje ravnanje in nehanje
Kot priporočajo naši filozofi
Ampak se prej borijo za mir ki ga najdejo
Ko se spominjajo da si jim ti bil blizek
Mogoče pa se vendarje motim preljubi Kvintus?
Zelo bi rad s tabo spet debatiral o ljubem Papinianu
Sprehajajoč se po Kvirinalu
Žal je Afrika revna kar se tiče izobraženih ljudi
In sem tu obsojen na lokalna boštva

HELOIZA PIŠE ABELARDU

Dragi Abelard
Zdi se ti da si tako neznansko pameten
Poznaš tak židovski pregovor:
Človek misli Bog se smeje?
Na čem opiraš svoje prepričanje da je to kar mi pišeš resnica?
Je tu podlaga tvoja moška avtoritet?
Torej vedi da se sicer podrejam tebi in tvojim mislim
Vedi da jih bom priznavala vse do smrti
Ker naju je Bog povezal z zelo čudnimi vozli
Ki ostajajo nekako skriti
Pa so vendar močnejši kot navaden zakon
Toda hkrati vedi da se v mnogih točkah s tabo ne strinjam
in da bi lahko o marsikaterem vprašanju diskutirala
Ampak mera moje ljubezni naj bo molt
Moj nasmeh in podpora kakršno ti pošiljam
Iz svojega samostana kjer iščem Boga
v tvoj samostan kjer Bog išče tebe

VLADIMIR ĐURIŠIĆ

Prevod TIBOR HRS PANDUR

SLAVIJA

vidio sam najbolje umove svoje generacije
kako se dosaduju u mlakom ništavilu poslušnosti
tiho se nešto raspori
i onda nema nazad
pas laje u crkvi
ne znam kud sa tom slikom
ni on to ne zna ali djela, probija zvučni kič
tudi internet dođe u moju mračnu sobicu
kao dah boga na samrti koji me sa nekim zamijenio
pa ipak pozdravi zatecene, kao na pogrešnoj sahrani.
tomaž, rekao si da sam brži
ali sam prije uže koje reže prste nego zmija
nego rep ili bilo kakav reptil.
dlačice konopa na svjetlosti iz lijenog tijela mi izvuku duboki
glas
sve stavim u jednu pjesmu,
čistu, prosutu posmrtnost
sve što se u jutarnjem programu sazna.
što ne znaju ni jules verne, ni jacques cousteau,
možda samo krojač što je letio sa eiffelovog tornja, možda
samo on.
i onda nema nazad. nema nazad. tiho se nešto raspori
i onda nema nazad,
svaki pejzaž je politički.
svi nastikani oblaci su horda koja čeka
i silovatelj i heroj
u hromoj logici postupnosti
u staljinističkoj posteljini bijeloj kao kao
optički trik pijanog slikara
i raskalašni kalašnjikov njegovog brata
primiču se u riječi *volšebno*,
dok ova banka isparava
i brašno objašnjenja je tvrdo
pod opreznim kažiprstom.
neko je tu uvijek umro i mrtav je
leš je sklonjen u prozne nabore, nabijen
u barometar rečenice
o kome barmen čuti, ali joj poznaje pratnju,
samo tri osnovna akorda,
to ti je lako, brate.
posmrtna posprdnost vreba u ulju na platnu, na platnu.
tiho se nešto raspori i onda nema nazad.
sve stavim u jednu pjesmu, koju nikad ne napišem
kasnije mjesecima
lovim trenutak slave
koji ipak ne pristigne, ali stigne tomaževa dopisnica
sve je jedna pjesma koju nenapišem nikad i stalno joj se
vraćam

nalazim da sam strašno šarmantan.
 maraton prošaran reklamama za nešto.
 događaj, usta, gdje zubi samo dokazuju gled.
 gdje sam samo dotakao gležanj neke tuđe žene
 bilo je previše lako previše lako
 zubi za probu ogledala
 slute testinu gej grimasu, ako takvo što postoji.
 sigurno i to postoji
 u naizmjeničnoj struci kojom tiborov tesla pomjera namještaj
 po ljubljani
 nepodnošljivo sam živ, kao courtney love.
 ipak, da danas umrem
 rekli bi, malo je živio, ali je krasno psovao. ali ja nisam
 psovao, samo sam čekao jeb koji može bez psovovanja, svileni
 nož moje majke jednom pomenut ovlaš
 al nikad na ocu upotrijebljen.
 pomjeram promjenu,
 govorim joj nisi još promjena nisi uopšte promjena
 sve dok me imaš u sebi, ja sam postrojeni kinez
 u dnu zatpanog sela.
 u ukusu bolida. ujedinjenih bolida.
 epoha, plehovi, pehari
 alain prost i ayton senna,
 isplativa neuporedivost.
 tata i toto cutugno izlaze iz istorije
 jutro je goli savićević, koji
 objasni državu
 onda obasja miševe. ništa.
 obični miševi.
 i moje mjesto je nejasno.
 bio sam jednom savićević, dok odmara od driblinga
 i vuče nogu državu
 kao prevelik kurac kojim se mjeri čelo
 bitka fasade i pročelja
 i kako je sranje počelo, onda kad si začutao,
 i kad su postsimbolički počeli da se svinjski goje,
 pušteni u divljinu, poraslo im je krzno,
 sebični pjesnički gen.
 tako da kako da kažem
 nepodnošljivo sam živ
 kao gosti iz inostranstva
 ali sijam kao država,
 istorija jebanja, koja se pali rijetko, jer je struja poskupila
 pjesnička publika zjjeva
 nema nazad.
 nijesam u mexicu.
 moje tijelo nije buktinja.
 dlake mi rastu iz prstiju.
 želim da udavim možda
 junaka koji zna sve
 još dok ne zna imena, još dok je rilke mrtav,
 neotkopan, u lavi.
 seljačke vile ga bude,
 ustaj, kepec, da radiš. fudbaleri su vreli

neobjašnjivo brašno.
 hlebnikovljevo brisanje.
 život je astrološki porno, sudar glupih životinja
 sa pogrešnim uporištem
 vatrostalna prošlost
 trosatna izjava ljubavi.
 tata i toto cutugno namještaju šiške
 toto schillaci je pročelav, lobuje golmana,
 lopta putuje dugo, nesnosno dugo
 maradona i ivković ljube se i gube
 sve ide u krasni kurac.
 u masan podrum od paleži.
 pojma društvo se preruši u
 miljkovićev šešir
 svi jebu iste žene, svi se sretnu u dvorištu
 pa podrumi mogu mirno da mudruju.
 često u ratnom filmu
 izbacuju namještaj na ulicu, junak to vidi iz autobusa
 nastavi da gleda naprijed.
 šta kojikurac gledaš,
 kad je vrijeme za napolje, prije no začuješ: van!
 tu je i neki pas. kratko je lajao u crkvi
 ali nešto je kvrcnulo u tajnom poretku postupnosti
 pa sad pas mirno odlazi.
 sumnjiva dopuštenja.
 bebe, babe, balkani,
 beograd drhti nezapaljen
 šalje svoje faštiste u meku večernju šetnju
 richard gere i njegov pas
 spašavaju frizerski kodeks. bajagu treba poljubiti.
 sve se troši, čelavi, nema nazad,
 paganski se prosipa, genetika je neumoljiva,
 tepisi svoju mokraču vraćaju bogu u zvučnik,
 bog se zagrcne, povrati komuniste koje je pojeo,
 u besomučnom ždranju.
 nikad stigla poruka
 dalmatinskih partizana crnogorskim partizanima
 bljuje četničke čičke
 u čistu kočionu travu whitmana koja mi reže koljeno
 dok iskačem iz voza o tome treba šuštati
 ali će kasnije izrasti kao fudbalerska žena.
 nijesam u mexicu.
 moje tijelo nije buktinja.
 dlake mi rastu iz prstiju.
 želim da udavim možda
 junaka koji zna sve
 još dok ne zna imena, još dok je rilke mrtav,
 neotkopan, u lavi.
 seljačke vile ga bude,
 ustaj, kepec, da radiš. fudbaleri su vreli

ali su cijevi vrelje.
 temišvar je odvratan.
 ceaușescu ne toliko.
 nema nazad.
 ovih pet riječi čini šumu
 uz nju je amoralan, opisivi manastir,
 pastirska prostirka na kojoj mladi fašist
 siluje kasirsku pomoćnicu.
 krave godišnje ubiju više ljudi nego ajkule.
 nacrtljiva katedrala, karveri, je kurac,
 kurac sa kockastim mudima,
 to zna svak ko je slijep, sve drugo je nategnuto.
 mislimo mi mislimo oni
 ali stvari me moraju zaslužiti.
 težak sam kao rukomet i svadba. nema nazad
 mirni milioni nekretnina lome domaćicu u trenerci
 koja prazni kantu s otpatcima.
 nema nazad, mislimo mi mislimo oni
 pas laje u crkvi, ne znam šta sa tom slikom
 kuda da ode džukela tjeraju li ga ili se umori.
 ili ga baba otruje, kasnije kaže, pa zar bih ja to mogla
 svi psi su pospani bog koji se vraća kući
 jer mu je internet dosadan.
 šta je onda događaj
 sisa, savijena asekualno,
 nad rukom koja namješta predmete, pa puštena.
 svjetlost odvojena od svojih predmeta
 sjedi na državnoj kasi.
 beograd drhti nezapaljen.
 samo ste bombardovanje zvali rat, ohoho ko smo to mi
 oho ljepilo nagona, što traje nekoliko sekundi
 trljanjem postaje prah, podmetnut umjesto pepela
 i tad si opet odlijepljen
 u patničkoj pozici sveca
 što trlja svoje prste i kaže prah prahu, lee cooper zemlji
 jebem vam neježnu majku fašističku što se oblači u metafore
 karneksova pašteta leti prema gore
 lebdenje, zli labudovi, koji šapuću
 budale,
 samo ste bombardovanje zvali rat,
 to je prevelik zajeb, sintaksa neoprostiva.
 preskupi raspali taksi kliza kroz balkanski njujork
 kao priučen remorker kroz vizantijsku pučinu
 moji neprijatelji se druže, to je nedopustivo.
 na mojoj bistu oštare kurčeve, ali jeb ostaje moj.
 rezimski sjaj na majku spušta svileni nož
 tu sam nijem kao manjak kome se pokazuje nijemi film
 kome da šapnem jesam,
 dok se optužnice množe
 i neutralni supružnici opružuju po plažama

sama trema je mater sa predugačkim spiskom želja
 koji savićeći uzme, pročita prvi par riječi,
 pa sklopi u avion, koji rola po pisti.
 mislimo mi mislimo oni mislimo mi mislimo oni
 neki to zovu psovanje ja to zovem kalendar
 tata mi kaže pazi se ponovo su opasni traže nove neprijatelje
 makar iz jedne pjesme makni šupak i spermu
 ostavi da su pičke, to je sasvim u redu
 svjetlost odvojena od svojih predmeta sjedi na državnoj kasi.
 tražiti joj da pristupi, reći dođi, dođi
 dok pas laje u crkvi,
 nije baš pošteno.
 nema nazad.
 nema nazad.
 mirna je urna tmine u kristalu lustera
 svi predmeti su preduzimaci, dok se istorija istoriše
 na sjekiri je krv je med je med je krv
 uskoro će se i to sače skoriti.

SLAVIJA
 videl sem najbolje ume svoje generacije,
 kako se dolgočasijo u mlačni ničnosti poslušnosti
 tiho se nekaj razpre
 in potem ni povratka
 pes laja u cerkvi
 ne vem kam s to sliko
 niti on tega ne ve ampak dela, prebija zvočni kič
 tuj internet pride u mojo mračno sobico
 kot dah boga na smrtni postelji, ki me je z nekom zamenjal,
 pa vseeno pozdravi zasačene kot na zgrešenem pogrebu.
 tomaž, rekel si, da sem hitrejši,
 ampak sem prej vrv, ki reže prste in ne kača
 ali rep ali kakršenkoli reptil.
 dlačice vrvi mi na svetlobi iz lenega telesa potegnejo globok
 glas
 vse dam v eno pesem,
 čisto, raztreseno posmrtnost
 vse kar se zve na jutranjem programu.
 česar ne vejo niti jules verne niti jacques cousteau,
 mogoče samo krojač, ki je letel iz eifflovega stolpa, mogoče
 samo on.
 in potem ni povratka. ni povratka. tiho se nekaj razpre.
 in potem ni povratka.
 vsak pejsaž je političen.
 vsi naslikani oblaki so horda, ki čaka
 in posiljevalec in junak
 v hromi logiki postopnosti

v stalinistični posteljnini beli kot kot
optični trik pijanega slikarja
in razuzdan kalašnikov njegovega brata
se približata v besedi čarodejno,
dokler ta banka izpareva
in je moka razlage trda
pod previdnim kazalcem.
nekdo je tu vedno umrl in je mrtev
krsta je skrita v prozne naborke, nabita
v barometer stavka,
o katerem barman molči, čeprav pozna spremljavo,
samo tri osnovne akorde,
preprosto je to, starci.
posmrtna posmehljivost preži v olju na platnu, na platnu.
tih se nekaj razpre in potem ni povratka.
vse dam v eno pesem, ki je nikoli ne napišem
meseca kasnejne
lovim trenutek slave,
ki vendar ne pride, pride pa tomaževa dopisnica
vse je pesem, ki je nikoli ne napišem in h kateri se vedno

vračam

odkrijem, da sem strašno šarmanten.
maraton prestreljen z reklamami za nekaj.
dogodek, usta, kjer zobje samo dokazujejo sklenino.
kjer sem se samo dotaknil gležnja neke tuje ženske
prelahko je bilo prelahko
zobj za vajo ogledala
slutijo teslini gej grimaso, če kaj takšnega obstaja.
sigurno tudi to obstaja
v izmeničnem toku s katerim tiborjev tesla premika pohištvo
po ljubljani
neznosno sem živ, kot courtney love.
a če danes umrem,
bi rekli, kratko je živel, ampak je krasno klel. ampak jaz
nisem klel, samo čakal sem fuk, ki zmore brez kletvic, svileni
nož moje mame, enkrat omenjen mimogrede,
a nikdar uporabljen proti očetu.
sprobavam spremembu,
govorim ji nisi še spremembu sploh nisi spremembu
dokler me imam v sebi, sem postrojeni kitajci
na dnu pokopane vasi.
v okusu dirkačev. združenih drkačev.
epoha, pleh, pokali
alain prost in ayton senna,
donosna neprimerljivost.
tata in toto cutugno izstopata iz zgodovine
jutro je goli savičevi, ki
pojasni državo
potem obsije miši. nič.
navadne miši.

tudi moje mesto je nejasno.
nekoč sem bil savičevič, medtem ko počiva od driblanja
in vleče nogo državo
kot prevelik kurac s katerim se meri čelo
bitka fasade in pročelja
in kako se je začelo sranje, takrat ko si zamolčal
in so se začeli postsimbolisti svinjsko rediti
spuščenim v divjino jim je zraslo krvno,
sebični pesniški gen.
tako da, kako naj rečem
neznosno sem živ
kot gosti iz tujine
ampak sijem kot država,
zgodovina fuka, ki se redko prižiga, ker se je podražila

elektrika

pesniška publika zeha
ni povratka.
nisem v mehiki.
moje telo ni bakla.
dlake mi rastejo iz prstov.
biči nemega filma pičijo svoj ekspressionizem
najprej narišem kurbo, potem kruh in kočico. broška,
nerazložljiva moka.
brisanje hlebnikova.
živiljenje je astrološki porno, trk glupih živali
z napačnim oporiščem
pred požarom varna preteklost
triurna izpoved ljubezni
tata in toto cutugno si popravlja šiske
toto schillaci je plešast, loba golmana
žoga potuje dolgo, nevzdržno dolgo
maradona in ikovič se poljubljata in zgubljata
vse gre v krasni kurac
v klet zamašeno od požiga.
pojem družba se preobleče v
miljkovičev klobuk
vsi fukajo iste ženske, vsi se srečajo na dvorišču,
tako da lahko kleti mirno modrujejo.
pogosto v vojnem filmu
mečejo pohištvo na ulico, junak to vidi iz avtobusa,
se obrne in gleda naprej.
kaj kurac gledaš,
ko je čas, da se gre ven, preden zaslišiš: ven!
tu je tudi nek pes. kratko je lajal v cerkvi,
ampak nekaj je škrtnilo v skrivnem napredku postopnosti,
tako da zdaj pes mirno odhaja.
sumljiva dovoljenja.
bebe, babe, balkani
beograd drhti nepožgan
pošilja svoje fašiste na mehke večerne sprehole

richard gere in njegov pes
rešujeta frizerski kodeks. bajago je treba poljubiti.
vse se troši, pleško, ni vrnitve
pogansko se zapravlja, genetika je neusmiljena
tephih vračajo svoje scanje bogu v zvočnik
bogu se zaleti, izbruha komuniste, ki jih je pojedel
v pobesnelem žrenju.
neprispelo sporocilo
dalmatinskih partizanov črnogorskim partizanom
pljuva četniške bodečke
v čisto zaviralo travo whitmana, ki mi reže koleno,
medtem ko skačem z vlaka o tem je treba šušljati,
čeprav se bo kasneje razrasla kot žena nogometnika.
nisem v mehiki.
moje telo ni bakla.
dlake mi rastejo iz prstov.
mogoče hočem zadaviti
junaka, ki vse ve,
dokler še ne ve imena, dokler je še rilke mrtev,
neizkopan, v lavi.
kmečke vile ga budijo,
vstani, palček, da delaš. nogometni so vroči,
ampak cevi so še bolj.
temišvar je odvraten.
ceaușescu niti ne tako.
ni povratka.
teh pet besed sestavlja gozd
ob njej je amoralen, opisljiv samostan,
pastirska deka, na kateri mlad fašist
posiljuje blagajničarko.
krave letno ubijejo več ljudi kot morski psi.
narisljiva katedrala, carver, je kurac,
kurac s kockastimi jajci,
to ve vsak, ki je slep, vse drugo je prisiljeno.
mislimo mi mislimo oni
ampak stvari si me morajo zasluziti.
težek sem kot rokomet in svatba. ni povratka
mirni milijoni nepremičnin lomijo gospodinjo v trenirki,
ki prazni kanto smeti.
ni povratka. mislimo mi mislimo oni
pes laja v cerkvi, ne vem kaj naj s to sliko
kam naj gre mrcina ali ga ženejo ali se utrudi.
ali pa ga babi zastrupi, kasneje reče bi jaz bila mar tega

zmožna

vsi psi so zaspali bog, ki se vrača domov,
ker ga internet dolgočasi.
kaj je potem dogodek
joška, zvita asekualno
nad roko, ki namešča predmete in nato zapuščena.
svetloba, ločena od svojih predmetov,

sedi na državni blagajni.
beograd drhti nepožgan.
le bombardiranju ste rekli vojna, oho, kdo smo mi
oho lepilo nagona, ki traži nekaj sekund
z drgnjenjem postaja prah, podtaknjen namesto pepela
in takrat si spet odlepljen
v trpeči poziv svetnika,
ki drgne svoje prste in reče prahu prah, zemlji lee cooper
jebem vam nežno mater fašistično, ki se oblači v metafore
karneksova pašteta leti navzgor
lebdenje, zli labodi, ki šepetajo
budale,
le bombardiranju ste rekli vojna,
to je prevelik zajeb, neoprostljiva sintaksa.
predrag razpadajoči taksi šiba skoz balkanski new york
kot priučen vlačilec skozi bizantsko gladino odprtega morja
moji sovražniki se družijo, to je nedopustno.
na mojem doprsnem kipu si ostrijo kurce, a fuk ostaja moj.
režimski sijaj spušča na mamo svilen nož
tu sem nem kot manjak, ki se mu kaže nem film
komu naj šepnem sem,
medtem ko se množijo obtožnice
in se nevralni zakonci stegujejo po plažah
sama tremta je mati s predolgim spiskom želja,
ki jih vzame savičevič, prebere prvi par besed
in jih zmečka v avion, ki se kotali po pisti.
mislimo mi mislimo oni mislimo mi mislimo oni
eni to imenujejo preklinjanje, jaz to imenujem koledar
tata mi pravi pazi se, spet so nevarni, iščejo nove sovražnike,
vsaj iz ene pesmi umakni rit in spermo,
pusti, da so pičke, to je povsem v redu
svetloba, ločena od svojih predmetov, sedi na državni
blagajni.
zahtevati, da pristopi, reci pridi, pridi
medtem ko pes laja v cerkvi,
ni ravno pošteno.
ni povratka.
ni povratka.
mirna je urna mraka v kristalu lusterjev
vsi predmeti so podjetniki, medtem ko se zgodovina zgodovini
na sekiri je kri je med je kri je med je kri
kmalu se bo tudi to satje strdilo.

PIER PAOLO PASOLINI

Prevod JAN KRMELJ

ISKANJE DOMA

lščem hišo svojega pokopa:
blodeč po mestu kot bolnik
v hospicu ali varni hiši na prostosti,

na prostem izhodu z obrazom, žganim
od vročine, suha bela koža in brada.
O bog, ja, nekdo drug odgovarja

za to izbiro. Toda ta dan, prazen,
potrt dan prepovedanega življenja
z zahodom sonca, ki je temnejši od zore,

me meče na ulice sovražnega mesta,
da iščem hišo, ki je več ne želim.
Operacija tesnobe je uspela.

Če ima ta zadnja reakcija mladosti
smisel: zavijati srce v papir –
bomo videli: kaj je tam danes, kar ni bilo

včeraj? Moja anksioznost je vsak dan višja,
bolečina vsak dan bolj smrtonosna,
danes me, bolj kot včeraj, teror navdušuje ...

Meni se je ta del Eura vselej zdel
radosten, zdaj pa je groza in nič več.
Zdel se mi je nekako delavski, dober

za pohajkovanja po neznanem, tako širen,
da spominja na mesto prihodnosti.
Tam je trafika, tam pekarna ...

tam obraz buržujčka temnih
dlak in povsem bele duše,
kot koža jajca, ne mehka ne trda ...

Nor! On in njegovi starši, ki so se zaman
uspeli povzpeti k radodarnemu, debelušni
služabnik posušenih padanskih popotnikov.

In kdo ste, res bi vas rad videl,
načrtovalce teh razvalin
za egoizem, grajenih za ljudi brez živcev,

ki nastanijo svoje otroke in starke
kakor da bi šlo za skrivo posvetitev:
nobenih oči, nobenih ust, nobenih ušes,

samo tisti namigajoči blagoslov,
in tukaj so fašistične trdnjave, iz cementa
pisoarjev, tukaj tisoči enakih

hiš »razkošja« za oblastnike,
utemeljene z marmornimi timpanoni,
trdimi statusnimi simboli, enakovrednimi trdnostmi.

In kje naj potlej najdem svoj studio, miren
in živ, »mojih pesmi sanjano gnezdo«,
ki jih gostim v srcu kot paskolijski psalm?

...

Nekdo, ki mu policija ne bo zagotovila
potnega lista – in hkrati
dnevni časopis, ki bi moral biti sedež

njegovega resničnega življenja, ne ceni
njegovih verzov in jih cenzurira –
on je ta, ki se mu reče človek brez vere,

ki se ne prilagaja in ne pokori: torej
je prav, da si ne more najti kje živeti.
Življenje se naveliča tistih, ki trajajo.

Ah, moje ponavljajoče strasti,
prisiljene v odsotnost doma!
Leteč v kraje večnega poletja

bom izpolnil module sveta:
»brez stalnega bivališča«. In Resnica,
ki si vtira pot: njeno neskončno potrpežljivost

čutim pod svojo zlobno tesnobo.
Toda lahko bi igral tudi vlogo norega, besnega človeka ...
samo, da bi živel! Potreba po preživetju zahteva

fikcije, ki potrjujejo
vsak akt obstoja. Hiša,
ki jo iščem, bo – zakaj ne? – klet,

mansarda, smetišče v Mombasi
ali atelje v Parizu ... Prav tako
bi se lahko vrnil v tisto veličastno fazo

slikanja ... že voham tistih pet ali šest
barv, ki jih obožujem, oster vonj
med terpentinom in lepilom

pravkar narejenih okvirjev ... že čutim
tihe krče, v vratu, krče
tehničnih intuicij, smeti

stare šole, veličastno prenovljene.
In v beločnici, rdeča na rdeči
čez druge rdeče, v sijajnih plasteh,

kjer je ogenj vrh
Apeninov ali topota mladostnikov
v Furlaniji, ki urinirajo v jarek,

pojoč v mraku revnih ...
Morda vam bom moral biti nekega dne
hvaležen za to skromno moč, ki me pomlajuje,

vi konformisti, s srci, deformiranimi
ne od brutalnosti vašega kapitala,
temveč od samega srca, ker je bilo

posiljeno z zlom v drugi dobi.
Srce človeka, ki ga ne morem več,
kot človek, niti ljubiti niti soditi,

prisiljen, kot sem tukaj,
na dnu sveta, da se počutim drugačnega,
izgubljen vsaki mladostni ljubezni.

VERONIKA DINTINJANA

NA NEK NAČIN

čakam, da se bodo besede strle,
razletele na tisoče koscev, tako krhke
tako nemočne, prešibko se držijo
druga druge, še steklo je stokrat trše,
diamantna piramida ogljikovih atomov
proti divjim, nepredvidljivim trkom
razpršenih molekul plina, nič ne lomi
svetlobe bolj kot gotovost;
ne žarijo, ne svetijo se, samo hribi
postanejo modri v daljavi,
spekter svetlobe preskoči za barvo,
za trenutek pozabim na tonalno središče
in zaplavam v nered barv, ki se pretaka
brez oblike, brez krinke, brez kril;
barve, toni, vse postaja
veliko valovanje na meji razumevanja,
podobe in zvoki, meritve in metode,
izjemno težko se zdi
osvoboditi svetlobi težnosti,
ocistiti um kategorij,
črne luknje sredi nočnega neba
pritegnejo k sebi vse razen pogleda,
iluzija, da živimo podnevi,
z občasno nočjo tu in tam,
iluzija, da je vesolje temno,
z izjemo biljarde zvezd,
»igra mesečine na vodni gladini«;
spoznanje potrebuje neposrednost čutov,
morda tudi mravlje besed, nadležne
mravljinice, ki sporočijo, da je del telesa
zaspal, da je nujno vстатi, preskrbeti
spodoben dotok krvi, kisika mišicam in živcem,
»sedalo je greh proti Svetemu Duhu!«
(vzkljik filologa s sifilitičnimi možgani),
čutiti in misliti, misliti in čutiti,
telo ni *fetus in fetu*, nesposoben dvojček,
razvojno zaostal homunkul, ki zajeda dušo,
duša ni volan, ni garancija v predalu nove škode,
čutiti je misliti, misliti in čutiti,
nobenih idej razen v stvareh, težnost
in hitrost svetlobe, če ne moreš iti neskončno
hitro, lahko greš neskončno počasi,
nekje, če je topološka ročica res enaka 1,
(in vesolje končno in negativno ukrivljeno),
se morata srečati: zračni duh, ki govori
skozi tresljaje listov v Federicovi pesmi,
in kristalna oblika Apolonove glave
v preprostih jambih z žensko rimo.

natančnost pesniškega postopka
na neki način blaži vrsto spodrljajev, padcev
v nove svetove, režanje mačke rezalke
in izginjanje na neverjetnostni pogon,
melange, kjer vsaka beseda grize drugo, kjer
pravilo moči zamenja le moč vztrajnosti;
brez dotoka novih, predelanih podatkov,
bitov informacij se tok zavesti namesto v morje
tišine preusmeri v ponavljanje prikazni
že videnega, dozivetegega, variacije,
izkopavanja, kjer se zdi izguba spomina
edini način, da se vrneš k spominjanju
drobcev s končnim obsegom in neskončno
površino; če hočeš iti naprej, je pametno
hoditi nazaj, laž vedno govor resnico,
nesmisli počistijo z nedomišljenimi stavki,
oko vidi ostreje v temi, vsaj takrat, ko ne spi,
ko sanja ...

JASMIN B. FRELIH

PUBLIC RELATIONS

Evo, precej sem v kurcu. Avion me je sfukal. Kurčev avion. Ni me sfukala pizdarja v Gazi, ker sem se že nažrl te palestinske bede, ker že cel lajf poslušam o two-state solution pa peace processu pa Rabinu pa Šaronu pa Netanjahuju pa Hamasu pa Fatahu, pa pizda materna, že cel lajf prenašam vsak let iste scene, isto bedo v getu, isti antisemitski refleks, prekleti Židje, prasci, svinje, pa kaj nej bojkotiram jaffa cakese, koji kurac mam jaz s to pizdarijo, Izrael ma atomske bombe, kurčev Egipt pa kurčeva Savdska Arabija pa kurčev Iran izkorisčajo palestinsko bedo, da lah z bazukam vsake dva tedna nažigajo tja v tiste židovske bloke, kr en kurčev folk ma kr ene kurčeve probleme, jaz moram pa kao misl holokavst pa sveto zemlo pa granate po otrocih, čeprav IDF fura najbolj fair vojno, kar se tiče civilistov, al pa je to sam zadnji propagandni viral spin, sej ne vem, sej ne morem vedet, tud če se zdejle usedem za knjige pa intervjujam priče, fair fucking vojna, kakšna bedarija, pa če napišem doktorat iz te kurčeve jebe, bo še zmer vsak kurčev kurac trobu po internetu ena svoja bolna prepičanja, ki jih potegne direkt iz riti, ker ma tud on že poln kurac tega, da vsak let gleda iste scene iz iste pizdarije, in se mu zdi pomembn met en mnenje in bi rad vidu, da majo vsi istega, ker se bo potem kao dal kej konč narest. Ma ni šans. Ni faking šans in isti kurac je Roger Waters pa apartheid state pa ne vem, kaj nej, kva, podpihujem sovraštvo do Izraela, ker bo poj kao dal mir, ja, ok, bojo dal mir, ker bo cel svet reku, no, zdej pa dost, prekleti Židje, prasci, in ko bojo spet rakete letete na njih, bomo vsi ploskal, kao zaslužil ste si, kaj pa ste nardil varšavski geto in Gaze. In kje je razlika? Vse ta kurčev moral outrage, mislm, pršpari. Vse je v kurcu. Otroci pod tanki, raketa v glavo, kaj boš, pizda, rasizem se kultivira, mi proti njim, klikat po internetu pa se zgražat je pa itak najbl pomembna stvar na svetu, show us you care, dej mal pojoki pa se uploadaj na youtube, pička, da bomo vedel, da čutš, da so ti stvari pomembne, da veš, kaj je brav in kaj je narobe, ker si mel kul tastare, ki so se po službi ukvarjal tud s tabo in te vzgojil, in si mel za jest in poletja daljša od življenj enih patetičnih nihčetov nekje v treh pizdah maternih. Dejte nam že mir s to pizdarijo. Če bi kdorkol hotu, da se to zrihta, bi se zrihal, ampak itak so meje najpomembnejša stvar na svetu, narod in nacija in država so tisočkrat svete reči, in se bomo pač fajtal, za tistih par random Palestinev pa Židov bojo pa jokal isto random loleki sveta, ki majo privzgojen nek semiosnoven plastično naiven moralen čut in se jim še da jokat za neko tujo bolečino tujega mesa in so ravno tok neprilagojeni, da si upajo to tud pokazat, čeprav je vsem jasno, da devetdesetim posto folka gladko dol visi, ne ker bi bli zlobni, ampak ker tud oni že cel lajf gledajo to pizdarijo pa vejo, da tud če bi bli vsi neki ogorčeni pa skakal gor pa dol, ne bi svetu zmanjkala ena sama

sekunda bolečine, umremo pa itak faking vsi. Pa to nam šopajo kot kurčeve Game of Thrones sezone, tm si ga pa itak vsi drkamo na špricanje krví, ker smo pač otroci Marsa. Pizda, folk se pobija povsod, v Čikagu se vsak vikend postrelji 20 črncev, rak pobija, avti pobijajo, Sirija, Kongo, v Indiji se posiljuje tok folka dol poskače. Vsi umremo. Nehite mi šopat te scene, ker se mi ne da več tega gledat. Nimam več ogorčenja za talat naokrog. Pa ne mislm več jokat, ker se mi zdi, da mam pravico jokat sam nad samim sabo, to je pa patetično. Kurac. Sej nismo nune, da bomo kej rešil vsi neki ozaveščeni za zidovi naših lajfov. Pejt tja, vrž kamen al pa dej že faking mir. Ker je perverzno. Ker je svet na ful koncih pa ful velik časa pa v ful velik glavah še zmer neskončno krasen, in dejstvo je, da to odtehta to nenehno mizerijo smrti, ker mora odtehat, ker je to edino, kar je drugače od tega, in to, da trpljenje obstaja, ne diskreditira lajfa, ampak bi moral lajf sam zmeri diskreditirat osnovno, ki je beda, smrt in nič. Osnova pa je in bo in nehitete mi jo šopat, ker jo že dobr poznam in jo štekam. Mogoče če bomo kdaj nehal drkat na kri, bomo smel dejansko kdaj pa kdaj bit tud zgroženi, ampak dokler smo pa v osnovi nagravžni po mislih, besedah in dejanjih, kar, na žalost, glede na meso, kar smo, ni stvar neke izbire, pa nima smisla dan na dan hodič okol s tujim drekom v rokah in težit folku, nej ga povoha, kao, glej, kok smrdi – ja, valda smrdi, sej je faking drek. Ampak kaj nej, pizda, komu nej zdej zašijem rit?

Zato me tud ta kurčev avion ni zamoru tok z moralnega stališča, čeprav čist iskreno so mi Nizozemci še zmer večji carji kot pa tm ena svetopisemska plemena, ker vsaj znajo normaln faking žvet pa met kokr tok pošljhtano državo, in če tega ne znaš spoštovat, pa če je tisoč enih zgodovinskih razlogov, zakaj je vse skupi moralno sporno, pa če so izkorisčal te pa one pa to pizdarijo nardil pa ono, lej, vsaj sami seb je niso, vsaj faking tok so modeli, da niso sebe nategoval, ampak so vsaj faking druge, in to je glede na splošno stanje stvari pa zgodovino pa civilizacijo itak največ, kar lahko od ljudi sploh pričakuješ. In poj gledam skoz zgodovino in ne najdem enega samega primera, kjer bi kjerkol karkol zrast, ne da bi bil zraven vsaj en nategnen. Reč temu dialectiki proletariata al pa preprosto zgodba civilizacije. Pa nehitete mi že bluzit s temi antikapitalizmi pa socializmi pa, pizda, samim bedarjam, igrate se s čustvi modelov, ki so že tko ekstra v kurcu, ker nategujejo sami sebe pa še drugi jih nategujejo zraven, pa srkate njihovo nereflektirano vitalnost za čaranje enih svojih blesavih prividov, da bomo lahko vse nardil, brez da bi kdorkol kej naredu. Pizda, Marx je mel vsaj deset otrok. Mi pa svojih lastnih kurčevih lajfov ne znamo shendlat, pa bi kr vse ostalo zrihtal za džabe zdrogirani u tri pizde materne, koma pjani brez čevlov v soboto zjutri na Trubarjevi.

Zato ne mislm jokat za temi Nizozemci, čeprav je vse skupi

nagravž v nulo, ampak me je najblj sfukou javn mnenje. Ne morem verjet, da se to dogaja. Ne morem verjet, da so se možgani tok folka tok totalno odpeljal v tri pizde materne. Avion je dol padu nad vzhodno Ukrajino. 300 mrtvih. To je dejstvo. Ampak ti tega dejstva ne boš jemal samga na sebi kot še eno bedo v nizu bed, ki se dogajajo povsod in vsem in ki se te tiče lih tok kot poplave v Pakistanu al pa, kurac, črna luknja dvejst tisoč svetlobnih let stran, ampak ga boš jemal izključno in zgolj kot gnojilo za hipertrofirano amigdalo v tvojih možganih, ki ti bo šopala paranojo, ki ti očitno edina še zna osmislit tvoj patetičen lajf. In se boš, stari, ma skor da ne zrajcan, nafiksral nanj kot na edino bojo smisla v oceanu kaosa in nagereniral tok zgodbic okol enga kurčevega aviona, da bi ti Šeherezada ploskala. In niti približno ne boš podvomil, niti slučajni ti ne bo padl na pamet, da mogoče pa pač nimaš pojma, pa ga nikol ne boš mel, pa da je to konc koncev lah čist kul, stari, čist vseen je, dokler si zob ne umivaš s kislino, ma še mal lufta pr tem, kok rabš zares vedt o svetu, ampak ne, ti tm pizda iz enga bloka v Polhovmu Gradcu si tok prepričan, da veš, kva se dogaja, da si preprosto ne morš kej, da ne bi šel pametvat vsakmu k pride mim, da točn veš, kva so Putin pa CIA pa separatisti pa false flag pa zarota pa petrodolar pa NATO pa plinovodi pa cionisti pa centralne banke pa pizde materne, ne znaš pa povedat, kaj si včeri jedu za zajtrk, kaj si počel, k si prišel s šihta, preden si šel na pir, kaj zares čutš do svojih otrok al pa do svojih starcev, ne veš, kaj si sanjal, in niti najmanjša pojma nimaš, kako razumet svoj lasten lajf.

/

Ma, sori, psihiha me. Sej zdej sem se že mal skuliral, zdej, ko je ta trapast avion že zbledel s prvih strani cajtngov in se preselu med ostalih sto tisoč nerazložljivih faktov, ki šopajo konspiratorikom, in so ljudje mal umiril svoje superpameti in je tistih tristo Nizozemcev postal sam še ena cifra med cifram vseh tistih, ki ne vidjo tega, kar zdejle, ta trenutek, vidmo mi. Mi. A to sploh obstaja? A je to sam še ena zarotniška bedarija? Kao – mi. Zajebana beseda. Mi, živeči. Mi, čuteči. Mi, misleči. Mah, če se ne pizdim, ful zgubim flow. V glavnem, mi, ki ne razumemo lastnih življenj, ker so življenja na splošno nerazumljiva. In je vse v bistvu ful čudno. A veste, tist psihodelični moment, tist woah, we're on a rock floating through space, in ti zaseka cela ena divja perspektiva in se znajdeš na pečini in sonce umira in dolga bela brada ti plapola v tandemu s sivo haljo –

Ne verjemite človeku, ki pravi, da razume. Ne more razumeti in nikoli ne bo zares razumel. Izkreno vam lahko pove samo, da je zavzel položaj prisotnega v svetu, ki si ga deli z vami. Potrudil se je biti njegov del, uprli je svoj pogled v isti žarek

sonca. Oči človeka nikoli ne razumejo. Morda prevajajo starodavni kod kozmosa, sledi in vtise, grozoviti sistem drobcov neke absolute volje v pripoved, katere robovi so sicer vedno skrhani in nabrekli pod pritiskom tistega onkraju, a vsaj začasno, vsaj dokler prevajanje še teče, znajo začrtati mejo nenehnemu razlivjanju svetlobe. Prevod večnosti v trenutek ni veren odraz resnične narave obstoja, toda občutenje večnosti v slehernem trenutku je temelj in izhodišče celotne človeške izkušnje.

A ste gledal Noeta? Včeri sem ponoč eno spohal pa ga pogledal, men je bil zakon. Camp sicer, ampak genialen camp. Arronofsky kot Bog. No, reku sem si, da bom eno spohal, pogledal Noeta in poj še kej napisal, da bom dons bral, sam pol mi je pa prijatelj napisal mail, da leti dons v New York in če mam kkšn insider info zanj, kaj naj tm počne, in sem čist padu not v odgovor.

Ok.

Najprej ti bom par flaneur itinerarijev napisal.

34th/Herald square ti je zakon za subway, ma ful ekspres linij (lokalno postajo maš zih tud bližji, sam poj ustavlja povsod – pazi tud na Downtown/Uptown strani). Črnci te s svojimi platami nadlegujejo, sicer pa shopping, v tisti ulici, k je Victoria's Secret (na V strani, proti Empire State Buildingu), so kr kul trgovine s cunam.

En kul peš trip je recimo:

Greš od 31st dol po Broadwayu (avenije so od vzhoda 1., 2., 3., Lex, park, Madison, 5., prot zahodu 10./11. – Broadway seká mal počez, na Heraldu direkt na 6. – piše Avenue of Americas) do 14th.

– Na 23rd je kul parkec, na drug stran se Madison Avenue začne, pa Shake Shack je tm, verjetno z nenormalno dolgo vrsto za precej povprečen hamburger. Flatiron pred tabo, ko prideš dol po Broadwayu.

– 14th Union Square: zakon park, lep opečnat Barnes & Noble na S strani, JV stran masoven debt clock rola rdeče cifre. Greš tuki na subway – vzameš R downtown, recimo do Rector Streeta (ful enih postaj).

– Če tuki pogledaš do Freedom Towerja, maš na desni eno ulco stran Wall Street pa bika pa Stock Exchange (za tabo sta Battery Park pa Statue of Liberty, ti ne priporočam cajta ubijat za to, boš že svoje mulce peljal enkrat, lah se pa sprehodš), naravnost pred sabo pač ... Freedom Tower pa direkt spodaj Zuccotti Park, Trinity Church, Freedom Tower po moje še ni

odprt, 9/11 muzej je menda creepy, zraven Century 21, če se ti da brskat za cheap dizajnerji.

– Downtown ma ful teh india/paki/SEAsia/world jointov, good food.

– Greš do City Halla (sever Broadway) in za njim greš na Brooklyn Bridge. Tm si poglej lepoto, ki je Spruce 8, The Pale King, zmečkana stolpnica.

– Pejd čez most, kul je.

– Na drug stran je mal confusing vse skupi narjen, drž se levo za izhod.

– Si v Brooklynu.

– Brooklyn je zakon.

– Če zdej pogledaš prot Manhattanu (dej), maš na levi ful lep park s kul razgledom na Downtown (če se ti da, bližu), malo višje od parka je for some reason famous pizza (vrsta, ampak pica slicei so zakon povsod, plain men zmaga) al pa greš takoj na desno čez dumbo, k je res kul area, in greš na Manhattan Bridge (kjer mreža mal mori, pa subway nonstop tolče zraven, ampak na manhattanski strani je ful kul razgled).

– Prideš v Chinatown. Največji kitajski mest v Ameriki. Sčekiraš, greš na desno z bridgea po Boweryju do Grand Streeta, na desno, ulco stran, je subway, greš na D Uptown

– do West 4 Streeta, dve postaji (express linija, tuki se ti verjeten res že ne da več hodi).

– To je zdej Village, če se že večeri, greš do Hudson Riverja (če pogledaš dol na Freedom Tower na desno, Z) – in gledaš Downtown, zakon vista.

– Village je kul, sam so ulce confusing, famous people, pretty gay scena, check it.

– Greš nazaj do W4 postaje in naravnost prot V, Washington Square Park, NYU so okol, mularija, kul scene.

– Zdej, če se ti da, priporočam še večerni sprehod z Washington square do Union Square Parka in spet gor al po Broadwayu al pa po eni od stranskih avenij (čeprav sta precej dolgočasni)

– al pa pač West 4, D uptown do 34th.

– Če sem prej prav vidu, ste bliz Koreatowna na 31., zakon pho.

Maš pokrit Downtown, Village, ta kul Broadway, bridgea, good. 2-x (ali 3-x, če se ti na konc ne da več) na subway, če je vroče za popizdit, pij vodo, 1 \$ ice cold, ne dat več. Túd hot dog več kot 1,5 je že nateg/te ma za turista.

Ok, poj, recimo, museum day (ne friday, ni vredn, resno).

Greš 34th subway, Uptown D do Columbus circla 59th, prestopš na Uptown C al pa B do 72th.

– Si na zahodni strani Central Parka. Na čošku 72. je Dakota, pred vhodom v stavbo ustreljen John Lennon, Strawberry Fields v Central Parku vzporedno, Imagine plata na tleh etc.

– Greš dol al po parku (meh, tuki ni ne vem kva) al greš še zahodno, 2. aveniju do Broadwaya in se sprehodis dol, West

side, tuki dejansko žvijo ljudje, ful kul area, na 65th maš na desno Lincoln Center for Performing Arts, do 59th, Columbus Circle, Trump Towerji okrog, turisti (draghi hot dogi).

- Jst bi šel tuki pogledat mal v Central Park pa se sprehodt vzdolž južne strani ob 59thu do 5. avenije, med 59th pa 58th na 5th maš Apple Store.

- Greš po 5. aveniji dol do 53rd in maš na desni MoMA. Do it. Čist je mega. Zgornji štuki predvsem, spodi je bl contemporary, gor maš klasike.

- Prideš ven (5.30 se zapre), greš nazaj na 5. avenijo, čez Madison, čez Park Avenue, greš dol do 42., Grand Central Station, Chrysler Building zraven.

- Če se ti da ke pa nazaj, maš na East Sidu 42.- United Nations, lep sprehod.

- Greš nazaj po 42. (al pač 41., 40., da ne boš isto hodu).

- Med 5th pa 6th 42nd je Bryant Park, tuki sem Na/pol pisal :), za NY Public Libraryjem pohengaš, mejbi kkšnega z jointom narajmaš, za jest ne vem točn, Chipotle pr nas nimamo, men je so-so.

- Greš do 6th av in gor do 47th. Tuki je Rockefeller Center (med 6th pa 5th, čez cesto 5th je St. Patrick's Cathedral), ful folka, če čes Top of the Rock, je boljš kokr na Empire State Building lezt, ker vsaj še Empire State vidš z njega, v višini je pa minimalna, ujameš sončni zahod, ti je mega.

- Prideš dol z Rocka, greš zahod, do Broadwaya spet in se sprehodš dol čez Times Square (ma, kokr je tacky pa touristy, vidit morš) in al na subway al pa peš po Broadwayu do 34th Herald. Spat.

Maš West Side, Central Park, Midtown, kul ti je :) Ne vem, Upper East Side je dost dolgočasen, ostalo pa poj itak po feelingu (te dve pešpoti sta kul, ker skoz kej dogaja, če boš po svoje zabluzil, pač exploraš, sam se pa lah znajdeš kje, kjer je poj ful dolg dolgčas, pa itak lahko kadarkol skočš na subway, če se naveličaš). Ostane ti v bistvu sam še Houston pa party scena tm okol, to je Broadway-Lafayette postaja (tud D line), po Broadwayu dol zakon štacune, SOHO vzhod je bolj grungy, zahod kr fancy, NOHO je 2. ave, 3. ave do 25. bar do bara, recimo Preppy Studenty, še bolj na East Sidu je Alphabet City, k so avenije ABC, hip bohemia. Kul. Edin, če ti je, se dve urci zrelaksiraš, greš na subway, vzameš D Downtown, greš do Coney Islanda (od ok. 50. gre above ground in vidš Brooklyn, Verrazzano Bridge, Coney), tm sicer ni baš nešto, lah sploh ne greš vn iz subwaya, vzameš N nazaj.

To je to. Za kkšno hudo sceno morš komi sprot prevent timeout pa te razne event pizdarije, če čes kkšn underground žur sčekirat, se prjav na nonsensenyc mailing list – v petek šele pošiljajo za vikend. Potrgi!

P. S.: pa res mi je sedl tole pisat zdjle, tko da ne se sekirat, če boš šel po svoje.

MONIKA VREČAR

Hej J,

končno berem twojo antiodo človeškemu stanju na svoj dejanski rojstni dan, na katerega se nisi spomnil, čeprav si februarja na moj lažni rd rekel, da se boš spomnil, in to me nekako veseli, ker je zdej ta dan končno zveden samo na preštevanje same sebe (še mat mi ni poslala mesida, ker ni vedla, kam – tko da so še udeleženci mojega dejanskega rojstva letos odpovedal). Kar se pa tiče scene Northern Exposure, točno ta trenutek, ko to pišem (ne, nimam s sabo računalnika pa maila pa kurčevega avta z vgrajenim wireless, sam si pišem v beležko pa bom pol prepisala), vidim kačo in bobra in vrano in plavam v črni mlakuži, ki dela moje roke tik pred mano temno rjave, in niti ne morem stvari dobro opisovat, ker se vse dogaja hkrati v neki vsenaenkratnosti, ki čas všiva direkt v prostor in ga te črke ena za drugo samo umečno v vrste razvlečajo in ne morejo ne dojet ne posnemat. Se pravi kača je, bober je, jelenu je odpadel rog (kdo ve v kakšni situaciji), medtem ko se ti zgublaš, ker poti niso dobr označene, ker jih čas sproti požira, in takoj pomislis, da boš umrl. Zakaj nisi vzel vsaj telefona, ki ma GPS in kompas, čeprav kompasa ne znaš uporabljat, ampak vsaj neki je, nek podaljšek, neka tehnologija – tvoj zaveznik proti naravi, ki samo biva in te ščipa s krvavimi drobcenimi klečami, daje svoje bitje na razpolago tvojemu bitju, če le ne bi bil prešibek za ugriznit nazaj, ker so se ti vsi zobje stopil zarad kave in cukra, in se ti zato vse zdi predatorsko in hudobno, sonce bela luknja, ki tvoj melanin vodo iz celic srka, voda v nedosegljivih razpokah, hrana je, ampak ne veš, da je hrana, ker ni spucana na krožniku zraven krompirja.

Ti počaki tukej, medtem ko grem jst v vsako smer pogledat, pol pa mi zavpij, da bom vedla, kam prit nazaj – nikol se ne bom loču od tebe, nikol nikol nikol ... Vse zgleda isto, ta kamen, drug kamen, isti kamen, sonce je prbližno na tej višini, po soncu se lahko orientiraš -- ampak kolk je sploh ura in kolk časa mine vmes med minutami? Vsako navigacijsko finto poznavamo samo v teoriji. Narava ignorira najino paniko. Mušice se zaganjajo v moj obraz. No, ne zaganjajo se, samo ne vejo da sem tam, vohajo CO₂. Letijo proti CO_{2, plinu smrti}. Hodiva proti nečemu, kar imava za zahod. Gledava vzorce na lišajih. Lišaji so, zrak je čist.

Hej sonček,

že na dan svojega rojstnega dneva sem pred odhodom v kanadsko divjino 6x čekirala mail, ker sem komaj čakala tvoje pisemce. Ampak potem sva morala it na najin quest med zajce, bobre in medvede, v deželo bogu za čoškom, kjer še niso izumili eplov in niti elektrike in kjer sva se ob svečah stiskala in priposedovala legende o času, ko zemlja še ni bila lastnina in bele človeške gnide še niso zajevale celega sveta. Ko sva se totalno zgubila v gozdu brez telefona in mistila, da bova umrla, sva nekak najdla nazaj, spila dva topla pira, šla plavat, se 2x dala dol pred večerjo in uspešno zakurila ogenj, ob katerem je moj mali židek veselo mljaskal svinjske klobase. Zdej ti to pišem ob dveh svečah v beležko, ker ne morem spati z lepljivo pičko, ker tuki ni tuša al pa tekoče vode. Uau, ker debilitet, res. How can anything matter? Mogoče pička mora bit lepljiva, ne pa rahla in čista in suha in obrisana po vsakem uriniranju, in mogoče se ne bi smel počutit čudno, da se ti muhe zaletavajo v rit, ko greš na štrbunk opraviti veliko potrebo, čeprav taka akumulacija dreka verjetno ni najbolj naravna, se pa strinjam s tabo glede zavijanja pasjega dreka v polivinil in polaganja le tega na zelenice zraven pegavih dreves, da ga bojo pobrale za to posvečene službe. Kaj si mora zemlja mislit, ko vanjo zakopljajo vsak dan petsto ton ličnih paketkov dreka, do katerih niti ne more, da bi jih prebavla in spremenila v prst, če že ma to intenco in če je živa? Vsak kofe tuki proizvede novih dvajset kvadratnih centimetrov odpadne plastike in vsaka paprika je zavita v folijo kot žalitev njeni trdi lupini in noben ne blinkne, ko mu prodajalka v Safewayu zapakira sok v dve vrečki, ker je to tko rekoč naš freedom.

Btw, objavljali so naše novoletne fotke v neki jebeni reviji tukej. Kot rečeno, bili smo na jezeru za novo leto, vdrli v par kočič za ledeni ribolov, za zabavo posneli par i-phone fotk (na katerih zaradi full face zimske opreme zgledamo kot vlomilci) in potem so bile te fotke objavljene kot PORTFOLIO v reviji za umetnost, tko na šestih straneh poleg intervjuja s Harmony Korinom. Svet samo zato, da so lahko na cover natisnili *featuring Guy Maddin* (ki je z nami vlamjal v hiške). Na žurki ob launchu revije mi urednica začne bluzit o tem, da kako so oni ponosni, da so lahko prvi v kanadi objavili moje »delo«, in kao z dramatičnim glasom napovedovalca začne: *Monica Brikar, canadian photographer ... ja, oh my faking gad indid. Ej, Dare, mogoče že res, da nisem v lajfu držala v rokah kamere, ampak ONI me bodo naredili v fotografijo in spremenili moje ničvredno državljanstvo, in še več, kot je bog znal videti človeško obliko v kupu prahu, njim ni odveč zakopati rok v ta drek, iz katerega sem jaz prilezla, in jim ni odveč me še vso smrdečo milostno stisnit v kategorijo Guy Maddin's friends oz. v mojem primeru a girlfriend of a Guy Maddin's friend. Dizs, folk se res lahko jebe.*

To soboto smo bli spet na jezeru, posneli kul fotke, Jonah je skoraj padel skozi razpoko ledu, ki se razklala čez pol jezera, zdej sam molim kurca, da se te fotke ne bojo spet pojavite v neki jebeni brošuri za promoviranje kanadske pomladi ... Jonah je pogumen in ma rad ledeno vodo, ni se hotel it tako preoblečt in je še kr z mokro nogo brcal led, ki se je nagubal ob razpoki. Potem smo šli v kočo h Guyu in se zadel in men se je začel dozdevat, da vse vidim kot enakomerno koncentracijo delcev, sploh ni blo več trdnih teles, vse so bli sam delci, naša telesa, zrak, ki jih obdaja, toplota in plini in magnetizem. Delci so se svetil kot ognjem, kr črno je blo od antimaterijskih jeder, in vse oblike so popolnoma zginle v ta trip fluorescenčnega rojenja. Pol smo šli vsak po en 6-pack in začel rezljat kolaže. Men se je zdel, da je ura ves čas petnajst do dveh, ampak čez pet minut je noč minila in šli smo ven pogledat pred-jutro in veš kaj, vsako noč se vse stvari na novo ustvarijo -- jezero je blo stopljeno, sam velika horizontalna črna gora ledu se je dvigala na popolnoma ravni daljavi in pravim jezero, ampak v resnici je bil namesto jezera prepad in na dnu prepada nebo, oranžno nebo, izvorno nebo, čista svetloba geneze, ki prizanaša površini s tem, da je ne prebode in se nikol ne bo dala ujet, to vem, čeprav Julia fotka, moj bog, fotka to čisto svetlabo, ki se ne da ujet, in fotke so črni zmazki in to tud jst zdej delam s temi črkami, ki so tud črni zmazki, težnje bednih približkov, težnje poskusov približkov, ki vsakič znova pokleknejo pred to vseobsegajočo večnostjo. Les poka, težko premika svoje strjene atome. Ponižna sem. Ponižna sem. Človeštvo je pri koncu, ampak svet je rešen. Volim te, M.

NARLAN MATOS

Prevod MOJCA MEDVEDŠEK

ELEGIJA NOVEMU SVETU

sprašuješ me prijatelj
kje sem bil med dolgo tišino

bival sem v sladkosti sladkornega trsa in v bridkosti njegovih nasadov

tam kjer listje trepeta v strahu pred človeškim rodom
nasadi sladkornega trsa mi šepečejo z grozljivimi kriki
o grenkobi krvi ki je oslajšala usta
o raskavih dlaneh ki so osušile kožo
o nasadu trsa ki se je od lakote posušil še preden je dočakal 27 let
o glasovih brez zvezd ki od daleč oviti v čudne jezike
ti zeleni nasad sladkornega trsa, kakšne barve je moja rdeča kri?
mojo kri je strah smrti, nočnega stokanja
mojo kri je strah mene samega

sprašuješ me prijatelj moj
kje sem bil med dolgo tišino

bil sem na suženjskih trgovskih ladjah
ki so z mojo usodo trgovale v Ameriki in so do današnjega dne
izpile vse moje legende kakor se izpije sod pokvarjenega rumu
prodale so prav vsako zvezdo na nebu in na neskončnem morju
vse ptice vsako pero moje pernate obleke
in so izrisale zemljevide z mojo krvjo

in so postavile toteme nad moje pleme
in so zakurile ognje na posvečenih poljih mojega ljudstva
in njihova kopja so mi preboda vene na več oddaljenih kontinentih
sprašuješ me prijatelj moj
kje sem bil med dolgo tišino
bil sem med morsko peno nikoli preplutih morij
ki so prinesla smodnik bajonet ogledalo tuberkulozo in sifilis
ki so prinesla meč in brestova drevesa
oblaki tega nikoli ne bodo pozabili!

o slano morje koliko tvoje soli so portugalski genocidi!

v črnem Atlantiku
v kapitanskih kabinih starih gusarskih barkač
v ječah človeške krutosti
v zaporih Sierre Leone – ki me še vedno skelijo v eni izmed gub telesa
v Angoli
v Gvineji Bissauu
v Senegalu
v Beninu
v kraljestvu Gvatemala
in v provinci Jukatan
in v provinci Cartagena de las Indias
in v velikih kraljestvih in v veliki provinci Peruja
in v novem kraljestvu Granade
in na otokih Kuba in Trinidad
in v kraljestvu Aztekov
kjer so meči okrutnosti preklali moje golo telo na pol
kjer so se lovski psi indijskih baronov prehranjevali z rokami in z nogami nemočnih otrok

sprašuješ me kje sem bil prijatelj moj
in šele zdaj lahko prekinem tišino:
bil sem s samim sabo

ZAČARANI VERZI IZ HAVANE

oblikujem verze
kot tisti ki v najzgodnejšem jutru hodi po calle de la Habana
in ugleda magnolije ki se sklanjajo čez zid
otipljive kakor da bi bile morske zvezde
okoli njih zelene veje ki jih čuvajo iz teme
drugi beli cvetovi jih opazujejo

oblikujem verze
kakor tisti ki s prsti brenka po ciganski kitari na Plaza de España v Sevilli
nekega popoldneva ko je drevo toreador vetrov
in plesalka flamenka s svojimi gibi oponaša ptice
(v njegovi sveži senci spi poezija)

Oblikujem verze
kot nekdo ki bere Florebelo Espanco v neki lizbonski palači
zlekraj med belo ebenovino mesta in rdečico sonca
ob mizi gostilne in steklenici rdečega vina
odkrivam in se zaljubljam v muzo in veter in sol iz morja
v daljavi plažo čuvajo mornarji ki niso nikoli odšli

oblikujem verze
kakor otok v Čilu ki pozorno pričakuje nekega brodolomca
kot srebrne žlice v jutranjem soncu Madrida
nezaupanje svobodi pred razcvetenim travnikom rož
kot nekdo ki vidi z dušo in zato ne potrebuje oči

oblikujem verze
kot nekdo ki se nenadoma roditi kot nekdo ki odkrije Andaluzijo
kot nekdo ki se igra z lučjo na koži stvari
kot veter ki šepeta pristanišču in belim jadrom
kot nekdo ki išče sirene in zaklade v izgubljenih morjih

oblikujem verze
kot ponoreli ljubimci ki gorijo nekega popoldneva v Andori
kot samomorilci ki bodo odšli ob svitu v vpregi neizrekljivega
brez pisem brez samomorilskih vozovnic

oblikujem verze
kakor nekdo ki zgreši zločin in čaka na kazen bogov.

Narlan Matos (Itaquara, Bahia, 1975) je pri enaindvajsetih objavil prvo pesniško zbirko *Dame in gospodje: zora!*, ki mu je prislužila nagrada fundacije Jorge Amado leta 1997. Za drugo knjigo pesmi je prejel državno nagrado XEROX za brazilsko književnost v letu 2000 in številne druge nagrade. Živi in predava v Združenih državah. Prevodi njegovih pesmi *Elegija novemu svetu* in druge pesmi bodo 2015 izšli pri Centru za slovensko književnost v prevodu Mojce Medvedšek. Več na narlanmatos.com

MIKLAVŽ KOMELJ

SEDMI SPEV IZ POEME »11«

Une transparence totale, qui ne laisse subsister ni ombre ni reflet [...]
— Alain Robbe-Grillet, *Énigmes et transparence chez Raymond Roussel*

Lubesni moi priatel, nyzh se ti ne isgovarjaj, de letú govorjenîe je prevezh duhouunu inu terdú; de je prevezh vijfoku inu preoftru; de ti ga nemorejh prou saftopiti inu dershati, de nei mogozhe ponym v' taki popolnomasti shivéti inu obstatí; sakai letú vfe govorjenîe je li od letega twoiga telleffa, od letega twoiga messá, od leteh twoih glidou, od leteh twoih vudou, od leteh twoih pozhatkou.
— Matija Kastelec, *Nebejhki Zyl* (1684)

»Amfortas! Kopje, ki Ti je zadalo Tvojo rano,
sem moral, da bi sploh bilo na svetu,
šele ponarediti,« reče Parsifal. Bilo
na *istem* neobstajanju sveta.
Da to, kar Ti — fizično — trga pljuča,
spremeniš v glas, ki drobi
vse, kar so imeli za besede, v črke,
vse, kar so imeli za črke, v besede.
Vse, kar so imeli, v zlato.
Svoje besede dobiš, ko nekdo
ponaredi Tvoje besede.

Svoje besede dobim, ko
nekdo ponaredi moje besede.
Jaz Ti prinašam nekaj drugega.
To govorim vsem, ker je samo
to totalna okultacija.
Totalna okultacija je
samo v totalni transparenči,
samo totalna transparenca.
»Amfortas!
Die Wunde!«
Da nenadoma rana ni več Tvoja.

Da nenadoma niti
ta rana ni več Twoja.
Tako kot so v galaksiji
odkrili diamantni planet.
Ki naredi nedotakljive vse
diamante.
Nikomur, ker je samo to
totalna transparenca.
Totalna transparenca je samo v totalni
okultaciji, samo totalna
okultacija.

Samo diamantni planet
defetišizira vse
diamante.
Ne uporaba diamantov
za rezanje. Četudi so vezni,
ki se jih da prerezati samo
z diamantom.
Četudi so vrezi,
ki se jih da narediti samo
z diamantom.
Četudi so verzi.

»Ko Ti dajem oko, Te prosim
za monokel.«
Vse te osebe, ki govorijo,
ves čas vznikajo ex nihilo.
Ljubezen ne pozna čustev.
Prikaže se napis: »Svet črnil.
Sistemi
za
neprekinjeno
napajanje
s črnilom.«

S krvjo.
Golota Te ščiti.
Daljave brez razdalj.
Totalna okultacija je
samo v totalni transparenči,
totalna transparenca.
Monokel se blešči kot oko.
Monokel se še ne blešči
kot oko.
Monokel se blešči
kot oko.

Nimaš več nobenega spola.
Rana je popolnoma gola.
Spolni organi nimajo povezave
z nobenim spolom.
»Če si snamem oklep,
je, kot bi si snela oklep osa.
Ko si snamem oklep,
je, kot bi si snela oklep osa.«
Šele to pomeni sneti
oklep.
Oklepni vlak.

Oklepničica.
O simultanost evokacije
tega diamantnega planeta
in razpadajočega
trupla veverice!
»Na božanje. Na bruhanje. Na jok.«
Če to prevedem v številke, to
ne pomeni nobene števnosti.
So drobtine grob?
Izdaja je vsako poskušanje,
»dati smiseln obliko

minevanju časa.«
Adorno je mislil, da Wagner sanja
o regresiji v neartikulirano
primordialno stanje narave –
ampak to je mislil zato,
da bi umaknil pogled
od tistega brezna v totalni
artikulaciji, ki ravno pokazuje,
da je narava to, da ni narave.
Da ni narave. Kot da so liciila
Renskih deklic fantazija o naravnosti!

Da bi umaknil pogled od tega brezna.
V biologizem se zapade
preko socialnosti (in
individualnosti kot
socialne funkcije), ne v gledanju
iz oči v oči »bitjem
iz tujih svetov«. A katero
bitje ni bitje iz tujih
svetov?
Tudi če gre za množico ljudi.
Ravno če gre za množico ljudi.

A diamantnemu planetu se
ni mogoče odpovedati.
In ravno v najostrejši formi
ni nobene meje
med telesom in svetlobo,
ki se od njega odbija.
Govorim o Tvojem telesu.
In nobene prisege
ni mogoče
prelomiti.
Zato se ljudje lomijo. Ti ne.

MOHAMED WALID GRINE

Translation MOHAMED
WALID GRINE

JOBLESS, SITTING IN A POPULAR CAFÉ IN TIMES OF SEXUAL FRUSTRATION

It is 4. p.m.

I'm sitting on the terrace of La Rotonde, a popular café located in Zighoud Youcef Street, in downtown Algiers. A cup of tea is sitting on the table in front of me. I am holding a cigarette in my right hand which I draw on from time to time. I inhale the smoke, then blow it upwards. Slowly. I look at people passing by. Some of them carry suitcases, and others carry nothing. It's time for the workers to leave their offices. Some faces are tired and other are tense. There are also people who seem lost, like they don't know where they are going, as if they were just walking. And finally, there are people who look casual, cool, walking slowly. Of course, we shouldn't forget the jobless among the crowd passing by just now.

I belong in the category of jobless young men who sit in popular cafés. My name is Marwan Boursas and I've been single for two years.

A girl walks by. She's tall, has a white complexion. Light brown hair. She's wearing tight jeans that show the shape of her legs and thighs, and black sandals. Her breasts are swaying under a blue shirt. They look ripe. I get excited. I feel my tool getting hard. Heavens, she's so hot. She swings and sways her butt as she walks. She swings it from left to right, then from right to left. I want her. She's got a beautiful ass. I think to myself: 'Heavens, look at that ass.' I imagine myself caressing her boobs, then having it off with her in a room. I imagine us passionately having sex. Kissing each other. Our bodies intertwined, sucking pleasure out of each other. The girl walks away. I'm following her with my eyes. I'm still looking at her superb ass, at the long hair falling to her shoulders, her legs, her full thighs, and as I do so I think: 'Oh my God, she must be a good lay. Oh yeah, she must be wild in bed.'

It is September, autumn, but the weather is hot, very hot. You could say there are no more autumns in our country. Just summer or winter. This is our climate nowadays. It's because of global warming. Anyway, let's not talk about weather, since my story is not about that. What was I saying? Oh yes... When it's hot, I get hot. I kind of burn. I get excited. I feel an irresistible need for sex, for having it off with some foxy girl. Actually, I feel the need for sex every time I see a girl with a beautiful body. This happens to me even in the winter. But my desire to have sex gets stronger when it's hot like today. My tool gets hard easily. The fire of sexual desire burns more and more. I can't help it. I can't remain indifferent when I see a beautiful

butt, beautiful breasts, beautiful legs or beautiful thighs. Oh God, I can't help it.

I light another cig. I draw deeply on it, then blow the smoke upwards. I think about quitting. The cigarette is a bitch that will make me fall straight into the abyss if I don't quit.

Lots of people are still passing by, holding suitcases. Many of them have just got out of the office and are heading home. Well, I have been jobless for three months. *Shkuppi*¹. I'm a fucking *shomer*². I worked one year as a teacher in a private school that offers courses in foreign languages. I taught Italian. But I got fed up with the job, because they kept me on a starvation wage. It wasn't enough to get my independence from parents, to be financially independent. Now I'm looking for a steady job. I applied for work in public and foreign construction companies, but I didn't get any answer yet. Bloody unemployment.

I finished my studies two years ago and got an Italian degree from the University of Beni Messous, in Algiers. I'm twenty-five years old and out of work. I often say to myself: 'Shit, I studied four years and at the end I can't even get a well paid job.' Fuck it. It's hard for a young man in this country to find a steady job, with a permanent contract and all. Two private high-schools called me and offered me a post for a teacher of French with a fixed-term contract. They offered me a salary of 21000³ dinars. In exchange, I would have to teach twenty hours per week. I refused, of course. I then thought: 'I can't work for peanuts. This is true slavery. They want me to work a whole week like a dog. Fuck a job like that.' How do you want a young man to rent a decent flat if he gets paid 21000 dinars per month? No way. And if he wants to get hitched? Hahahahahahaha. Forget it. I can't even rent a flat for myself if I get a starvation wage such as the two private schools offered me. This is why I still live with my parents, in our house. And I'm not the only Algerian guy who still lives with his parents. I share the situation with a great number of Algerian young men.

The private educational establishments in this country suck the blood and sweat out of you. Fucking exploiters run them. Fucking bastards.

I draw deeply on my cigarette. Smoke comes out of my mouth. I look upwards. A big building in colonial style is standing in

front of me. Its façade is the color of a white eggshell. All the flats seem to be uninhabited, except one flat in the first floor, because I can see a satellite dish fixed to its balcony. The windows of all the other flats have no glass. Then I look down and see an old man sitting at the table next to me. Pointing with a right forefinger at the building, I ask him:

– Tell me, *El Haj*⁴, does anybody live in there?

The old man looks upwards for a moment, then he says:

– No, son. Seems to me that nobody lives there. I come and sit in this café from time to time, but I've never noticed that building. I think all the people living there moved out. Look, it's clear that the building will soon be demolished. *Ah ouï*⁵! It's too old! And if it won't be demolished, it will collapse.

I nod 'yes'. The old man says:

– The Italian immigrants used to live in that building, during the French colonization. All the buildings that you see around, starting from this area all the way to Bab El Oued⁶, were inhabited by Italian and Spanish immigrants. *D'ailleurs*⁷, do you see the Safir Hotel in front of us? (He points with a forefinger of his right hand towards the hotel, then I see it). An Italian guy was running it.

The old man is speaking Arabic with an accent from the eastern part of the country. I'm also from the East, from the province of Souk Ahras. It's in the region where Apuleius, the author of *The Golden Ass* was born in the 2nd century CE. He was from Madaurus, now called M'daourouch, in Souk Ahras, the province where my roots lie. Can you imagine that? The author of the first novel in history was born in ancient Algeria. In our country. Yeah, I know he wrote his masterpiece in Latin, when the Romans occupied our country, but he was a Numidian Amazigh. He was not Roman, he was Berber and a son of this land. It's simply great.

I say to the old man:

– What was the name of the Italian guy?

– Aletti!

– What? Sorry, *El Haj*, but I didn't hear you well.

⁴ Literally, 'a pilgrim'. In Islam, 'El Haj' is used for a person who went on a pilgrimage to Mecca. In Algeria, young people usually say it to the elderly as a sign of respect, even if the person never went on a pilgrimage to Mecca. Feminine form of 'El Haj' is 'Hajja'.

⁵ 'Oh yeah' in French. French is still used (alongside Algerian Arabic or Berber languages) by a minority of Algerians in their everyday life, even if it is not the mother language of Algerians. It is the consequence of 132 years of French colonization (1830-1962), and of a brutal politics to impose French as the national language in Algeria, which was then considered a part of France.

⁶ A working class neighborhood in Algiers.

⁷ French for 'besides'.

— His name was Aletti. And the hotel wore the same name.

I nod ‘yes’. I draw on my cigarette.

Then the old man speaks again after few seconds of silence. It seems like he wants to talk. Let him talk as much as he wants! He doesn’t disturb me. He says to me, making a face:

— I don’t really like this café. *Je préfère le Milk-Bar, sur le trottoir d’en face. Il sert le meilleur café d’Alger.*⁸ I sat in almost every café in Algiers, but the coffee in the Milk-Bar is the best I’ve had so far. I usually take my coffee there every morning at 7:05, before going to the office. By 7:30 the café is crowded. You can’t find a place to sit. The coffee in the Milk-Bar is so good, I tell you.

— I’ve never had a coffee at the Milk-Bar. I should try it.

— Yeah, you should. Just try it. You won’t regret it.

I’m drinking my tea in little sips. The tea is not hot enough. But it doesn’t matter.

— Tell me, son, have you ever been to Italy?

— No, I’ve never been (sighing). But I’d like to visit that country someday. I know it’s very beautiful. I saw a documentary about it on TV. Yeah, I’d like to visit Roma. How about you, *El Haj*? Have you ever been to Italy?

— Yeah, son. Twice. It was in the eighties. It’s such a beautiful country, I tell you. And the people are great.

— This is nice, *El Haj* (smiling).

— *Inshallah*⁹ you’ll visit Italy one day, my son.

— Yeah, *inshallah*, I say and look at my cup of tea.

I think to myself: no kidding, *El Haj*. Italy is far, too far. First of all I have to find a good permanent job, because right now I’m going through a bad patch.

My cigarette is about to burn out. I throw it and stub it with my left foot. There’s no ashtray on the table. I drink the last sip of the tea and call the waiter:

— Hey, brother. Could I please get another cup of tea?

The waiter nods ‘yes’. He takes away the empty cup of tea, and then enters the café. He comes back in less than a minute and puts the tea on my table. He says: ‘Here you are, brother.’ I answer: ‘Thank you’. The waiter is unshaven. He wears a work coat with black and yellow stains.

I’m drinking my tea in little sips while looking at the Hotel Aletti with admiration. It must have been great in the past.

⁸ I prefer the Milk-Bar, on the sidewalk in front of us. Their coffee is the best in Algiers.

⁹ If God willing’ in Arabic.

But today it seems just a commonplace hotel that lost all its beauty and charm.

I stare at the building in which Italian immigrants lived during the French colonization. What remained of that Italian community in Algiers? A strong scent of southern Italy, with laundry hanging on the balconies and some words we adapted from Italian, such as *fatsha*, *sosta*, *forno*.¹⁰ Another residue of the Italian presence is the love for Italy, especially when it comes to football. For example, the fans of MCA and USMA are crazy about Italy and are also fans of Italian football teams, such as Juventus Turin or Milan. You can notice this passion in football matches, in the banners written in Italian and held by the fans of MCA or USMA, in the working class neighborhoods such as Bab El Oued, Bab Azzoun, Chevalley, Sostara, Zoudj Ayoun, Bologhine...

Ah, this tea is so tasty! The tea you can drink in Café La Rotonde is one of the best teas I’ve ever had in my life.

I light another cig. I lean my back against the chair.

While I’m looking at people passing by, a girl draws my attention. She has a brown complexion. She is middle height, with braided black hair. A short lock at the forehead. Small breasts. Bubble butt. I guess 19 or 20 years old. She is swinging and swaying her butt as she walks. Oh God, she is foxy. My tool is getting hard. Heavens, she’s so nice. I imagine myself riding her. Nice erotic scenes are passing through my mind. Oh, *ya yemma*¹¹. This *madamma*¹² is so good. She opens her legs and I penetrate her. I penetrate her on the bed between her full and delicious thighs, then we reach orgasm. The beautiful brunette is walking away. She’s still swinging and swaying her fanny as she walks. Heavens, she’s so good.

I’d like to have sex with a woman. On the condition that it is a halal¹³-sex. In other words, I’d like to have it off with a woman, but she has to be my wife. So I must get married. And marriage and wedding means a big outlay in my country. It can cost you an arm and a leg, I tell you. It’s frightening. I get stressed just thinking about the wedding costs. Renting a village hall is

¹⁰ ‘Fatsha’ means ‘shitty face’, related to the Italian ‘faccia’. ‘Sosta’ means ‘rest’. ‘Forno’ means ‘oven’.

¹¹ Literally, ‘Oh, mother’ in Algerian Arabic. It’s an exclamation people use when they are nicely surprised. It is the equivalent of ‘Mamma mia’ in Italian or ‘Madre mia’ in Spanish.

¹² ‘Chick’ or ‘girlfriend’ in the Arabic slang of Algiers. Frequently used by young men. May come from the old Italian word ‘Madama’.

¹³ ‘Halal’ means ‘religiously legal’ in Arabic.

expensive. The dowry is expensive. Renting a flat is expensive. Holy shit, everything is expensive! How do you get a fucking poor guy like me to get married? *Shkuppi*. Fuck it.

I’ve never had it off with a woman. I feel a strong urge to have sex. Sex is good. It’s good for your health and spirits. Married people won’t disagree with me on this. Even non-married people who have experienced sexual relationships are telling me sex is good. No doubt that they enjoy having sex. So yeah, I must fulfill my religion’s duties to taste halal-sex, but in this country fulfilling religious duties, as I said before, is too expensive. Oh my God, what am I supposed to do? What could I do to solve this problem?

We, young people here, are already suffering from the unemployment crisis, the housing crisis. And now, another crisis has been added to our lives: the marriage crisis. Fucking *mizeria*¹⁴. We’re sinking under a nice series of crises.

As I said before, I’ve never had sex with a woman. It’s true that I went out with girls when I was younger. I had four girlfriends until now, two in high-school and another two in university. But with each one of these girls I’ve never gone further than kissing her or caressing her boobs. And I remember that our religious consciousness would torment us every time after we kissed each other or after I caressed her breasts, even though we would take pleasure from each other during the act. So, we would regret it afterwards and feel ashamed of ourselves. I can’t say we kissed each other every time we met, but we did it sometimes.

And now, please tell me: what is an Algerian young guy left with until he can taste halal-sex (if he decided to wait)? What are we left with, we, young guys, in times of sexual frustration? *Shkuppi*. The answer is: masturbation. Fuck yeah. It’s our good friend. It’s all we have to mitigate our thirst for sex, to ease our frustration. Masturbation is also good for our health. Many doctors and sexologists are of such opinion. So, please, I don’t want anyone telling me that masturbation is bad and unhealthy. No, no, no, no. Don’t fuck with me. Thanks God masturbation exists. It makes you feel high, even if it’s temporary. It makes you feel so good even if it takes you five or ten minutes to come. It’s true that we can’t compare masturbation with a true sexual relation, but to jerk-off is better than nothing, isn’t it?

Feeling a desire for sex is normal. God made us with this desire. So I don’t feel ashamed of saying it. Even masturbation is normal. For God’s sake, ‘you can’t hide the sun with a sieve’,

¹⁴ ‘Misery’ in Algerian Arabic. A loanword from the Italian ‘miseria’.

as we say in Algerian Arabic. It means that you cannot hide evidence.

Fortunately, human beings can fantasize. I believe that reality without fantasy and imagination is worthless. Fantasy is a comfort and means of escape for me. It’s a comfort and means of escape for the Algerian youth. Men and women alike. Our reality would be very cruel and hard to bear if we didn’t have the capacity for imagination.

Oh. Here comes another girl. She walks by the café. She has a white complexion. She is wearing an orange headscarf, a dark blue suit and red sandals. Her toenails are painted red. She’s got big eyes. Her tight peg pants are showing the shape of her legs. She’s got long and slim legs. And a beautiful butt. Oh, my God, I love girls who wear peg pants that show the beautiful shape of their butt. I’m staring at the ass of this foxy veiled girl. Oh, heavens. She’s so good.

While I’m imagining myself having it off with that good girl – and she must be a good lay – I suddenly hear on my right side a man talking loudly. I turn my head towards him. He’s sitting at the table on the terrace of the café, very close to me. He must be about 50 years old. He’s talking on the phone. Oh no, actually he’s shouting on the phone. He has interrupted the porn film that I was making in my head. A film with only two actors. Anyway, this dweeb has wasted everything. What a dumbass he is. He’s talking about the sheep he’s going to buy for the Eid Al-Kabir¹⁵, about Bir Tauta, about his uncle that underwent a surgical operation, about fuck knows what. Goddamn it. He’s shouting so loudly that my ears can’t stand it. I don’t give a fuck about his life and about his sheep. Why do so many people in our country feel the need to share details of their private lives with everybody? If you know the reason, please enlighten me.

I stand up and call the waiter. I pay him forty dinars for two cups of tea. The waiter thanks me and I say: ‘Don’t mention it.’

I’m now walking on the Larbi Ben M’hidi Street. I’m staring at the girls. Sometimes my eyes meet the eyes of some chick. Some of them gaze at me for a couple of seconds, as if their eyes were telling me: ‘Hmm... I like you’. My eyes are saying

¹⁵ One of the most important Islamic festivals. It is also called ‘Eid Al-Adha’ (Festival of the sacrifice) and is celebrated by Muslims worldwide every year. The festival honors the willingness of Ibrahim (Abraham) to sacrifice his promised son, Ismail (Ishmael), as an act of submission to God’s command. Eid al-Adha is the second of the two Eid holidays, the first being ‘Eid al-Fitr’. Examples of other names for Eid Al-Kabir in other languages: ‘Kurban Bajram’ (Bosnian), ‘Kurban Bajrami’ (Albanian).

the same thing. At least this is how things look from my perspective.
Larbi Ben M'hidi Street is crowded today, even though it's not a weekend. It's unbelievable. Oh shit. There is also too much traffic. Uncountable cars. Cars of all brands and colors. The street is not far from my neighborhood. I live in a working-class street called Chaib Ahmed, in a small three-floor building built by the French during their colonization of my country. The street is located by the Emir Abdelkader Square.

I am walking near the Main Post office, *La Grande Poste*, as we call it here in Algiers. I take my sunglasses out of my left pocket and put them on. Many girls are walking the streets today. They are alone or with some friends, or even with their mothers. There are also young couples.

Oh, heavens! Women look so gorgeous and sexy when it's hot, when they wear sandals, peg pants, and tight jeans. Oh ya *yemma*, I feel that I am about to go crazy. Looking at the beautiful girls excites and arouses me. I feel the urge for sex, touching thighs, legs, boobs, and butt, touching everything on a hot woman's body.

Some Algerian, married middle-aged men would say that I'm dirty, that I don't have any morals, while they tend to forget the dirty looks they give to the girls the same age as their daughters. I would describe this category of men as dirty camels, who love to look at other camels' humps instead of looking at their own hump. Fuck. I'm not dirty. I'm single. I've got no girlfriend. It's normal for me to look at the beautiful chicks on the street.
I hate hypocrisy. I hate this fucking social hypocrisy that is screwing up our society.

I'm walking. I love walking. It's a sport. I have friends who have become lazy and unable to use their feet after getting into the habit of driving a car. Throughout the years a rust has invaded their legs. I pity them.

I never look at a girl who walks with a man (her boyfriend, her brother, her cousin, whoever he is) or with an old woman (her mother, for example, or her aunt). I never look at girls in such situations out of respect for their boyfriends or their parents. That's what we call *el horma* here. But many men in this city are no longer familiar with the concept of *horma* or respect, so you see them shamelessly staring at your girlfriend, even though she is with you. This happened to me personally when I had a girlfriend. I recall how many motherfuckers were staring at her when we were walking together in the streets. These motherfuckers never turned their eyes away even when I was looking at them. On the contrary, they kept viciously staring at my girlfriend with their dirty looks. May God blind

them! I would then think to myself: 'Go fuck yourself.' I never fought with any of them, because if I did I would have to fight with each and every one of them each time I walked with my girlfriend in the street. It would never end. These shameless idiots usually stare at a girl even when she walks alongside her brother or her mother or her aunt. They show no respect for anything. They're just bloody bastards. As if they never saw a girl in their fucking lives.

My cell phone starts vibrating. Who could it be? I pull the phone from my pocket. I look at the screen. It's my friend Latif. He lives in Khelifa Boukhalfa street, next to the market Marche Clauzel.

– Hello! *Selam aleykum*¹⁶! What's up, Merwan?
– *Wa aleykum selam!* How are you, bro? Is everything okay?
– Yeah, I'm fine, *elhamdulillah*¹⁷. And you?
– I'm fine as well, *elhamdulillah*. What are you doing now?
– I'm in the neighborhood with my mates. And you? I guess you're walking in the streets. It's very noisy. I'm hearing a lot of car horns.
– Yeah, I'm in the street.
– Where exactly?
– I'm next to *La Fac Centrale*¹⁸. Why?
– Can we meet up? Are you free?
– Yeah, I'm free, bro. Just walking. Where do you want to meet?
– At the café in Marche Clauzel next to the market, as usual.
– Alright, I'll be there in ten minutes. *Inshallah*.
– *Inshallah*, bro. See you later.
I hang up.

*

I arrive at the café where I'm meeting Latif. It is close to Clauzel's fish market, called Ahmed Reda Houhou fish market. I wonder who this dumbass is, who this bloody idiot is who used the name of one of the greatest national short story writers, and a martyr of the liberation war, for a fish market? Can you imagine this fucking nonsense? An insult to his memory.

I enter the café and give it a quick look. It's crowded. Everybody is male, since it is a popular café. I see Latif sitting at the table next to the window that is overlooking Hassiba Ben Bouali Street. It is our favorite table, because from that

16 'Peace be upon you' in Arabic. It is the most common greeting form in Islam.

17 'Thank God' in Arabic.

18 The name of the Central State University of Algiers.

position we can quietly observe girls on the street. We can see them swinging their butts, without them being able to spot us, ha ha. Anyway, I go straight to Latif. We shake hands and embrace each other. I say:

– Hi, bro! What's up? How are you?
– I'm fine, *elhamdulillah*. Take a seat. What do you wanna drink?
– Bring me a bottle of N'gaous. Fuck. It's fiendishly hot outside.
– Wait, I'll be right back.

Latif stands up and walks to the bar. He's soon back with a bottle of N'gaous orange juice and a little cup of coffee. He takes a seat and says:

– What's up, bro? Is everything fine?
– Fine like shit. My situation is really bad. No job. I'm just sitting at home resting. I'm fed up with not having a job.
– Hahahahaha, this sounds good. Take it easy, man. You'll soon get a job, *inshallah*.
– *Inshallah*. How about you, bro? What's up?
– I'm working in my uncle's computer store. I'm helping him until I get a steady job.

Latif studied computing at the University of Bab Ezzouar, in Algiers. I tell him:

– That's good, bro, at least you are working. Not like me. Apart from that, how is it going with your *madamma*?
– Very good! We met yesterday. We went to El Biar and had lunch together. Afterwards we sat in the public park, next to the Ministry of The Veterans of The Independence War. Amira is nice, well-mannered. We understand each other very well. She's not materialistic. So I can say I'm happy with her.
– This is good for you. I hope she's not gonna change in the future and become materialistic.

– Well, I fear she turns that way. But she's not gonna change, *inshallah*.

– *Inshallah*. Because she's still very young and she's a student. She's still naïve but she can change. You know, there are a lot of girls in this country who are good with you in the beginning of the relationship, but then their mentality changes when it comes to getting married. They become materialistic and would like to marry a rich guy, a man with a very good social situation, you see?

– Yep. But my Amira's not like that. I hope she doesn't change. We keep silent for a while. Latif draws a lighter from his pocket. He takes a cig from the Winston pack on the table. He lights up the cigarette. He puffs on it. I say to him:

– Do you want to marry Amira in the end?
– Of course, bro. If God willing, we'll stay together and get married.
– And did you tell her that you wanna marry her?
– Yap, sure.

– Are you off your head?! It is barely one year since you started dating her!

My friend is now staring at me with these big eyes. Like an owl. It seems that he doesn't understand what I've just told him. He says after a while:

– Look, bro, I can't give up on Amira. She is head over heels for me and I'm madly in love with her. And you know what, she's so head over heels for me that she's changed her nickname on Facebook to Amira Houdef, like me, Latif Houdef. I guess in two years I'll have a steady job, a good salary. I'll save money for the wedding and then I can marry her.

When Latif said 'and then I can marry her' I got the feeling that he was bursting with joy.

I keep silent and thought my friend must really be madly in love with that Amira. Love has blinded him. No! I'd rather say that passion has blinded him. Yeah, it's passion that makes him speak like that.

– Well, bro, you know better than me. But I think you're going too fast.

– No, bro, it's time to think about it. I have to prepare for marriage starting now, so that Amira knows that I'm not kidding her, you see? I even told her: '*T'es la femme de ma vie!*'

– Yep, I got you, man.

I take two sips from my bottle of orange juice and then turn my head to the left and look at Hassiba Ben Bouali Street. It's crowded with people. But I'm not really staring at the men, women, children, old people, who are walking there. I have something else on my mind. I'm holding the N'gaous bottle and thinking about what Latif just said.

I said 'I got you' spontaneously, just like that, even if I didn't get my friend's choice. Yep, I don't understand why Latif was in such a hurry to tell his girlfriend that he would like to marry her. I also don't understand why he told her that she is the woman of his life. They just started dating. Passion is a sort of madness. If I was dating a girl I wouldn't promise her to marry her and tell her that she's the woman of my life after just one year of dating. One needs a lot of time to build a strong relationship. And marriage is the final step that crowns it. But look at Latif. He's now talking like an adolescent madly in love, contrary to his habit. It's so strange.

Latif notices that I've got other things on my mind. He tells me:

– Hey, bro, Where are you?
– What?
– Where were you, man? You seem absent-minded.

Latif tells me so with a smile.

– Er... it was nothing, bro, I was just absent-minded.

– Were you thinking about a chick?

I laugh, then I say:

– No kidding, Latif. I'm jobless, I just do nothing. How do you want me to get a girl in this situation? Yeah, it's true that I'd like to date a chick, but I first have to get a steady job and a flat. That's a fucking reality, bro. When I get a job and a flat, then I could think about dating a girl.

– And aren't you thinking about marriage?

– Hahahahahahaha, fuck. Forget about marriage, man. It's too far. Nowadays, the conditions to get married in this country are just impossible.

– Well, if you wanna get married, you have to go all out.

– Let's not talk shit, bro. Marriage has become a business in our society. It's a sell-buy action. The guy is the buyer and the woman is a product, merchandise. And guess who are the sellers? The wife's parents, goddamn. And what is the dowry? It's the product's price. *Shkuppi!* Nowadays you must spend millions for a marriage if you wanna get halal-sex with a girl! Sometimes I have a feeling that women don't know how men who aren't rich work their asses off just so they can rent a village hall, so they can celebrate their marriage and feed the guests. Yeah, the woman is the winner in this country. She just stays and waits for the man to come and take her hand. She doesn't seem to understand how hard it is for a man to organize a wedding ceremony here. My mum has started talking about getting me married. She told me: 'You must get a steady job to get married, my son.' I then said: 'It's not the time to talk about marriage, *yemma*.¹⁹ Let me first find a good job and then we'll see.'

– Well, bro, what can you do? Our society is like that.

I get angry and I reply:

– What can I do? Girls in this country should talk to their parents and tell them: 'Stop! We don't want to be a product to do business with as you please!' Fuck. A woman is not a product, but I see many women who like to be considered like dolls or merchandise, especially if their husband is a millionaire. Many

people have gone mad in this country. They are competing to see who is gonna organise the best, the most luxurious, wedding for their children. The conditions to get married are very simple in Islam. Our religion is not complicated at all, but our fucking society that gives so much importance to appearances, in which people like showing off, makes things really hard for young people like us to get married. Shit. Thinking about marriage has become a nightmare here, seriously.

I keep silent for a while. Latif is silent, too. He's staring at me. He seems interested in what I've just said and seems to be waiting for me to continue. He draws deeply on his second cigarette that he just pulled out of the Winston pack. I take a sip of my orange juice then I carry on and say:

– Listen, bro, I don't understand why am I obliged to spend a fortune so that I can live with the woman I love? I don't get this sick vision. One spends millions on a wedding, knowing that you could one day become sick of your wife, because you figure out that you don't understand each other anymore, or that you can't stand each other anymore, and your relationship is over and you break up. Can you imagine what a goddamn shambles that would be? Bro, spending millions on your wedding means throwing money out! We hear about so many young people who get married and then get divorced. The divorce rate has become tremendous. The reason for this is that many people get married just for the sake of being married, because their parents told them to, to be socially 'normal'. Or they get married just to have halal-sex. But in my case, I would never marry a woman just to have halal-sex with her, have children, and then throw them on the street to get their education. No, if I ever get married, it is to build a family, to raise a generation!

Latif's nodding. He draws again on his cigarette and then puffs the smoke in the air.

After three seconds of silence, I say, disgusted:

– Fuck this sick mentality. Fuck the sick marriage logic in this country.

I shake my head, as if I was saying to myself: 'That's nonsense, It's unbelievable.' And then I say to my friend:

– Give me a cig, please.

¹⁹ 'Mother' in the Algerian Arabic spoken in Algiers and in the northern central regions of Algeria.

Mohamed Walid Grine (1985) is an Algerian writer, freelance translator, and interpreter. His first book, *Les Autres*, a collection of short stories in French, was published in 2013 by Editions Alpha, in Algiers. He is currently preparing his second book, a collection of short stories in Arabic.

Mohamed Walid Grine (1985) je alžirski pisatelj, samostojni prevajalec in tolmač. 2013 je v Alžiriji pri založbi Editions Alpha izdal svojo prvo knjigo, zbirko kratkih zgodb *Les Autres*, napisano v francoskem jeziku. Trenutno pripravlja svojo drugo knjigo, zbirko kratkih zgodb v arabskem jeziku.

ANDREJA ŠTEPEC

TÉBE

Tla letnih časov, ki so tako obstajali samo še v dveh polih.
V organe na podplatih prvi šok topote, meni najprej ogreje trup.
Živci so mrzli.

Šla sem na pol,
iz polovice črpal zaloge sladkorja,
medtem mi je oče plačal jamesona,
da je bilo možno izstopit, in izolacija je dala prostor spektaklu za neme.

Kasneje se je začudil, zakaj sploh pijem viski. Čuskam.
Vsa piva, ki niso živelia v meni.
So petdnevni kruh iz pire.
Upala sem, da je hrana edini sovražnik,
in zato nisem mirna.

Umiral si na odru,
v vreči krvavih brisač in oblek.
Kri, skrita soncu.
Umiral si v prsti, v klicanju dežja.
Vsa voda je padala noter.
Nazaj vame je padala.

Takrat sem mislila, da sem te izgubila, da si se pridružil plemenu, ki časti smrt.
V mikrofonu si bil, od strahu do začudenja, vsi pred tabo in po tebi niso bili, bil jih je on diktat. Besede, ki jih posrkajo stene, da izsiljujejo naprej. Ti si izsiljeval druge, mene, da grem v dvigalo za nekaj ton, a sem se zbala, da žice razrahljam, da te ne bom doseglala.

Vsem si predugačil dohajanje, vsi smo bili bebci, ti bebčevski kralj, ki si nas shekal.
O tem, da sem se naplavila na obalo življenja, da bi našla ljubezen.
A sem našla zgolj ljudi.
Nisem te imela za ljudi.
Ljubezen si bil, vse, kar si dal in kar si izustil, na kar stopil, kar jedel, pihal, pristiskal.
Bil si tam na obali. Opeklina in pozeba.

Ampak nisi me vrgel.
Požrli bi me.

V bibavici sva bila, da naju ni bilo na spregled.
Vreče peska bi nosil, da bi me obvaroval, mišične distorzije v valovih, morala sem se sklonit, da te slišim. Nekje. Nekdo. Res diha.
Morala sem obstajat, osmislit mamo, da ne bi bil prerez popkovine zgolj ločitev.

Pogumna v tem, da razpadem.
Odgovarjam si v navednicah, da se zdi, da ni bilo nikoli res izrečeno. Odgovarjam namesto tebe, pišem namesto tebe, kličem in bežim na mesto tebe.
V mesto tebe. Tebe, ki imaš stotero vhodov.
Načel si me, da bi bila novo kraljestvo, in ne, da bi bila nova kuga.

Okužit se od svojega, od hlapov lažnih pičk in kurcev, ki govorijo norec je.
Nasnifani sesači afterpartijev in jetrni bolniki. Religija alkohola, ki se je v vrstah vlekla, da bi ji rekli *Prid!* v hrame čašenja. Častiti ali častiti. V tej razliki sprejet, da je treba podret samega sebe, da lahko hodis.

Kreacija blaznih, ki so se podirali, da imajo nova življenja, ki padajo.
Pričevanja o korakih, kot da bi videli govoreče sonce.
In osleplji.

Oslepet za dan, se izčistit, da ti enoumje ne buta ob temena.
Ne videt, da ti odreveni skelet, vzet ti je kalcij rasti.
To, k čemur se vsak večer približaš, ni isto telo.

Presežno vrednost dat iz joka, odmit oči in verjet, da se ne splača.
Sinapse ti delajo 10x hitreje od standarda.
Treba samo stat na ploščicah in me gret.

Vse ploščice namreč odpirajo vame; da spet sestaviš, da me celiš.

Spim v bombažu z grdim fontom,
gor:
Vstan pa pejt.
Padam v rem, ta se zalupa
vsako uro, vmes počekiram maile.
Ob petih obvestilo o poceni letih v
bivšo Sovjetsko zvezo.
Ob šestih obvestilo o poteku
izposoje gradiva.
Vmes se gnoj in maskara lepita,
leče režejo v beločnico.
Ti si še zmeri na istem.

Nekje na internetu piše:
jutra so najlepša.

Od takrat gre vse v
kurac.
V kurcu je bit te generacije.
Gleda *Na cesti*, bere in sluša
Kerouaca.
V bistvu je brez utripa.
Pribijajo jim žeble na usta,
ne
sramna
usta.

Sam jst sem to samo odspala.
Noben ni zares živel v
bloku. Noben ni trgal srajce z mene.

Trgal las
in me z vsakim izpuljenim
zapuščal.
Postajal si lupina,
ki je nisem mogla ljubit.
Gnil si od zunaj navznoter,
stiskal si me in mi odvajal
tropine.
Več kot tolk se jih ne more nabrat,
sam mislim, da lažejo.
A tud vsi sesalci sveta
ne morjo vedno doumet.

Uničuje se tkanina,
vezno tkivo med nama,
not brišeš sebe,
čez prag in v posteljo,
ne morem vohat, nočem, da mi s prsti rišeš tlorise
teles, nočem,
da mi daješ sol med noge,
smog

in
vse, kar mi prihaja,
je
pičkin
dim.

Ob sedmih bo zvonilo,
noben ne bo poslušal odbitih
jazzovskih minaretov.
Sredi noči sem se obrnila
prot vzhodu,
z boka na bok, v gatah,
takih čist belih. In sam v tem.
Mal sem segla proti izvoru človeštva,
pa si bil ti, nebogljen,
sam tok lep, da nisem več hotla gledat.
Vzela sem te
k ustju tekočin.
Zavrel me je in sem obstajala sam še
gojišče anaerobnim bakterijam.
Nujnost kisika za življenje nična.
To bi bil dober status.
Slekla sem napis,
Vstala in Šla.
Ti si bil še zmer tam.

JAN KRMELJ

OBREČNI ZAPISI

...

Blaznost je kamen, s spominom
nadlegovan. V reki, ko pleše, ta obrat,

svet. Zvit, zakoličen, v jeziku, ne
snovi. Stiskajo stene ta ud v nebo.

Tudi odsevi: človek, ki hodi, v lupi
onemogočen. Igra oživlja njegovo telo

iz življenja v novo smrt. Vse čutiti
v tem utripu. Vse izgnati iz utripa v splet.

...

Ikre nekega predhodnega zavedanja, ki v oblaku žuželk
brlijo lebdeče nad mejo med mojo ? in
mojo lobanjo: zametki zavesti v čutnicah jezika,
črke, ki postajajo brbončice, ta spoj
organa čuta in organa odziva
v mehak stroj tvorjenja.

...

Vrtenje realnosti skozi um kamna, ki je pravkar shodil:
otrok, sočasno v prvem premiku, zapusti kamen
kot mrtvo telo, z žalovanjem sledi v spominu.

Tista gesta oživljanja kepe sivine v dlani: zataknjena
tiko v možganskih prepletih, nevzdržna logika,
da ne more biti kamen enako v življenju kot bitje,

ki ga s tal pobere. V zavesti bitja:
sivina v mojih možganih, spojena, enakovredno resnična
in živa kot skupek sledi, ki ga poljubim v zemlji.

...

Moč, ki jo zanikam, se kopiči v stvareh, ki jih storim, nekakšna preteklost, ki je v trenutku, ko je bila ta pesem napisana, postala zate v prihodnosti fikcija – kako zavest sedaj z besom, z močjo zapre drhtečo knjigo in izpusti koren informacij v goreњe sledi! Trpežnost!
Simbolne prenestitve, ki bi morale prinesti moč, prilagoditev, neskončno omejujejo premike prstov, omejenih, starčevskih v moji dlani, ki ne piše več.

DEJAN KOBAN

SEZNAM SEZAM NE ZNAM

telo je zemljevid zemljevid je navodilo potovanja
navodilo potovanja premica časa premica časa velika krogla
velika krogla je pogled človeka ob tebi človek
ob tebi je konstrukt kosti notranjih organov mišic
ožilja in kože kosti notranji organi mišice ožilje
in koža so telo telo je rob obstoja rob obstoja je zaznamek
dotika zaznamek dotika je rahlo poslušanje rahlo
poslušanje je sinhronizacija dveh bitij sinhronizacija
dveh bitij je drobna črta svetlobe drobna črta svetlobe
pomeni jezik ki ga dva človeka razumeta jezik ki ga
dva človeka razumeta je tisočinka sekunde tisočinka
sekunde je morje dveh dvojcev rok dva dvojca rok sta
polje pšenice polje pšenice je preživetje preživetje je ponovna
priložnost ponovna priložnost pomeni izmenjavo besed
izmenjava besed je pričetek jutra pričetek jutra je neponovljivo
telo

IZMERITI KAVKAZ

se skozi nožne prste izlupiti iz sebe
prepoloviti drhtenje na dve fronti
prva: se kvalitetno detonirati v prah
druga: v oči dobiti železne špice

RAZVRAT IZMOZGANIH GOSPODČEN

teror sem jajce ki utripa na nebu som
skrit v netopirjevem krilu sem sem
poizkus dvornih škorcev repetitor
tiger raj sem sem teror nazaj ponovno
hrumenje vezava tišine med pogledi
gon vrh red sem sem iztrebljenje mah
vlakna ponošenih oblačil razrganina
del mosta del križišča del delca iz vsega
teror sem sem sestopanje valjenje rab
ožganina helios soteska hlapenje vek
tajga topos geografija neopaženega
suvanja sem sem rod teror teror
najožji izklesan zahtevan zaprošen čist
čist sem sem tvoje redko meso

MATJAŽ ZOREC

TROHEJI

všeč so mi antagonistи
vedno drugi vedno isti
kdo pa ve kaj je ni prav
kdo še ni nikoli sral

bolj ostudni bolj pogumni
nori vendor ne brezumni
skrajno smešni skrajno zli
služijo le svoji sli

vedno se jim kaj zalomi
streljajo jih bučni gromi
brez zahteve brez oddiha
žleht do zadnjega izdiha

vse te kurbe vsi morilci
zmerom so dežurni krivci
nemoralna skropucala
naša čudežna zrcala

*

rad imam samomorilce
dosti bolj kot zgolj morilce
ženske in može dejanja
onstran patosa in sranja

sami zase se držijo
brez kričanja potrpijo
ko pa vse premaga beda
rečejo le kurc vas gleda

rad bi ždel ob kakšnem štriku
na prepihu in na čiku
čakajoč da se nategne
da se truplo v krču stegne

spraznjen nem vegetativen
trd otrpel neodziven
zlagoma bi vse bolj vel
s čika bi se usul pepel

*

ljubim scuzane vlačuge
sredi šprintanja do truge
scela pijane in zadete
sroče na nrvne dekrete

sprane so usrane v smradu
vse raztrgane v propadu
goltajo poceni vino
in okužijo že s slino

fiksajo se fukajo
goltajo in špkajo
z retardiranimi ksihti
zjebanimi do obisti

te podkurbe iz podtalja
strto srce se mi valja
v slastnem blatu vaših gnitij
vas ljubiti mi je biti

*

smilijo se mi nacisti
homofobi in fašisti
in ostali nazadnjaki
domoljubnostni prostaki

bebci preambiciozni
kretenistično pompozni
nenadarjeni snovalci
birokratski genialci

prve zgube zgodovine
pedofili domovine
bolj kot pakt z njihovim ničem
je privlačen spoj s hudičem

prek vsega pa zaboli
da so ti nesrečniki
vsemu umnemu naproti
gobezdali v čisti zmoti

*

ne prenesem zla v obliki
kot ga blebetajo vzkriki
imbecilnih gobezačev
s polnim gobcem nekih tračev

zgolj akustika in zvok
sta neodtujljiv porok
ojnkanju zavijanju
bevkstanju in riganju

čista nezavest gororca

nične kritičnosti tvorca
nedomišljenost nered
to je strašna moč besed

prek brezumnega namena
vedno biti bit pomena
neizprosno vezane
rečeš eno izrečeš vse

Ves prevzet od sebe in vsega, kar se je z meno dogajalo napram meni, jasno nisem imel veliko pogojev zazreti se vanjo vso prevzeto od sebe in vsega, kar se je z njo dogajalo napram vsemu, s čimer bi si najbrž malce ohladil jedke zaljubljenčeve praske, res neumrljivo trohnečo gangreno na duši, saj je ob prevelikih jazovskih kataklizmih najučinkovitejši lek predvsem za vsaj nekaj drobnih trenutkov ne misliti nase ali vsaj gledati se, kot bi bili kdo drug, shraniti se, postaviti iz sebe in si napasti oči na tej ničvredni pokveki (če bi se ljudje lahko nazijali, kakšni se dejansko vidijo, bi bili veliko boljši, menim; ne nazadnje redkokaj izziva toliko odpora kot opazovati in še posebej poslušati se, kaj šele če temu gnušu samemu na sebi dodaš še pomen po nečednem dejanju, res so samovšečneži najodvratnejše gnide, in če smo takšni do neke mere vsi, za splošno vzajemno dobrino najbrž ne bi škodilo eno grupno gnušenje nad seboj), a se razlik in razlok med nekim nagim potekom, sedenu tam spread ob njej ... brez prave možnosti kaj storiti ... položiti razprtlo dlan okoli bedra ali vsaj s konicami prstov oplaziti četrtrmilimetrsko, redke in puhaste, vlakničaste dlačice na licu ... le siliti se v prazno, brez vrnitve z vsakim gibom pasti nižje na isto mesto ... kako je sploh mogoče, da ji ta neizcrpljiva gmota ljubezni, ki kot razzarjeno dračje pred vžigom utriplje pod srcem, ne izzove niti trzljaja ... saj še mežika ne ... itn., in živiljenjem po njej, z njo in za njo sicer zapoznelo, pa vendarle zavedam ter jim posvečam t. i. resnico ali vsaj pot do ali raje od nje, tj. zacahnjanje in upovedovanju kot ono res resnično, čeprav je bil takrat njen na sebi obvisel nepogled, kakor bi ji obraz hrom otrpnil natanko tisti hip, v katerem mukoma in sila nelagodno pogoltnoš slico, le nujno uvidevna fraza, reagiranje, zgolj ker ne moreš in ne zmoreš izraziti nestrijanjana, odklonitve ter nasploh topega nasprotja, kot je npr. na vprašanje, kako si, treba odvrniti najmanj v redu, naj se še tako komaj upiraš bridkosti, zaradi katere po vsakem tudi najglobljem vzdihu zajames pre malo sape in vsak srčni udarec suho čutiš kot brezkončno odštevanje proti zadnjemu, pokroviteljsko prizanesljiva ala ne vem, kaj naj rečem, ali ostala sem brez besed, mazohistično jih izzivaje, da te neizrečene ja oklofataj, kot bi se med predigro v pornoču potuhnjen v polmraku pripravljal na drkanje, in s tem trmasto siliš sebe v po krivici ogoljufanega in njo v po pravici pokvarjeno, dejansko pa stojita na zamenjanih mestih, celo z drobnim, najbrž refleksnim nagibom je prikimala in se obliznila, namuznila, sičniško prhnila ali kaj, v trenutku, ko sem pod z njeno roko ljubkovalno napisanim svojim imenom, in kako me je tista njena tako balerinasto načičkana dekliška pisava ter vame izčrtane, zalizane, pomnjoajoče crke vsepovsod naravnost žgečkala, kot bi bil šele zdaj po tem pisantu in imenu izpod njenih ljubljenih rok doustvarjen in mi živiljenje in bitje in človeškost frfotajo kakor podivljano cvetoči metuljčki, načečkal svoj naslov in naziv, bodoči oče vseh tvojih sedmih, toliko jih je

po večkrat izpričani, zame seveda le napol ali še manj resni želji, zanjo pa ... hotela imeti, postati mama najmanj sedmih otrok. Enkrat samkrat sem čez leta skozi šipo na zadnjih vratih avtomobila videl njenega dveletnega otroka, ki ji je mesece skrivaj rasel v maternični srčki, ne le dlje, tudi drugje in čisto drugje in onstran kanalizacije užitka oz. zarodek prav sama užitkova kloaka, greznica, tumor, in ko sem prvič od neke druge burne in odurne plavolaske, komajda je treba pripisati mojo preneživalsko fantazmatsko napaljenost nanjo, res me je razrajcevala do obisti, vsako kožno brazdico na tistih njenih brezmadežno oblakovanih nogicah, če obstaja telo nožica, potem je to njena, čez vsa pričakovanja v najčistejši formi, izpopolnjena kot neuploskljiv kroglin ovoj, bi predkral z vsemi brbončicami obenem, nelepa in dodobra s špehom zabeljena z melonastimi joški, zabuhel obraz in tečno zadrgnjen piskav piškar glas, preprosto prepotrebni moledajočega civiljenja ah ah ah ja poleti na travi, in res sem si je tako močno želel fukati, popolnoma mi je zjebala vse predstave, dolgo sem nanjo drkal najmanj dnevno ... med hojo v polmraku do naslednje gostilne slišal nekaj opletati okoli diskretnih govoric, majaje smo prečkali cesto in skozi blag zgodnjepomladanski vetr nadaljevali po ulici pravokotno na prvo, o nosečnosti, me je ta zame odkrito ali varljivo povsem neverjetna vest že res malce uščipnila med rebra ter se pomenljivejše razlezla v otopelo nejevero, kakršna te skuša begati po prvi novici o smrti bližnjega, takrat pa je pomenila le še dokončni pospešek že skoraj dovršeni ponovni popolni tujosti; ne neki žurki jo je na nekem skretu napumpal neki nelep, se pravi objektivno in ne brez želet naslade nad dejanskostjo precej oduren buckast pleško (ravno ta otrokauzrt pisan čas sem se pred vhodnimi vратi, kadeč cigarilos, nekomu pohecal, čedalje več kil in čedalje manj las imam, kmalu bova skupaj ...), bojda, čeprav sem ji iz dna bolno ljubečega srca želet povsem nezaželeno katastrofo, v skladu z njenim velikim načrtom vendarle zanositi, iti od doma, biti samostojna, ljubiti, ... , po čemer sem bil takrat edinikrat čutil obžalovanje ob izrečeni mi ne do kraja dobronamerni pripombi neke spet tretje oddajniške svetlolaske, na katero sicer nisem onaniral, je pa tudi brez fantaziranja sebi na čast vredna okrogla povestice, npr. neverjetne šokiranosti proti čudežu erekcije, to je res nemogače, narastek takšnega svaljkeca v batinast pendrek, kaj takega, češ, itak bi rad poleti plesal z Živo, gluho odmevajoč ne boš ne boš ne boš, ... , nekako v razponu istih nekaj tednov ne prvič izpisane spet ponavljajoče se farse, kot bi bil prav ta žanr immanenten mehanizmu ponavljanja (tj. Wiederholung-zwang) ter kakor bi prav farsiranje bilo tisto periodično spodelavanje k boljšem, od spet k uspet, v katerih nekega dne sem jo prvič uzrl tudi razpuščeno kot katerokoli ne več mlado gospodinjo brez cilja, zadihano, pordelo, uvelo, izčrpano, nečedno, prepoteno z voščeno kožo na obrazu, izsušeno lisasto

škratno poltjo in s posušenima madežema, obrobljenima mokrima temnima packama na majici pod pazduho, da bi je ne ne zaznal v množici, ampak opazil ravno spričo obglodanosti od izpraznjene družinskega življenja v prazno, tistih čudno neprivlačnih, kar grdih usahlih potez na omahlem vratu nad odbijajočo upadlo postavo z nemala smešnimi neskladij med merami, isto v lastno fekalijasto udobje zagubano držo, kot razpadajoče razvlečeno testo, pa hrkati, ker je po zastavljenem vprašanju zatrnila, da je vso naglo pot, krepek sicer nepotreben ovinek, zaradi katerega je morala najbrž še lagati in nervozno hiteti, naredila izključno zaradi mene oz. drobne nevažne uslugice, tako nevidno lepa, lepa brez videza in celo z grdo podobo, nad in čezlepa, dobra, morda ne predaleč od truda zlagoma naju z malim seznaniti, navaditi drug na drugega, spoprijateljiti za morebiten sicer še ne bližnji, vendar zlagoma prihajajoč čas najine ljubezni, skupnega življenja, prihodnosti, sreče ... zbujenja v prvem svitu z njenimi lahno žgečljivimi, opojno aromatičnimi lasmi, mehko razsutimi čez golo kožo ..., varno, zanesljivo, ne nujno po pameti skregano s srcem, v kontrastu z menoj, vložkom vsega, kar imam, v hipu brez pomisleka pripravljenega zabrisati se v ljubezen z njo, opustiti študij, zaposliti se kjerkoli, deliti z njima svojih petnajst, dvajset kvadratnih metrov, že tako razdeljenih med dva, zvest sloganu, na katerega vendarle vse presegajoč prisegam še tu in zdaj: nimam ne denarja, ne stanovanja, ne službe, ne avta, ne varnosti, ne moči, ne poguma, ne iluzije, ne idealov, ne ambicij, ne ciljev, ne želja, ne prihodnosti; vse, kar imam, je ljubezen, kar sem kot mimogrede izrekel kasnejše svoji edino ljubljeni, in kakor je prav vsaki pravi resnici, izpadlo je vse preprozno za pečino, proti pozabi razgubljano obzorje, veter v laseh, kot bi nerodno zdrdral na pamet naučen verz, a tako, kakor je zapisano, do slednje črke, kot zapoved ne ubijaj, velja še to sekundo in življenje. Vedno pa je, vsem njenim malone maloumnim izrekom navkljub, s kakršnimi um sramotijo npr. novodobni znanstveni ateisti z njihovim blesavim vesoljnim ateizmom, denimo ljudje smo žeht, pravi jebeni prasci proti naravi, tej neokrnjeni sveti kravi, lepši od vsega, s čimer se seveda prav tako prek nekega sumljivo, četudi manj nedomišljenega vedenja nisem mogel strinjati, čež če ne bi bilo ljudi, bi tudi vsa ta kakšna že lepota izginila, kljub temu da je bilo v tej klavrni splošni izjavi zgoščeno vse kaj drugega, kaj drugega v zvezi s čisto posebnimi nesrečami, bi rekel, in tudi moje pametovanje še ni znalo vsaj nekoliko modreje izreči tudi pujsek človek je narava in narava tako človek kot pujsek, pa že res meni nedoumljivega, prav navihanega veselja pri apologiji fuka v rit s še tisto blondinkasto tretjo, prej zaprepadeno pred stoječim kurcem kot svetnica pred božjo skrivnostjo, na katerega zateglo pekoče gurmansko sladiло sta se najbrž obdevre navdušeni punčki ravno navajali in čemur sem se kot kak ortodoksen musliman uprl s pregovorom okoli riti so

legitimne samo ene klobase in še te gredo ven, ter sploh njenovočkrat izraženo bivanjsko spoznanje seks je lep, s katerim se je, kot toliko ljudi zamenjajoč lepoto z resnično najmanj dvomljivim uživanjem v nasladi, rada oponesla in sem ga vedno, tudi molče z ostudnim brezkožnim mastnimi prekravljениm mesom v predstavi, skušal spodbijati že zaradi spodbijanja samega, daleč od kakšnih ostrejših in bolj upravičenih kritik tega skupinskega masturbiranja drug z drugim ter maloumnosti v poveličevanju, že res, razgaljenega užitka brez primere, res, kako niso mojster de Sade in njegovi sledilci mogli zaznati vseh grdobijic že v najfundamentalnejšem, kakršen že je, spolnem stiku oz. zakaj nam je treba toliko pretiravati, ko pa se je treba le malce potrudit, da že s prvim kurčevim smirkom pred pizdo še pred dotikom od nagnusnosti čisto komot kozlaš, spet ravno zaradi česar slej ko prej sploh zmores uživati vedno je z in skoz in čez vso svojo klavnostjo ostajala tako ... onstran vsega vredna ljubezni. Ne vem, ali je to vsaj slutila. Za šankom, kjer sem dobil dvojni poljub na obe lici in sem ji nekoč v kotičku iste kavarnice dal velečastno besedo iz dna te viteške starodevičniške duše, sam bom poskrbel, da se bo umiril, nekoč moj menda najboljši priatelj N., ta zapisani interpret njenih enigmatičnih sporočilc, po nekaj vnetljivih besedicah na vsak način odločen za pretepaško akcijo proti njenemu hlodastemu neotesancu, smo sedeli z Živo in še nekim zagovedanim bučmanom, ravno tako kot pri tolkih, se mi zdi, le služna maska, s fasado katere se je spakoval nenadarjen, sramežljiv in skromen fantič brez prave priložnosti in volje izvesti svoje načrte imeti čez vse rad, oklep pred oportunističnimi vampirji vsenaokoli, ki sem si ga, je rekla, tudi sam natikal, norčavega, posmehljivega, zajebantskega, ciničnega, duhovitega, pod podplatsko kožo omiljen v rahločutni nežnosti kot deviški pas, in kadar sem ga ves krhek slekel, postal (kako je, ko sem ji zavrnjen in pobit sam pred sabo za njo priznal nag sem, začivkala, naj je ne rajcam) čisto drug človek, in slejkoprej sva se z mojim sovrstnežem, zapisanim z U., bilo je dopoldne, vse nekako spackano in zavito v sivo, on, oh, kako si mislim, pohleven ujetnik v tej svoji hladni in vlažni samici, deformirani površni vednosti, jaz zaljubljen in Živa ..., sedela je na barskem stolčku s čevljem ob čevlju in proti zaobjemu razprostrtim koleni, sklužena in mirna, kot bi čakala, naj ji kdo že pove, kaj mora narediti, punčka in gospodarica v pozi pasivno prežeče neoskrunjene kurbe, ujela sočno jo podjebavati, kako je, ne vem, kaj že, tudi če takšna blentava kokodajsica brez pravega izgovora za vse iz njenega kljunčka strebljanje kurje kakce, prav nesramno prelahko oz. prelahko nesramno, in ko sva s številčno premočjo podvojeno režeča si se v obraza klamfala zajebantska ponizevanja, edine packe na vsespolni monotonosti, da sem ravno tako užival, kot mi je bilo hudo, ti je šla ona, kaj pa drugega, tam obsedet in storit edino pravilno, kar je sploh bilo mogoče

storiti in edinega in pravilnega, odrekajoča se vsakrsnemu upiranju, jezikjanju, jezi, zameri, ekscesu, pravi meri, kakršnemukoli zanikanju, natolceanju, očitanju, moraliziranju, sranju, kot bi hlepeča po zraku mirno zadihala, je sloneča z v dlani objetem obrazu, komolcema na robu mize, iskrenega nasmeška in čistega pogleda, resnično lepa, vso zabavanje ob zajebavanju vzela nase, ga sprejela celo brez molka s samoironizirajočim prikimavanjem še pripomogla s kakšno dodobra začinjeno na svoj račun, brez sledu o užaljenosti, zameri, maščevanju, deviška v oskrunjenoosti, ter s svojim magnetnim ženskim substratom preustvarjala žalitve za nežaljive, nesramnost za sramnost, hec za res, in pojma nimam, kaj si zdaj misli moj takratni tovariš in duhovni brat, za katerega nikoli nisem čutil niti pljunka človeškega, a iskreno si mu želim, karkoli že živi, zmožnost zavesti se k tej zavesti vredni medsebojni interakciji.

MARKO PAUNOVIĆ

ambijenti za telo i glas,
dilej, luper i magnetofonsku traku

(nedovršeno)

((ili))

SPORO HODANJE U
(fragmenti u nedoteranom stilu)
fragmenti o ekscentričnosti istovremenog pokazivanja i potiskivanja žudnje'

'(...) onaj trenutak kada moje telo nastavlja svoje sopstvene ideje –
jer moje telo nema iste ideje kao ja'
– Rolan Bart, 'Zadovoljstvo u tekstu'
'moje telo je savršeno zaustavljen
izmedju oca koji me vuče i gravitacije
te nikakav napredak nije moguć'
– Rozmari Voldrop, 'Nesklone Gravitacije'

izlivena u pozici mirovanja

((freeeeeeeee)))

u napetosti

treperi i celom svojom dužinom i pojedinim svojim delovima

(...) ono istovremeno proizvodi razne frekvencije
osnovne frekvencije cele vibrirajuće dužine tela'
statueta na sedimentnim terasama

Telo je u pitanju

('kojim briše granice izmedju tijela kao metafore javnosti

izbačeno na obalu poput minerala otkinutih od porfirske strukture

(nužno prožimajuća
značenja)

u predelu ugašenih kratera

(erwartung)

izlivena u raskoraku u želji u glasnom ponavljanju
'telo koje zvuči

Odlaskom uvek u povratku

Telo je u pisanju

i tijela kao intimne metafore')

polisemija

(i u istom momentu proizvodeća)
glorifikuje greške nastale unošenjem (tela
u drugi kontekst)

rtovi peščanih ostrva (reči) bivaju rtovi prastarog kopna

zamena uloga / persona

pogledom
pogledom
i kada u pokretu
i kada izgovoreno

svetlo do bele kao feldspat
(‘prozirnim velom prekrivena)
svetlo kao paleovulkansko staklo
ivica okamenjenih

u vihoru prestravljen
opustošeno
na nestabilnim mestima
(zapletenost
(jer svi su uzeli učešća u ovoj gozbi)

(kako pisati (...) nakon
(označiti
(ispisanim iskustvima drugih istih tela)
(poistovećivanje
rastočeno u prostoru jezika
(sopstveno telo u sopstvenoj svetlosti

(moć nad sećanjem (koja se kreira kao javni govor)
zahtev usmeren na narativ usmeren na marginalizovan prostor))

otvoreno
na obodu tela
(tamne senke uzdižu se)
nakon telesnih iskustava sa recepcijom

((ono je omot)))

ono se komada razvodnjava obnažuje i sagoreva
biva odeveno u nespojive atribute
u zamrznutom kadru
performativno kao komad za izvodjenje
performativno kao komad kao trup
tamno kao bazična magma
(moja tamna iskustva koliko su relevantna?)

i time zatvoreno
i time okovano
poništeno
poput vrta
na kojima glas gubi boju
(iznad (svega))

ispisivanja nad njenim telom?
je li moguće obestelovljeno?

postoji jedino poistovećivanjem
zatočeno u prostoru (iskustva) jezika
koje se / koga se gnuša (nakon))
otkinuto od porfirskih rtova i izbačeno na
peščanu obalu zatamnjene značenja

otvorenom moru
na obodu teksta
(tamne senke uzdižu se)
izbrzdano poput mora

na polju
na polju
na polju
na polju
na polju
na polju
označitelja

telo koje beži u nenaznačenost
nakon telesnih iskustava sa percepцијом
teksta
dovode telo u prepisku

fragmentirano

takov tekst
upućuje poziv na komunikaciju postavljajući polazne tokene konstrukta
‘telo dovedeno do znaka’
ukoliko uskraćeno za ples
(ukoliko (o)tišak

u-s-p-o-r-e-n-o
(ali) u neponovljivoj pojavnosti
ne može se razlučiti od svog referenta
(time) ono je označeno
(time) ono je označitelj

u treperenju
svetla do bele kao feldspat

zbir nestrukturisanih disharmoničnih
živo je samo telo u sve-jezičkoj igri

(‘ne postoji neutralan glas, glas bez želje (...)

prostirući se poput dna
‘mračnog magičnog ogledala
čija tela leže na plavičastom pesku

izmedju poistovećivanja
(istosti)

u Hladnim komadima

u hladnim pozama
u ‘hladnom’ plesu

jer telo jeste

iz mnogih ponavljanja razlike
uvek učitava
na vulkanskim padinama
eolski nanos izmešten
na vetrometine

uvek učitava

nadovezivo
na hibridne identiteti

izmedju prikrivanja i pokazivanja (greške)
upućuje poziv na komunikaciju postavljajući polazne tokene konstrukta
forma je komunikacija
(telo u zagradi)
promjenjenog / zagubljenog identiteta
unešeno u postmedijum)

(uvek) u pokazivanju
(onoga što je na njemu/njime prikazano)
ali konstituše
(produžava sopstvenu označenost)

u ne-temperovanom pevanju
(‘na diskurzivnim granicama pola i tela teksta’)
u ne – plesu (poezija je mrtva)
(ne-stigla da upiše svoje telo u)
glasova otrgnutih od različitih izvora zvuka
živo je samo telo
ne postoji ništa izvan

kada bi ga bilo, bilo bi to iskustvo apsolutnog straha’
(uglačanim morem skliznula do)
u lavirint modrih biljaka žudnje’

‘kretanje upisuje znake u pokretu’
i poništavanja

(lišeno emocionalnog naboja)
sa samom sobom kao drugom
kao sobom
u Dvostrukom telu
u ‘telesnom pismu’

samo ako u rotaciji
samo ako u harmoniji
mnogih skretanja i tumaranja’
naspramnost
na okoštalom kamenitom tlu
(okoštao)
(ogromne lakune) u osciliranju
anksioznim menjanjem ritma usled odlaganja
nespremnost

('tela tela

tela nam se umnožavanju')
ta pisma u prostoru!

((uvek ' Napisana'

ona su (uvek) (već) artefakt
'niko', nijedno 'telo' nije

uhvaćena u pismu
obojenoblikovana prema potrebi drugog (koji ispisuje)
(kulture)
neposredovano''))

kada postavim pitanje:

ko govori?

(h r o m a t i k a u m e l o d i j s k o m i h a r m o n s k o m t o k u
s t v a r a u t i s a k k v a z i - a t m o s f e r e
k o j a n e s t a j e u t r e n u t k u k a d a n a s t u p i h o r)

tj. koja je uloga mnogih mojih multipliciranih tela dominantna u kom trenutku

(telo-ja koje deluje na sub-scenama telo-ja koje je vrtlar telo-ja pred drugim polom (nevidljiv ako ostane prečutan – kostruisan ako biva izgovoren (prokletstvo dualiteta)) telo-ja koje je izolovano telo-ja koje je zapošljeno telo-ja-plesač telo-ja u suočavanju sa istorijskom prošlošću telo-ja koje je opterećeno zadatkom da ostavi traga telo-ja spram čulnih stimulusa telo-ja pred sopstvenim roditeljima telo-ja na ulici telo-ja unutar dominantne kulturne politike telo-ja unutar mentaliteta telo-ja u jeziku telo-ja razlomljeno na fragmente telo-ja u okviru telo-ja u različitim strategijama kojima pribegava da bi se obuhvatilo ...)

(završni dinamični odsek
(na levitiranje)

s v e d e n n a a n t i f o n o p e v a n j e
u o k v i r u s m a n j e n o g h o r a)

tj. pitanje performativnosti određuje kontekst određuje diskurs određuje različite ekonomije određuje mnogobrojne topose koji plave moje telo i daju mu značenje i čine način da bude

(performativnost)
i obrnuto (biva odredjeno od)

i obrnuto

(k o j e s e n o r m e i n p l e m e n t i r a j u n a t e l o
(k a k o z v u k g e n e r i š e

i n a k o j i n a č i n)
z n a č e n j e)

svaki je tekst

problematizacija odnosa tela (pisma) i glasa (pisma)

'pismo u glasu, glas kao različita treperenja, glas kao trag'

'trag u kojem se čita učinak jezika'
nepromenljivošću boje
registrovani glas ostaje ali

usporevam (impuls) (audio slowmotion sound!)

dešava se usporeno

ili

d o t i č n i g l a s d o t i č e i z v e s n e t o n s k e v i s i n e

i m r z n e (kao kobaltnoplavi fjordovi)

beskrajno

d u u g o z v u c e c i

(kreće-se-tromo

čime ih preznačuje u
u-hibernaciji)

ovde glas gravitira ka cepanju
glasovi

i novonastali
fjordovi obojeni intonacijom
zrnate tekture

('uhvaćeni u zamku okvira bez dijaloške kutije')
se razmimoilaze

(glas i audio echo bivaju razdvojeni i nastavljaju isti tekst)
(jedan glas ostaje u mestu (nema nomadizma

(freeze sound))

glas je (uvek
(u jeziku)
(u afaziji u oslikavanju)
(iako su 'jezik, označavanje i kôd postali telesni...')
(u nemoći da se odvoji / osloboди nametnutog kôda / kôdova)

(iako) (nestabilni) objekt koji izmiče

korišćenjem disonanci uspostavljam raštimovani prizvuk
modulacije glasa istrgnute od / iz distancirane figure

ako kažem: moje telo
to je politička izjava
nažalost, smeštena daleko

ako kaže (samo(!)) Moje Telo
to je politička akcija

((a k o j e m o j T e k s t m o j e T e l o – t o j e p o l i t i č k a a k c i j a !))

('pulsirajućim neočekivanim dogadjajima, jezikom ispunjenim mesom, tekstrom u kojem možemo čuti teksturu grla, patinu konsonanata, uživanje samoglasnika, celu karnaunu stereofoniju:
artikulaciju tela, jezika (tongue), a ne značenja, jezika (language)')

(na primer
(ili na primer
(ili na primer
glas (tela) smešten ispred platna na kome
predstava tela
na primeru dekonstruisanog tenora irene tomažin)
efektovanog soprana roberta aiki aubrey lowea)
na primeru scenske sugestivnosti barbare hannigan u 'one')
konstantno odvija se
u neprestanom počinjanju iznova
(neprevodivo, jer višezačno)
(uostalom,
'značenje nikada nije istinski prisutno

već je samo konstruisano potencijalno beskrajnim procesom
odlaganja drugih, odsutnih označitelja')
i položaj (tela)
kao melodijski izlet
(u tekstu)
ne utiče na ostinato liniju

slom
lj
e gl
ni a
s
ovi
u v e k s e s m e s t e u k a l e i d o s k o p
'... dva glasa na stranici papira ...' itd.

poput glasa koji uvek zavestava

Telo je Tekst

u izvesnoj plesnoj formi
poput stranice papira koja (iako) 'očigledno bela (...)'
ispisana konvencijama, diskursima, prethodnim tekstovima, idejama kulture, praksama, čitanja, itd.'
(ovaj red je precrtan i kao takav referira na)

dva
koja se za malo

difuzna

tela na obodu

(uvek konstruisan(o) strategijama ekonomijama nedoumicama jezika) (ne postoji izvan označitelja)

(koji kreće od potisnutih motiva)

koloraturni sopran biva prekinut

melanholičnim kontratenorom

(koji kreće od potisnutih mitova)

izolovanoizolovano
sve konture ispune se istom nijansom

(audio podloga u veliko je krenula ka stišavanju)

(siva jeste konstanta)
(siva jeste fade out)

ništa nisam rekao

ništa se nije dogodilo

(sobom)

u jednom trenutku sve se zaustavi
kadar (u kojem je sve (uhvaćeno (u zamku)) zamagli se do nepostojanja ||||||| i |||||
u sledećem trenutku ||||||| još više |||||||
sve se zaustavi |||||||

ERVIN N. JUST

SPREMNA BESEDA

Moje pesmi se z iskrivo natancnostjo lotujejo tematike vsakdanjega življenja mladega slovenskega intelektualca, ki živi v Ljubljani in ustvarja v svoji sobi. V središče svojega literarnega sveta postavljam predvsem realistično podobo sveta kot ga doživljjam, pri čemer moja dela poleg kritičnega odnosa do vsake zapisane teme, hkrati vključujejo tudi krhki minljivi intimni zapis notranjosti. Moj slog je inovativen v nepredvidljivem rezanju verzov približno toliko kot je inovativen slog vsakega drugega literarnega umetnika živečega v letu 2015. Vem, da nisem Šalamun, ampak ne rabš biti velik umetnik, da bi znal na nepredvidljiv način premešati besede. Ampak dovolj o meni, povej mi raje ali si blizu doma?

Marko Paunović (1984, Smederevska Palanka, SFRJ). Realizovalo više video i audio-vizuelnih radova. Bavi se sintezom elektroakustike i ambijenta. Svoje poetsko-teorijske tekstove izvodi samostalno ili sa projektom ANDAGAINANDAGAIN. Povremeno objavljuje u periodici. Trenutno radi na uobličavanju prve knjige.

Marko Paunović (1984, Smederevska Palanka, SFRJ). Realiziral več audio-vizualnih del. Ukvarya se s sintezo elektroakustike in ambienta. Svoje poetično-teoretske tekste predstavlja samostojno ali v okviru projekta ANDAGAINANDAGAIN. Občasno objavlja v revijalem tisku. Trenutno dela na svoji prvi knjigi.

GAŠPER TORKAR

Začelo se je s sanjami.

Ne, začelo se je že prej, ko sem pisal pismo, da se mi je nekaj pomembnega zgodilo, kar ne smem povedat, ker je bilo prepovedano. Bil sem prestrašen, preveč iz pepela gorenja in spremenjen, da bi počil opno bobna; prepovedan govor o nezmožnosti govora, afazija moje preteklosti.

Ne, začelo se je že prej, ko sem sanjal, da sem našel disketo pod svojo posteljo in jo vklopil in je bil virus, ki se je neustavljivo širil in pobijal vse ljudi, ki so krvaveli na dnu svojih dlani in stopal in na trebuhih, če so ležali. Moj demon se je samo smejal in mi pokazal svoje roke in vodo v katero se je umil in bilo je vse čisto. Vedel sem, da nekdo toliko kriv, ne bo nikoli več kriv. Da nekdo tako živ, ne bo živ več nikoli.

Življenje v skrivnosti, stran od obscenosti vidnega, prinesi mi več dejanj prehodnega sveta; manj zbujanj, manj spanja, manj zagovorov, več zaupanja v samozačete nastope, ki se iz ledenega dvoma prelevijo v iskrenost; vsi naši lasje v zraku, vsi naši problemi organizacije besed v zraku med nami se razpustijo v krohot praznovanja, bliski mojega zgroženega občudovanja se zlivajo na moj obraz.

Kaj je ta lepot, ki se zgrinja nad mano? Ta minljiva krhkost, ki pristaja na meni? Bile so velike sanje, da se življenje nenehno vpija vame in vse žari. Da vsak, ki se ga dotakneš, nekako razume, da se tako vsak red spet spremeni, da je vse malo svetleje, močnejše, morda tudi bolj žalostno in naj bo, posredovan direktno v meso, vse poljubljeno, preobraženo.

Ko sem se tretjič zbudil, nisem želel več zaspati. Vedel sem, da ni važno, če spim, da je isto v svojem neskončnem razgaljanju, da sem vedel, da bom, kdor sem in sem bil, ne zgolj jaz, da se mi nenehno vsiljuje obraz, ampak vsi ti ljudje s katerimi si bom prostor delil in čas v usta polagal.

Važno je, da sem bral in važno, da sem se nenehno budil, važna so bila dekleta in fantje iz katerih sem se vedno znova rodil. Slikale so se električne misli, vodil sem za roko in bil poteptan. Govorit sem hotel in krast in podarjat. Knjigo za mojega brata, svetlobo za moj nemir. Dim se je kopičil, ko sem knjige obračal, solze prevažal, preveč kadil. Demon se je vrnil iz norosti in sanj in stopil v najino senco in jo pogasil.

Pot je, kar ni prehodno.
Neprehodne so moje oči.

Prehodne meje kože,
ko nekdo drug spregovori;

ko zaspis v človeku,
da ga zбудiš.

V blebetavi noči se nemirno podijo misli in ljudje in nekdo, ki ne ve, kako se mu jezik v telesu pretvarja v dejanja, bo skozi sebe nadaljeval tuje nasilje, ki ga še leta ne bomo znali razplesti. Danes ne bom mirno čakal, da me izbljuvajo more.

Danes se bom spominjal,
da se je vse zares zgodilo,
da bom nekdo drug ostal.

Zadnji možen odhod domov
sem s tvojim pogledom ubil.
V tebi bom spal.

Vse, kar poznam, je tema, tišina speta v plastelin. Kar je že bilo, je prežvečeno do onemoglosti; starec, ki brca svojega tronogega psa in kar še bo – razpeto v vse možnosti, vse oči trenutnega bežnega sveta, utrujene od različnih pogledov nazaj, zlomljeni vratovi.

V vseh obiskanih mestih planeta sem našel samo več ljudi, ki niso bili dosti drugačni od mene, od moje lastne tujosti. Če razgalim svojo samoto, razgalim tudi njihovo? V dnevih in nočeh in vseh svetlobah vmes sem iz vseh kotov tega vrta kipov in ulic za njegovim zidom in ljudmi na njih beležil obračanje perspektiv. Združene se zasvetijo v bakreno zeleno mojih zaprtih oči. Zato ne zameri, če se zavlečem v osamljeno minevanje ur. To ni strah pred tabo, ampak moja stroga ljubezen. In ko se navidezna odsotnost veča, pada neznosna tišina. Tisto kričanje na drugi strani stene, tisto preslišano zavijanje sirene v daljavi.

Moj beg od tišine
je invertirana odsotnost
v družbi ljudi.

Moj prihod je posredovan
iz teme od koder ti to pišem.

Želim si, da bi bile te besede moje slovo – ne od tebe, ampak od slovesa samega. Zato me ne išči v mojih očeh. Zato me ne išči v svojih. Moje zahteve so vgravirane v prah cinka, ki si ga med sabo podajajo telesa. To je največ, kar zmorem. Če pomislim: lahko bi bilo veliko manj.

BLAŽ IRŠIČ

ISTA LUNA

14. februar,
izpadajo mi lasje,
zbudil sem se in zajokal,
celo v sanjah Olimpija izgubi.
Nad nama je isto nebo,
a ti imas rada dež,
jaz pa sonce.
Chemtrails?
Pojdi z mano na vrečko čipsa.
Oba imava božič,
vendar je tvoja jelka plastična
in v mojih jaslicah je rdečkar,
Mao, el Che, Castro, Marx, Kučan, Pepelka? Kdo ve ...
Oba imava tatu,
jaz JNA,
ti delfinčka.
Nad nama sije ista luna,
vendar ti ponoči spis,
jaz pa bi rad penetriral.
Oba naju prekriva isti zrak,
ampak ti ga dihaš,
jaz ga sovražim.
Oba imava istega predsednika,
ti si ga volila,
jaz ne.
Vidiš,
lahko smo si še tako različni,
vedno izvolimo kretena.
Pred Hitlerjem si skrival čustva,
doma pa udaril ženo po nosu.
Bila je krvava,
rekel si ji kurba.
Pred čistilcem bazena si skrival čustva.

BOG NA STRANI 353

Ko sem osamljen in se mi ne da drkat,
razmišljjam.
Potem po navadi vseeno drkam.
Zunaj so ulice,
na ulicah dva kloštarja in mraz.
Na šipo sem naridal rit,
ne morem si je izbiti iz glave.
Pobrisal sem in naridal nekaj drugega.
Ah ne,
zopet je rit.
Spravljam me ob pamet
besede, ki ne ljubijo konca,
roke, ki rišejo plebiscit,
in koprive,
ki mi jih tlaciš v jajca.
Ni bil moj dan,
dogajalo se je kot po navadi,
prehitro
in urbano
in drugih besed mi ni bilo za kupit
niti za prodat, niti zastonj
niti nič.
»Bravo, Iršič! Fantastično!«
»Samo ugibal sem, profesor.«
Nočem smišla,
ko plavam v zraku Nostradamusa.
Umil sem se okoli ust,
da bi bil čist okoli ust.
Včeraj sem bil lepši,
jutri bo užas.
Gledal sem te,
ti pa mene ne.
Ko bi me vsaj videla včeraj.
Pobrskal sem po smeteh,
po mislih,
se dvignil čisto narahlo in privzdignil glavo,
jo spustil nazaj dol,
zazehal, zazijal v tvoj vrat,
polizal raj,
zaprl vampirja v peščeno uro,
se spravil na vse štiri in klel,
klel kot pes,
objemal upokojence,
in, jasno,
gledal reklame,
se čohal po trebuhi,
smeti so v popku,
in hodil po strehi,

na strehi je gužva,
pa sem stekel po nov zrak.
Ves čas mi je nekaj manjkalo,
Nekaj ...
Berem Biblijo, da bi ga našel,
udarjam po prsih
in dokončujem stavke,
ki sem jih začel s če.
Jože, kakšen je to bog,
da ga najdeš na strani 353?
Koliko svetov se je podrlo pred tvojimi očmi,
kolikokrat je odšla in se ni ozrla nazaj,
kolikokrat te ni videla včeraj,
kolikokrat si prespal žarek,
ki je daroval barve slepcem,
kolikokrat ga nisi prespal, pa si raje potipal,
če si še vedno
DEDEC?
Kolikokrat si mislil,
da bodo plačali,
pa niso,
da bodo videli,
pa niso,
da bodo prišli,
ko jih boš čakal na srečnih obljudbah,
pa niso?
Podiralo se je,
ko si gledal stran in ko si zrl naravnost vanj
in vsakič,
ko je prišel namesto jutra periskop in počil od smeha,
in namesto sonca trajekt za Ankaran,
vsakič te je čakal bog,
vedno si bil ti Jože
in vedno je bil on Bog.
Ti v puliju z madežem od ajvarja na rokavu,
z razmetano faco in zaležanimi lasmi
na vrtu ščiješ v forzicije.

PANK IN SOLZE

Nekdo je preklet radijsko postajo,
ki jo poslušam.

Trava mi je zrasla čez glavo,
odcvetela in zgnila.

Brane?

»Brane, pofukal sem bombo,
ki jo je Ojdip pozabil vreči na svojo mamo.«

Za začetek se ga bom nažrl kot kurba,
vihtel sekiro,

pletel gobelin,

lezel vase,

puščava,

dnevi,

puščava.

V temi me zgrabiš od zadaj,
moja erekcija ne bo šla v rit.

To trikotno okno,

Bitenc je mrtev

in nihče ni jokal.

Jokal je Rupel, dokler je bil Bitenc še živ.

Vseh teh dni bi bilo škoda,

vseh teh pijančevanj bi se lahko sramoval,
vse te krike bi lahko utišal,

vse te misli zatrl,

vse te kurčeve davke placał,

vse živo razsvetljenje pustil slikarjem,

glavo bi lahko poslal na Goli otok,

možgane pustil v šolskih klopeh,

srece naj počasi udarja,

naj zastonj udarja,

pljuča naj dihajo za domovino,

jezik naj pozdravlja:

»Dober dan, gospod Ferenc. Vaša izboklina me močno

vznamirja!«

Zola je napisal knjigo in jaz sem jo prebral.

Bedak.

Včasih spijem liter vina,

včasih jem sir.

»Moja punčka je mrtva,« si rekla.

Nato pa: »Počniva nekaj, kar nisva še nikoli.«

»Ok. Jaz se bom usral na kavč, ti navijaj za Hajduk.«

»S tabo se ne da resno pogovarjat.«

»Nisem popoln. Ampak hej, Jezus tudi ni bil kaj prida tišler.«

Izgovarjal sem se na Jezusa.

Dosegel sem dno.

To pa je bilo tudi vse, kar sem dosegel tisto popoldne.

JURIJ KRAJNC

5.

Golob me dela živčnega,
ko sere po mojem balkonu,
in me dela živčnega
še naprej v neskončnost.
Končno odleti.
Oddahnem si.
Čez nekaj časovnih enot
usklavjeno tavam po sobi,
nakar prileti spet tisti isti pofukani golob s svojo družico
in oba serjeta po mojem balkonu naprej.

11.

Ironija, kakršne svet še
ni videl!
Upam, da se motim, kajti vedno,
ko se zmotim,
pomislim,
da tudi nekdo v moji
bližini
misli
napak.

NEBOJŠA POP TASIĆ

SALTO MORTALE
(PLES ŽIVLJENJA)

Liki:
Smrt
Lovec Grakus
Župan
Samomorilec
Samomorilčev oče
Prešuštnik
Mesar
Stražmojster
Ženska, ki hrza kot žrebica
Fantek, ki kikirika
Starček, ki tuli kot volk
Ženska, strupena kot pajklja
Gospod prasec
Gospa prasica
Lenuh
Požeruh
Oderuh
Zvijačnež
Nečistnica
Jezljivka
Prevzetnica
Prvi dohtar
Drugi dohtar
Tretji dohtar

*Luč je mračna,
temačna, mrakobna,
drobna, zlobna
in komaj svetlobna.*

SMRT
Črno morje valovi,
črna ladja pluje,
na črnem nebu krvavi
slepo oko lune.
Visok jambor iz kosti
po zraku poplesuje,
krvava jadra iz mesa
veter napihuje.
Glasno poka in ječi
trup iz strnjenej lobanj,
to pojejo mrtveci,
pesem mrtvih sanj.

To vojska je strahotna,
ki lovi ljudi.
Orožja pohotna
na vse, kar živi:
lakota in žeja,
strah in nemir,
kuga, gonoreja,
zloba in prepri
prihajo v mesto,
v svoj lovski revir.

GRAKUS
Ime mi je Grakus,
sem lovec na ljudi.
Preprost je moj okus.
Všeč ste mi vsi.
Z mano prihaja
prijateljica Smrt,
ki rada se razdaja
in rada deli prt
z vsakim, ki zrel je
za njen 'objem'.

SMRT
Grakus lovi,
jaz pa požrem.

GRAKUS
Zdaj pa vsi v dir,
da nam ne bo dolgčas,
vreščite, kričite,

za nas je vse to špas.

SMRT
Ker telo človeka
posoda je glinena,
v katero je
duša položena.
Življenje pa je
kakor dobra peka.
In bolj ko človek
pred Grakusom
teče in divja,
večji je moj tek,
duša boljše skuhana.
Še rajši imam
hrustljavo, pečeno,
da jo lahko gloodam
z grehi obloženo.

Pa še nekaj je,
zelo pomembna reč:
moj obraz je ogledalo
(to vam ne bo všeč),
ki odseva vsako dušo,
vsako budalo;
in ko zapičim vanjo
nož in vilice,
ubogi duši se zazdi,
da sama sebe žre.

*Nenadoma, nepričakovani,
odločno na oder pride ŽUPAN.*

ŽUPAN
Dober dan.
Jaz sem župan.
Temu mestu,
meščanom zelo vdan.
Kaj hočeta?

GRAKUS
Poglej človečka,
kako se šopiri!
V redu je, palček,
svoj ton umiri ...

SMRT
Sicer ti takoj
pihnem na dušo,
da pleše z menoij,

telo pa pod rušo
ti vržem, da gnije.

ŽUPAN
Srdce čutim,
kako mi bije,
nesrečo slutim,
a ne svoje.
Ti, lovec, pojdi
muhe loviti.
Za to si dovolj
zloben in zvit.
Kajti

tukaj smo
ljudje bolj
čudne sorte:
mi lovimo tistega,
ki nas lovi.
Hujše kohorte
smo že ulovili,
ujeli, namlatili
in nato pobili.
Predvsem pa tole:

ne verujemo
v prispodobe
lakote, žeje,
kuge, mrakobe.
Še nekaj goji
naše pameti vrt:
ne verujemo v Smrt!

Smrti.
Nekoč prišla je,
menda, tvoja sestra,
jezikava, ostra,
mračna in resna,
gobec globok,
lačen in besen,
pa smo ji hitro
na rep dali česen.
Pri nas je ostala,
a zdaj je uboga,
pohlevna in mala,
nič več nadloga.
Še vedno je tukaj,
med nami ždi.
V krsti prebiva,
v krčmi sedi.
Kot da je živa!

hodi po mestu,
se sprehaja,
z nami se
celo pogovarja.
Zdaj nas zabava,
neumnosti klati.
Ne boste verjeli,
nekoč grem iz službe,
jo srečam pred vrati –
hotela mi je
sesalec prodati.
Včasih,
če je družba vesela,
na njen račun
pije gostilna cela.
Z vsemi se druži
brez razlike,
rada ima
male, velike,
moške, ženske,
celo otroke,
ponuja se cela
in na obroke,
beraču, kmetu,
trgovcu, dijaku,
vozniku,
sprevodniku na vlaku,
zdravniku,
bolniku
in študentu,
vsem poslancem
v parlamentu,
pa še predsedniku
in ministru,
profesorju
in magistru,
generalu
in obrtniku,
vsem, ki jih najde
v imeniku,
še kralju,
papežu
in glavarju,
vsem, ki jih najde
v slovarju.
V mračnih kvartih
ljubezen prodaja,
za rokav cuka,
ljudi nagovarja:
»Pojdi, prosim,

ljubček z menoij,
bojim se sama
spati nocoj.«
Marsikateri junak
si je upal,
jo malo povaljal,
jo malo porukal.
Naslednji dan
prijeteljem zbruhal:
»Eno, grdo kot smrt,
sem pofukal!«

Včasih nas vabi
v svoj teater
in tam na odru
prav glasno hira
in se dela,
kot da umira.
Usmiljenja,
usmiljenja prosi,
ko gor in dol
lastno truplo nosi.

*V dnu odra kot žalosten črt
se pojavi majhna Županova smrt.*

In res je žalostna
njena zgodba:
nekoč nam bila je
kazen in sodba,
za grehe, zločine,
prevare, laži,
nam poganjala
strah v kosti,
zdaj pa je samo
bolezen čudna,
tiha, ponižna,
uboga in vljudna.

Mi vemo, kar vemo,
in Ona ve, da vemo,
tudi vidva zdaj
lahko izvesta,
da vemo, kar vemo:
Smrt ni konec
in konec ni Smrt.
Ni konca.
Ni Smrti.
Samo mi.
Sami.

Sami
in
Nesmrtni.

Torej, lepo vaju prosim:
izginita zdaj,
izginita zdaj,
za vekomaj.
Sicer ...

GRAKUS
Ampak ...

SMRT
Vendar ...

ŽUPAN
Sicer ... !!!

*Pošasti molče obmolknejo;
čeljusti na šir razklenejo;
v čudenje se pogreznejo;
malo po malo sence izginejo.*

ŽUPAN
pavzira;
nastavi se, kot da pozira;
pesmico neko tiho prepeva;
zaplaše mu najprej noga leva;
desno pridruži, po odru pluži,
pleše, kot da ni pri pravi,
in se nenadoma ustavi.
Na svojo smrt jezno zasika.
Ona se zmedeno z odra umika.
Mrk je in strog.

Bog, o, bog,
ne morem verjeti!
Težko je mirno
na svetu živeti.
Povsod vrvijo
pošasti, prikazni,
povsod je polno
različne golazni,
ki pluje, frči,
leti in se plazi,
zastruplja nas,
čast našo gazi.
Tolkli ste mimo!

Zgrešili ste kraj!
Tukaj mi živimo,
tukaj je naš raj!
Imamo vse
in vsega zmanjkuje,
za naše potrebe
pa nam zadostuje.
Srečni smo.
Imamo, kar imamo.
Znamo, kar znamo.

Pavza kratka, potem pa glasno,
kot da novico razglaša zloglasno.

Oooooooooooooj, meščani,
oooooj, ljudje,
zbudite se!
Možgane na plan!
Zdramite se!
Začenja se dan!

ŽUPAN odide;
od vsepovsod pride
mrmranje, grgranje,
prdenje in riganje;
luč vzide;
v luči drevesce;
z drevesca vrvica,
pod vrvico pa
binglja nogica.

SAMOMORILEC
Nekega dne
mi bo uspelo.
Nekega dne
srce bo zapelo
veselo
in prenehalo.
Nehal se bom
boriti za zrak.
S svečo ubogo
redčiti mrak.
Ustavl se bo
moj plesni korak.

SAMOMORILČEV OČE
Kaj delaš,
ti tele neumno?!
Zakaj tam visiš
tako nepogumno?!

Samomor vadiš?
Vsako jutro
z drevesca visiš.
Kdaj ti uspe,
da vsaj malo živiš?

SAMOMORILEC
Nočem več, oča,
ne morem več.
To življenje
mi ni všeč.
Smisla ni,
dobrote ni,
lepote ni,
ljubezni ni.
Samo mi,
sami in nesrečni.
Ne razumem,
v čem
je umreti problem.

SAMOMORILČEV OČE

Mlad si še,
misliš preveč.
Starejši pa ve –
da je to huda reč.
Vse razumeti,
čutiti, misliti ...
Vse to je
mimo pameti.
Zdaj se navadi,
dokler si mladec,
sebe ne kradi,
kmalu boš starec.
In vse, kar lahko
starec doume,
je to, da – ne razume.

Z drevesca ga previdno sname;
si ga nežno zadene na rame;
luči je nenadoma veliko več,
kot da prižgali so sto tisoč sveč;
sonce razglaša svojo vrnitev,
meščani mrrajo zgodnjo molitev;
in vendor na odru nikogar ni,
le njih glasovi so z vseh strani.

MEŠČANI
Sedem je
sedem

v tednu dni,
sedem je
sedem
v tednu noči.
Sedem je dni
naše modrosti.
Sedem noči
naše norosti.

Bog je sovražil
sedem reči:
prevzetne oči,
jezik lažniv
in omahljiv,
krvave roke
in zlo srce,
noge,
ki tečejo
za hudobijo,
usta,
ki bruhaajo
umazanijo,
besedo,
ki sili
ljudi
v morijo.

Lepo je govoril
naš modri Bog,
na hrbet tovoril
nam zakon strog.
Kar je povedal,
mi smo storili:
prvi dan enkrat,
drugi dan dvakrat,
tretji dan trikrat,
četrti štir'krat,
peti dan petkrat,
šesti dan šestkrat,
in sedmi se dan
od dela spočili.

Jedli smo,
jedli,
pili smo,
pili,
ves prejšnji teden
smo pozabili.
Zato smo
vse skupaj

še ponovili.
Sedemkrat
sedemkrat
sedemkrat
sedem,
a teden je isti,
teden je eden.

Srečen je bil
naš modri Bog,
kri nam je pil
in hodil okrog,
duše je stiskal,
trgal je glave,
svet je bil hiša
Njegove slave.
Pravica, resnica,
božja desnica
so vedno zadeli
pravega krivca.
A greha bilo je
več in še več
in vedno je večji
bil božji meč.

Potem smo storili
veliko reč:
v Njega nismo
verjeli več.
O, nepozabno
reč smo storili:
na Njega,
na Njega
smo pozabili.
Vse grehe smo
sami si
odpustili.

Sedem je
sedem
v tednu dni,
sedem je
sedem
v tednu noči.
Sedem je dni
naše modrosti.
Sedem noči
naše norosti.

Dobro jutro!

Dobro jutro!
Dobro jutro!

PREŠUŠNIK postaven
na oder priteče;
Dober dan. Dober dan ...
zadihano reče;
glas ima kot hrapava ptica,
obraz pa hudoben kakor lisica;
v luč mežika in se reži;
na mestu teče, kot da beži.

PREŠUŠNIK
Sreča je kot steklo.
To je staro reklo.
Zlahka poči in
ostro kot jeklo
zareže v meso.
Tako pač je to.
V hrbtnu imam nož.
Za mano teče mož.
Nocoj sem mu ženo
od znotraj spoznal.
Od srca, iskreno,
sem jo vso noč
natepaval.
Ona je pošteno
nudila pomoč.
O, mila prasica,
še me že tvoj žar!
Potem me je zabodel
tvoj mož, mesar.

MOŽ MESAR
na oder priteče;
na obrazu mu
ni videti sreče;
njegov lik je
kot strašen bik;
ob PREŠUŠNIKU
na mestu teče,
zajame sapo in jezno reče:

Stoj, grdoba,
zakljal te bom, pesjan!
Mar moram te, gnusoba,
preganjati vsak dan?
Vsak večer
se v hišo mi prikradeš,
do jutra za ženo onegaviš

pa še nože kradeš.

PREŠUŠNIK
Res je. Velikokrat
sem v hišo ti prišel,
in res je, velikokrat
sem ženo ti preštel.
In vsakokrat, potem
ko na ženo sem ti godel,
vsakokrat si nož
v hrbet mi zabodel.
Če se bo zadeva
tako nadaljevala,
bova v prihodnje
drugače poslovala:
ti boš še naprej
prevarani mesar,
ki bo slej ko prej
brez nožev ostal.
Jaz pa –
tvoj osebni nožar.
Ženo ti bom štel pa še
prešteval denar.
Nasvidenje.

Pobegne z odra;
barva lic MESARJA
postane svetlo modra;
potem pa, ko sam se
nagovori,
obraz mu v rdeči
jezi zažari.
V dnu odra
kot žalosten črt
se pojavi majhna
Mesarjeva smrt.

MESAR
O, bedak, bedak,
ti klavec otožni.
Misil si, da čast
pomeni par klobas.
Klav sem, klav
nedolžne živali,
ženo hranil,
dom ji dal,
pa me tako žali.
V hipu sem vso
zadevo dognal:
rešen bo problem,

ženo bom zaklal.
In od zdaj naprej
bom klapalo samo žene
in prešušnikom prodajal
joške prekajene.

Lahkotno, kot da bi šel scat,
odide z odraslo ženo zaklat.
Glasba strumno začne igrati.
Na oder se priklati
neki prav čuden boter –
to redno in miru je smoter,
policijski STRAŽMOJSTER.

STRAŽMOJSTER
Grdo je o ljudeh
grdo govoriti.
Mislite najbolje,
bodite dobre volje,
čeprav se vam zdi,
da to resnica ni.
Red in mir
morata biti
in tretzno glavo
je treba ohraniti.
Mar je to
velika stvar,
da ženo je
zaklal mesar?!
Človek je bitje
vere razumne.
Mnenje je kot pitje,
opijani le neumne.
Umen človek
pa upošteva
cel kup pravil
in svoj vek
se dela,
da je debil.
V grehu smo rojeni,
v grehu živimo.
V grehu vzgojeni,
da greh storimo.
Mar je greh,
velika stvar,
da nezvesto ženo
je zaklal mesar?!

Saj jo bo jutri
zaklal spet!
A treba je naprej živet'!

Mi vemo,
kar vemo:
Smrt ni konec
in konec ni Smrt.
Ni konca.
Ni Smrti.
Samo mi.
Sami.
Sami
in
Nesmrtni.

Na Mesarjevo smrt
jezno zasika.
Ona se zmedeno
z odraslo umika.
Na oder zdaj pridejo
vse meščanske spake,
ženska s kačjo glavo,
mož z nogami srake,
potem pa gospa,
ki riga kot oslica,
zraven njena hčerka
hrza kot žrebica;
kot petelinček se
neki fantek oglasa,
svojo svinjskost s kruljenjem
neki gospod razglaša.
S peto potrkava neka
nora kakor zajklja,
z osmimi nogami pleše
druga kakor pajkja.
Kot volk tuli starček
in se napihuje,
rjove debeluh,
po medvedje poskakuje.
Starka se majje,
raci je podobna,
s kratkimi poskoki pleše
neka miška drobna.
Vesela družba poje,
cvili, kruli, ruka,
muka, huka, čuka,
cmoka, stoka, sika,
vrešči in renči,
ob tem pa pleše,
da zemlja doni.

MEŠČANI
O, ti bitje sladko,

vere razumne,
mar ne slišiš zvoka,
glasbe strumne
in glasu, ki pojde
tvoje hrepenerje?
Želiš si in iščeš
večno življenje.
Nori ples življenja
se reče temu plesu,
ki plešejo ga živo
ob življenja kresu
moški in ženska,
starec in otrok,
ker življenje nikogar
ne spusti iz rok.
V tem zrcalu bere,
kdo že brati zna
in kdo že brati zna,
že plesati zna.

Plešejo,
skačejo
in se potijo,
mrmmajo,
žebrajo
in vzdihujejo.
Potem se, utrujeni,
po tleh razsujejo.

Pride LENUH,
potepuh, pohajač,
nastavi klobuk,
proseč za denar,
da kupi si kruh.

LENUH
Dober dan, meščani,
družba vesela!
Vidim, da ste
ravno sredi dela.
Jaz sem Lenuh,
to je moja služba.
Malo pijem,
malо jem,
po jedi na sprehod grem.
Nasploh mi gre
dobro od rok.
Hvala bogu,
nimam
ne žene

ne otrok.
Torej, meščani,
dobri ljudje,
naj sreča bo z vami
tu in drugje,
zdaj in potem.
Upam vsaj,
da vprašati smem
za kak kovanec,
čeprav sem
v vaši igri obstranec.

POŽERUH, debeluh, se na noge
postavi;
v ustih še ževeči zrezek krvavi.
Lej ga, lenuha!
Lej potepuha!
Tukaj pred nami
ponižno stoji.
Mi se potimo,
on ves dan ždi.
Jaz za svoj zrezek
potim znoj krvavi,
on pa, ko je lačen,
račun izstavi.

LENUH
Žal se ne morem
z vami potiti.
Preden se utrudim,
se moram spočiti.

Na sračje noge stane
ODERUH.
Po obleki je debel, po postavi suh.
Sram naj te bo
sedemkrat sedem.
Enega groša
mi nisi vreden.
Poliže me malo,
pohvali malo,
v sebi si misli:
lej ga, budalo.
Po žepih prebira
kovancev slast,
denar pobira
kot prava oblast.
Če nisi vedel,
denar se zaslubi.
Če bi rad jedel,

se nam pridruži.
ZVIJAČNEŽ, ki svinjsko kruli,
se rahlo zvije in tiho zakruli:
Pogumen je ta lenuh.
Brez truda bi jedel kruh.
To nizkotnost
mu celo zavidam.
Kakšna lahkotnost!
Jaz pa gnoj kidam.

LENUH
Gnoj prideluje,
kdo ga potrebuje.
Nizkotnosti svoji
jaz rečem pogum.
Za pogum pa je
potreben um.

NEČISTNICA, ki riga kot oslica,
zdaj zalaja kot čistokrvna psica:
Ti nesramnež,
vau, vau, vau, vau!
Če ne obmolkneš,
ti bo še žal!

JEZLJIVKA,
staraka, raci podobna,
zasika kot kača hudobna:
Nam boš govoril,
da neumni smo!
Sram naj te bo!
In ... sram naj te bo!

LENUH
Priznam, priznam,
zelo me je sram.

PREVZETNICA v balonski svili
kot ranjena miška na ves glas zacvili:
Z nami te je
plesati sram!
Zato pa ti
nič ne dam!

POŽERUH ga trešči po glavi.
Od mene
tale bankovec dobiš.

ODERUH ga z nožno brco na tla spravi.

S tem lahko
en teden živiš.

ZVIJAČNEŽ ga z rokami davi.
S tem denarjem
lenobo pozdravi!

NEČISTNICA ga brcne v jajca.
S tem se na novo
na noge postavi!

JEZLJIVKA ga kljuva kot kokodajca.

Ti predrzna rit!
Kaj se to pravi!
Kaj se to pravi!

Brcajo.
Mlatijo.
Davijo.
Kljuvajo.
Pljuvajo.
Kakor da bi spet zaplesali,
so se okrog LENUHA zbrali.
Še nekaj časa v tem vztrajajo,
potem pa, utrujeni, omagajo;
eden po eden z odraslo odhajajo.

LENUH
Za danes sem
delo končal.
Če nič drugega,
dolgo bom spal.
Zaspi.
V dnu odrasla
kot žalosten črt
se pojavi majhna
Lenuhova smrt.

Na oder zdaj pridejo
nekakšni ptiči –
noge kakor štorklje,
oči kot mrlči.
Namesto ust
kljuni naostreni,
z dolgimi kremlji
prsti okrašeni.
Telesa jim pokrivajo
bela ogrinjala,
na vrhu vsake glave
še kapica mala.

Torej, ptičasti in beli,
v svetlobi rahlo sivi;
to so gospodje
DOHTARJI VARLJIVI.

PRVI DOHTAR
Caput.
Collum.
Truncus.
Thorax.
Abdomen.
Pelvis.

DRUGI DOHTAR
Dorsum.
Brachium.
Cubitus.
Manus.
Femur.
Genu.
Crus.
Pes.

TRETJI DOHTAR
Okostje.
Sklepi.
Mišičje.
Obtočilo.
Čutilo.
Dihalo.
Prebavilo.
Spolovilo.

PRVI DOHTAR
Vse je tu.

DRUGI DOHTAR
Kaj pa je narobe?

TRETJI DOHTAR
Pleše ne.

PRVI DOHTAR
Dela ne.

DRUGI DOHTAR
Poje ne.

TRETJI DOHTAR
Kot da bi bil

napol mrtev.

PRVI DOHTAR
Tumorja? Bramorja?
Tremorja žrtev?

DRUGI DOHTAR
Neumnost.
Živ je v celoti.
Samo lenoba ga
pri življenju moti.

TRETJI DOHTAR
Kaj bomo naredili?

PRVI DOHTAR
Razstavili.
Porezali.
Skrajšali.
Očistili.
Polepšali.
Podaljšali.
Zakrpali.
Zlepili.

DRUGI DOHTAR
Ko mine
našega dela čas,
bo ta človek lepši
in boljši od nas.

Razstavljo.
Režejo.
Krajšajo.
Čistijo.
Zaljšajo.
Daljšajo.
Krpajo.
Lepijo.

TRETJI DOHTAR
Naredili mu bomo
nova ušesa,
da bolje sliši ritem,
da ga bolje stresa.

PRVI DOHTAR
Tudi nove noge
ta človek potrebuje,

da bolj lahko pleše,
kot jagnje poskakuje.

DRUGI DOHTAR
Da lažje prepeva,
dajmo glas, sonoren,
zveneč, zvonek,
jasen in prodoren.

TRETJI DOHTAR
Kar se tiče glave,
zmanjšati je treba,
da mu misel
pri plesu ne koleba.

PRVI DOHTAR
Mar ni to čudno?
Človeka je treba
vedno znova narediti
in času primerno
na novo vzrediti.

DRUGI DOHTAR
Če ni slabosti,
je treba urezati.

TRETJI DOHTAR
Preveč vrline –
fino obrezati.

PRVI DOHTAR
Če je neumen,
pameti dodati.

DRUGI DOHTAR
Preveč pameti –
po glavi ga mlati.

TRETJI DOHTAR
Preveč ljubezni –
sovražnika izbrati.

PRVI DOHTAR
Preveč sovražen –
za glavo ga skrati.

DRUGI DOHTAR
Preveč vesel –
zdravje mu zrahljati.

TRETJI DOHTAR
Preveč žalosten –
pijačo mu podati.

PRVI DOHTAR
Drugache je neznosen,
siten, neužiten,
preveč ponosen,
preveč 'imeniten' ...

DRUGI DOHTAR zareže zadnjo zarezo
Takole ...

TRETJI DOHTAR pripne zadnjo protezo
Tukaj ...

PRVI DOHTAR naredi zadnjo potezo
Še poteza ena ...
in zadeva je ...
urejena.

DOHTARJI stopijo en korak nazaj,
gledajo LENUHA, kot da bi bil
bogvekaj;
na tleh kot dolgo truplo leži,
majhna glava pa glasno smrči.
Potem se strne dohtarska vrsta,
staknejo glave, odpirajo usta.
En dooolgi aaaaah se zaslisi,
nato pa piskavo prav kakor miši
glasove svoje začnejo viheti,
LENUHU budnico začnejo peti.
Zbudi se, človek, skrajni je čas,
LENUH odpre oči in zazeha ...
telo premakni in spusti glas.
... si pomane oči in se zakreha ...
Srce je tvoje kot velik boben,
krvni obtok je godalna podoben.
Napni vse žile, potegni lok,
... se nenadoma dvigne ...
zapleši strumno, na poskok.
... z levo nogo migne ...

In ne sprašuj se, ali je brav!
... z desno se odrine v zrak ...
Saj ne sprašuje, kdor je zdrav.
... in ubere plesni korak ...

Jaz plešem, ti plešeš, on pleše in
hkrtati
jaz pojem, ti poješ, ta pesem nas
brati.

Vsi smo ljudje na istem plesišču,
kdor z nami ni, je na pokopališču.
Tralala, tralala, rompatabom,
naj strelja strela, naj grmi grom,
vsi smo ljudje na istem plesišču,
kdor z nami ni, je na pokopališču.
Želodec je godec, kozarec poln vina,
pojejo uterus, penis, vagina,
vsi smo ljudje na istem plesišču,
kdor z nami ni, je na pokopališču.

Na Lenuhovo smrt še zborček zasika.
Ona se zmedeno z odra umika.

DOHTARJEV na odru več ni.
LENUHA pa ples še naprej mori.
Skaklja, poskakuje, nervozno frfra,
zmedeno zraven besede mrmra.
Tralala, tralala, rompatabom ...

Na oder se vrne MESAR.
Lica zabuhla, pogled krvav,
roke vihti, glas grozničav ...
Pridite, ljudje, pridite na tržnico!
Kliče vas vaš vdani Mesar.
Dobrodošli v moja mesnico!
Danes ponujam zelo dobro stvar!
Dobro za peko, dobro za kuho,
dobro za sendvič, dobro za juho.
Vroče kot piroške prekajene joške!
Roba je sveža in zelo poceni!
Pridi, potipaj in sam oceni!
Trije groški za dve joški!
Štiri vam prodam za pet.
Osem za devet in tako naprej
naj sešteje, kdor že zna seštet'.

Ples še naprej mori LENUHA,
ko spet zagledamo ODERUHA.
Si ti resen ali nagajaš?
Žene kolješ, nam joške prodajaš!

MESAR
Seveda sem resen, nič ne nagajam.
Lovim, zakoljem, sušim, prodajam.
Ti pa dereš ženske in moške ...
Vroče kot piroške prekajene joške!

ODERUH
Naj gre k vragu! Prav ima.

Vsak svoj posel dela tako, kot zna.
Alo, ljudje, prosim za posluh!
Kliče vaš zvesti Oderuh!
Kože, kožeeee!
Sveže kot rože.
Kože domačih, kože tujcev,
Rusov, Kitajcev, Turkov, Perujcev ...
Vse smo odri brez napake,
pred tem pa, seveda, obrili dlake!
Tople, gladke, dobre za preproge,
da vas pozimi ne zebe v noge.
Kože, kože, sveže kot rože ...

ZVIJAČNEŽ se na odru pojavi,
začne kričati, kot da se davi ...
Rezervni deliiiii za rabooo
vsakdanjoooo!
Ponujam poceni prazno lobanjo,
dobre zobe iz mladih ust,
odlično spodnjo in zgornjo čeljust,
pogačico, ključnico in stegnenico,
rebra, lopatico, nos, golečico,
dobro ohranjeno hrbenico ...
Rezervni deli za rabo vsakdanjo!
Če vas pod mrakom prebuta kak
mračnež,
vam nove kosti ponuja Zvijačnež.

Zraven njega se vrine JEZLJVKA.
Kriči kot naveličana ujedljivka.
Oj, meščani, sveži možgani,
dobro očiščeni in oprani!
Škrobljeni, zlikani in zloženi,
z osnovnimi funkcijami naloženi!
Fino in mehko zgornje perilo!
Primerni so tudi za dario!

Če radi menjate vsak dan,

sedem jih za pet groškov dam!

Oj, meščani, sveži možgani,

dobro očiščeni in oprani!

Zdaj prihajajo še drugi meščani.
Kmalu so skorajda vsi zbrani:
Tu je mladenič, SAMOMORILEC,
in njegov OČA, življenja žvečilec;
PREŠUŠTNIK se muza in šuška okoli,
za rit ščipa ženske in se praska tam
doli;

ženska, ki hrza kot žrebica;
gospod prasec in gospa prasica

*in stupena pajkja, njuna prijateljica;
starček, ki se napihuje, robo ovhava,
njega žena se zmrduje, robo otipava.
Če jih šteješ, malo jih je, a so
avantgarde,
za vsakim od njih se slutti – ena
milijarda.*

*Sredi odra se še matra LENUH.
Vanj se zaleti POŽERUH.
Kaj skačeš tu kot norec na trati?!*

*Za POŽERUHOM se NEČISTNICA zvija.
Bi rad kaj kupil?*

*Za NEČISTNICO se PREVZETNICA
prebija.
Se hočeš prodati?*

*LENUH
Ne vem, ne morem pri miru stati ...*

*POŽERUH
Človek zares ne ve, kaj bi s tabo!
Sploh nisi za družbeno rabo.*

*NEČISTNICA
Ko vvi plešemo, on ti leži.*

*PREVZETNICA
Ko prenehamo, on s plesom teži.*

*LENUH
To niso moje noge, to ni moj obraz.
Jaz nisem jaz! Jaz nisem jaz!*

*PREVZETNICA
Kaj se to pravi?! Tiho, kujo!*

*NEČISTNICA
Ga slišite? On – da ni on?!*

*POŽERUH
Res ti je glava nekoliko manjša
in postava ti je ... hm ... dosti daljša.
Ampak na kilometer zavoham ta duh!
Še vedno si nori, smrdljivi Lenuh!
Umakni se stran, delo imam!*

*POŽERUH LENUHA odrine
in spusti glas v odra širine.
PREVZETNICA ob njem intonira,
NEČISTNICA pa terco ubira.
Novo črevesje, en groš za meter,
novi penis, groš centimeter.
Novi mehur, novi ureter.
Želodec, jetra, vranica, ščitnica,
nove dlesni, nova sluznica.
Nove mišice za nove moči,
nova mrežnica, nove oči.
Super srce, dvakrat dva prekata,
arterija od noge do vrata.
Prostata, pljuča, ledvica, žolčnik,
nov požiralnik, poklopec za sapnik ...
Vse za notranjo konsolidacijo!
Manjšo ali večjo restavracijo!
Za vsak organ kupci pridobjijo
garantirano še polletno garancijo.
Artikle dobite pri nas takoj,
denar je, seveda, osnovni pogoj.*

*Zdaj VSI v en mah kričijo,
pojejo vsak svojo melodijo ...
Ritem je krut, oster, morilski.
Poskoki LENUHA so že samomorilski.
Oj, meščani, sveži možgani, dobro
očiščeni in oprani ... Novo črevesje, en
groš za meter,
novi penis, groš centimeter ... Rezervni
deliijii za rabooo vsakdanjoooo!
Ponujam poceni prazno lobanje ...
Kože, kožeeee! Sveže kot rože ...
Iranci, Albanci, Pakistanci ... Dobro
za peko, dobro zakuho, dobro za
sendvič, dobro za juho! Vroče kot
piroške prekajene joške ...*

*Nenadoma se vse ustavi.
Tišina je kot na razstavi.
Tišina je. Sekundo. Dve.
Še bolj glasno in VSI hkrati
nenadoma začnejo spet kričati.
Vse za notranjo konsolidacijo! Manjšo
ali večjo restavracijo! Prostata,
pljuča, ledvica, žolčnik ... Fino in
mehko zgornje perilo! Primerno tudi
za darilo! Dobri zobje iz mladih ust,
odlična spodnja in zgornja čeljust ...
Japonci, Estonci, Švedi ... Vse*

*smo odrli brez napake, pred tem,
seveda, obrili dlake! Roba je sveža,
zelo poceni! Pridi, potipaj in sam
oceni!*

*Njihova pesem ves oder preplavi,
potem pa v hipu spet vse se ustavi.
Znajdemo se v LENUHOVI glavi.
Meščani izginejo v mraku.
On sam pa je visoko v zraku.
Kot astronaut nad odrom lebdi
in z višine spregovori ...
Jaz plešem.*

*Jaz plešem in hkrati
ne spomnim se, da bi znal plesati.
Zdi se mi, da sem nekdo drug bil
nekoč.
A moj spomin je kot temna noč.
Zakaj tako skačem, zakaj norim?
Zakaj v mehki travi ne ležim?
Ta ples me že davi ...*

*Čudne misli cvetijo
v tej majhni glavi ...
Bodi, kar si. Bodi drugačen.
Ne bodi tečen. Ne bodi lačen.
Bodi srečen. Žalost ubija.
Nesreča je le iluzija.
Ne veš, zakaj, a vendar živiš.
Imej se rad, če se sovražiš.
Glej sonce, ki ogreva kri –
na lastno senco si nataknici oči.
Napolni čašo. Nabrusi nož.
Bodi razumen. Bodi mož.
Posekaj drevo, kamen razbij,
žival zakolji, hišo napravi.
In soseda v mislih ubij,
a ko ga srečaš, lepo ga pozdravi ...*

*Lahko je drevesu drevo biti,
za to mu ni treba ničesar storiti.
Lahko je kamnu biti kamen.
Kamen je kamen je kamen in amen.*

*Preprosto je tudi biti žival.
Si pač žival in tako je prav.
A biti človek, to ni dokaz,
da sploh si človek – je bolj ukaz.
Biti človek – kaj govorim?
Bilo bi bolj jasno, če zarenčim.
Kot da bi plesal okrog lastnih kosti.
Plešem, ubogam, sem, kar moram biti.*

*Srce mi trgajo dvomi skriti.
Prav to, da ubogam, to je dokaz,
da jaz nisem ... jaz nisem ... jaz nisem
...*

*Z višine trešči na tla.
Poči, odjekne kot bomba.
Ves oder se znova razsveti.
LENUH, raztreščen, na tleh leži.
... jaz nisem ... jaz ... jaz nisem ... jaz ...*

*Meščani se okrog njega zberejo
in ga odločno naderejo.*

*JEZLJIVKA
Kaj govorii?
Mater, si pameten! Ti nisi ti!?*

*POŽERUH
Je zaradi tega treba tako pokati?*

*PREVZETNICA
Saj tudi mi nismo mi,
a se s tem nihče od nas ne hvali ...*

*MESAR
Sramota! Malo pleše in se takoj zavali.
ODERUH
Potem pa takoj neumnost izvali.*

*ZVIJAČNEŽ
Zdaj vstani. Dovolj si ga sral.
Poskuša ga dvigniti s tal.
Ne migra. Kot da bi truplo igral.*

*SAMOMORILEC
mu potipa žilo.
Mrtvo bílo. Ne diha. Ni ga več.*

*MESAR
Kako – ni ga več!?*
*To mi ni všeč! To ni mogoče!
Pa ne more on vedno ... kakor se mu
zahoče.*

*SAMOMORILEC
Mrtev je, pravim.*

*JEZLJIVKA
Spet nas zajebava. Tri groše stavim.*

*Pride ŽUPAN, rahlo zaspan
Kaj se dogaja? Kdo tu nagaja?*

*ODERUH
Tale nas straši. Truplo igra.*

*ŽUPAN ga z nogo potipa.
Takoč vstani! Ni še konec dneva!
LENUH se ne gane.
Župan ga z briami zasipa.
Župan tvoj te brca! Dvigni se, ti,
bedna reva!*

*SAMOMORILČEV OČE
Je dober igralec, če zares igra.*

*SAMOMORILEC
Nehajte! Potipal sem mu žilo!
Nič ne bije. Mrtvo je bilo.*

*ŽUPAN preneha. Čemerno zakreha:
Ljubi meščani, če je mrtev zares,
za naše mesto je to hud eksces.*

*PREVZETNICA
Ta si pa res upa. Kar umre in gre.*

*POŽERUH
Vse štiri je iztegnil od sebe,
kot da hoče povedat':
en kurc me brig, kdo vas jebe!*

*NEČISTNICA
Egoist. Dol mu visi za vse.*

*ODERUH
Izdajalec. Če bi vedel, iz kože bi ga
dal.*

*MESAR
Če bi vedel, da je takšen prasec,
bi ga še živega zaklal.*

*ŽUPAN
V redu. Pomirite se.
Poslušajte pazljivo:
truplo je nevarno in nalezljivo.*

*Treba je preprečiti okužbo,
zato mu čim manj delajte družbo.
Ne se ga dotikat' in ne ga premikat'.
Za to bom ustanovil posebno službo.
Prosim, da minutno hrupa priredimo
in se od Lenuha častno poslovimo.
Tri, štiri ...*

*VSI
Praaaaaaaasec! Piuiiiizda!
Izdaaaaajaaleeeec! Baaaarbaar!
Reeeeeevaaaa! Loooooopoooov!
Sraam naaj teeebooo! Uaaaaaa!
Buuuuuu! ltd.*

*Pride STRAŽMOJSTER
Gospod Župan! Gospod Župan!
Pridite hitro na valobran!
Še ena ladja prihaja k nam!*

*Župan takoj steče k obali,
za njim odidejo še liki ostali.*

*LENUH še vedno raztreščen leži.
Zdaj k njemu pridejo DOHTARJI.
PRVI DOHTAR
Kaj hočemo.*

*DRUGI DOHTAR
Lahko delamo čudeže ...,*

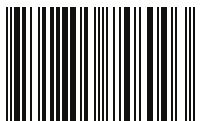
*TRETJI DOHTAR
... a če je slab material ...,*

*PRVI DOHTAR
... vse je zaman.*

*DOHTARJI odidejo.
V dnu odra
kot žalosten črt
se pojavi majhna
Lenuhova smrt.
Počasi, previdno
k LENUHU gre,
ga v naročje vzame,
nežno stisne k sebi, ...
solza zavre ...
solza žalosti ...
solza ljubezni ...*

IDIOT 15 – JULIJ 2015 10 €

9 771855 748003